

Spisy powszechne
Censuses

Warszawa
Warsaw
2021

Powszechny Spis Rolny 2020

Raport z wyników

National Agricultural Census 2020

Report on the results

Spisy powszechne

Censuses

Powszechny Spis Rolny 2020

Raport z wyników

National Agricultural Census 2020

Report on the results

Główny Urząd Statystyczny

Warszawa 2021

Opracowanie merytoryczne

Główny Urząd Statystyczny, Departament Rolnictwa

pod kierunkiem
Artura Łączyńskiego

Zespół autorski

Anna Bogumił, Izabela Dach-Oleszek, Renata Kaczkowska, Małgorzata Kuliś, Liliana Kursa, Anna Majcher, Mirosława Makowska, Tomasz Milewski, Dariusz Miziołek, Arkadiusz Obarowski, Jolanta Przypaśniak, Mariusz Wojciechowski, Elżbieta Ziótkowska

Skład i opracowanie graficzne

Elżbieta Lisiak, Eustachiusz Markowski, Beata Morawska, Łukasz Nowak, Katarzyna Stanecka

Opracowanie map

Robert Chmielewski, Beata Lipińska

ISBN 978-83-66466-46-3

Publikacja dostępna na stronie

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10

Przedmowa

Opracowanie przedstawia wstępne wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020), który został przeprowadzony na terenie Polski w dniach od 1 września do 30 listopada 2020 roku. PSR 2020 był drugim powszechnym spisem przeprowadzonym po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

Należy podkreślić, że przy realizacji PSR 2020, statystyka stanęła przed trudnym wyzwaniem zebrania pełnego zakresu wysokiej jakości danych w wyjątkowych okolicznościach związanych z wystąpieniem pandemii COVID-19.

Szeroki zakres informacji uzyskanych w badaniu pozwoli na dokonanie aktualnej oceny sytuacji polskiego rolnictwa oraz analizę zmian jakie zaszły w tym sektorze. Z uwagi na istotne powiązania rolnictwa z innymi gałęziami gospodarki dane ze spisu wykorzystane zostaną również do ogólnej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej naszego kraju. Analiza danych umożliwi władzom lokalnym, regionalnym i centralnym podejmowanie trafnych decyzji strategicznych. Ponadto wyniki spisu stanowią podstawę do kształtowania unijnej polityki rolnej, środowiskowej i klimatycznej oraz ustalania zasad finansowania rolnictwa i obszarów wiejskich.

Pierwsza publikacja z serii „Powszechny Spis Rolny 2020”, tj. „Raport z wyników” zawiera podstawowy zestaw informacji. W miarę dalszego opracowywania wyników spisu, zestaw ten będzie sukcesywnie rozszerzany o nowe dane i udostępniany odbiorcom.

Oprócz publikacji, które dostępne będą w wersji papierowej i elektronicznej, odbiorcy będą mieli do dyspozycji systemy bazodanowe GUS, co umożliwi opracowanie szerokiego spektrum indywidualnych zestawień i analiz, zarówno w ujęciu tematycznym, jak i przestrzennym.

Składamy serdeczne podziękowania rolniczkom i rolnikom za udział w spisie oraz wszystkim instytucjom, pracownikom statystyki publicznej i osobom zaangażowanym w prace związane z realizacją tego ważnego i wielkiego przedsięwzięcia statystycznego.

Dyrektor Departamentu Rolnictwa

Artur Łączyński

Generalny Komisarz Spisowy

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, sierpień 2021 r.

Spis treści

Przedmowa	3
Spis tablic	5
Spis wykresów	6
Spis map	7
Spis tablic w Aneksie tabelarycznym	8
Objaśnienia znaków umownych	10
Ważniejsze skróty	10
Rozdział 1. Podstawowe tendencje zmian w rolnictwie w latach 2010–2020	11
Rozdział 2. Gospodarstwa rolne	14
Rozdział 3. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów	20
Rozdział 4. Zwierzęta gospodarskie	27
Rozdział 5. Nawożenie i ochrona roślin	32
Rozdział 6. Ciągniki i maszyny rolnicze	36
Rozdział 7. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego	42
Uwagi metodologiczne	47
Aneks tabelaryczny – U w a g a. Tablice dostępne również w formacie plików MS Excel	56

Spis tablic

Tablica 1.	Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia w latach 2010 i 2020	14
Tablica 2.	Struktura gospodarstw rolnych w latach 2010 i 2020	15
Tablica 3.	Wybrane wskaźniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	16
Tablica 4.	Wybrane wskaźniki według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej w 2020 r.	17
Tablica 5.	Powierzchnia w gospodarstwach ogółem i w gospodarstwach indywidualnych w latach 2010 i 2020	20
Tablica 6.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w latach 2010 i 2020	21
Tablica 7.	Powierzchnia zasiewów głównych upraw rolnych w latach 2010 i 2020	23
Tablica 8.	Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w latach 2010 i 2020	27
Tablica 9.	Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020	32
Tablica 10.	Ciągniki i maszyny rolnicze w latach 2010 i 2020	36
Tablica 11.	Wybrane wskaźniki według głównego źródła dochodu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w 2020 r.	44

Spis wykresów

Wykres 1.	Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej w latach 2010 i 2020	16
Wykres 2.	Liczba gospodarstw rolnych i powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	21
Wykres 3.	Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w latach 2010 i 2020	24
Wykres 4.	Pogłowie zwierząt gospodarskich w latach 2010 i 2020	28
Wykres 5.	Struktura stada bydła w latach 2010 i 2020	28
Wykres 6.	Struktura stada świń w latach 2010 i 2020	29
Wykres 7.	Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020	33
Wykres 8.	Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych według województw w 2020 r.	33
Wykres 9.	Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	37
Wykres 10.	Odsetek gospodarstw wyposażonych w ciągniki, kombajny zbożowe i opryskiwacze polowe według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	37
Wykres 11.	Struktura liczby ciągników według mocy silnika w 2020 r.	38
Wykres 12.	Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w latach 2010 i 2020	43
Wykres 13.	Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w 2020 r.	43

Spis map

Mapa 1.	Odsetek gospodarstw domowych z głównym źródłem dochodów z działalności rolniczej i odsetek gospodarstw rolnych prowadzących produkcję wyłącznie roślinną, wyłącznie zwierzęcą oraz mieszaną w 2020 r.	18
Mapa 2.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie i odsetek liczby gospodarstw w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.	19
Mapa 3.	Udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych województwa w 2020 r.	23
Mapa 4.	Udział województw w krajowej powierzchni uprawy zbóż ogółem w 2020 r.	25
Mapa 5.	Udział województw w krajowej powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w 2020 r. ..	25
Mapa 6.	Udział trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych i obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą w 2020 r.	30
Mapa 7.	Średnia powierzchnia gruntów ogółem i obsada świń w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą w 2020 r.	31
Mapa 8.	Średnia powierzchnia zasiewów i zużycie nawozów azotowych, fosforowych i potasowych w kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.	34
Mapa 9.	Średnia powierzchnia użytków rolnych i struktura liczby zabiegów ochrony roślin w gospodarstwach prowadzących produkcję roślinną w 2020 r.	35
Mapa 10.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze i liczba ciągników na 100 ha powierzchni zasiewów ogółem oraz liczba kombajnów zbożowych na 100 ha powierzchni uprawy zbóż ogółem w 2020 r.	39
Mapa 11.	Udział powierzchni upraw trwałych w powierzchni użytków rolnych w województwie i liczba opryskiwaczy sadowniczych na 100 ha upraw trwałych w 2020 r. ...	40
Mapa 12.	Średnia powierzchnia użytków rolnych i struktura głównych źródeł dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w 2020 r.	45

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym

Tablica 1.	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	56
Tablica 2.	Liczba gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	57
Tablica 3.	Struktura liczby gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	58
Tablica 4.	Liczba gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i województw w latach 2010 i 2020	59
Tablica 5.	Struktura liczby gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i województw w latach 2010 i 2020	60
Tablica 6.	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według rodzaju działalności rolniczej i województw w latach 2010 i 2020	61
Tablica 7.	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w latach 2010 i 2020	62
Tablica 8.	Struktura liczby gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w latach 2010 i 2020	64
Tablica 9.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w latach 2010 i 2020	66
Tablica 10.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	68
Tablica 11.	Struktura użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	70
Tablica 12.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według województw w latach 2010 i 2020	72
Tablica 13.	Struktura użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020	74
Tablica 14.	Powierzchnia zasiewów w latach 2010 i 2020	76
Tablica 15.	Powierzchnia zasiewów według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	77
Tablica 16.	Struktura powierzchni zasiewów według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	78
Tablica 17.	Powierzchnia zasiewów według województw w latach 2010 i 2020	79
Tablica 18.	Struktura powierzchni zasiewów według województw w latach 2010 i 2020	80
Tablica 19.	Zwierzęta gospodarskie w latach 2010 i 2020	81
Tablica 20.	Zwierzęta gospodarskie według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	82

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym (dok.)

Tablica 21. Pogłowie zwierząt gospodarskich w grupach obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	83
Tablica 22. Zwierzęta gospodarskie według województw w latach 2010 i 2020	84
Tablica 23. Udział województw w krajowym pogłowie zwierząt gospodarskich w latach 2010 i 2020	85
Tablica 24. Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020	86
Tablica 25. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) w latach 2010 i 2020	87
Tablica 26. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) według województw w latach 2010 i 2020	88
Tablica 27. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020	89
Tablica 28. Ciągniki i maszyny rolnicze w latach 2010 i 2020	90
Tablica 29. Ciągniki i maszyny rolnicze według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	91
Tablica 30. Ciągniki i maszyny rolnicze w grupach obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	92
Tablica 31. Ciągniki i maszyny rolnicze według województw w latach 2010 i 2020	93
Tablica 32. Ciągniki i maszyny rolnicze na 100 gospodarstw rolnych według województw w latach 2010 i 2020	94
Tablica 33. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według źródeł dochodów i grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020	95
Tablica 34. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według źródeł dochodów i województw w latach 2010 i 2020	96

Objaśnienia znaków umownych

Symbol	Opis
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Skrót	Pełna nazwa
PSR	Powszechny Spis Rolny
UR	użytki rolne
SD	sztuki duże
ASF	afrykański pomór świń
ha	hektar
szt.	sztuka
kg	kilogram
tys.	tysiąc
t	tona
p.proc.	punkt procentowy

Rozdział 1

Podstawowe tendencje zmian w rolnictwie w latach 2010–2020

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR 2020) wskazują na dalsze przemiany sektora rolnictwa, jak również kontynuację, czy wręcz nasilenie większości tendencji obserwowanych w latach 2002–2010.

Wśród głównych czynników, które wpływają na przeobrażanie się polskiego rolnictwa należy wymienić: wprowadzanie instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej UE, zmiany nawyków żywieniowych społeczeństwa, przechodzenie na inne metody chowu zwierząt gospodarskich, poszukiwanie nowych źródeł energii oraz coraz bardziej widoczne zmiany klimatyczne.

W rolnictwie stopniowo zmniejsza się liczba gospodarstw rolnych i jednocześnie wzrasta ich przeciętna powierzchnia. Zmiany te związane są m.in. z zachodzącym procesem starzenia się mieszkańców wsi i brakiem następców – osób kontynuujących prowadzenie gospodarstw rolnych, jak również rezygnacją z prowadzenia nisko dochodowej działalności rolniczej i związanym z tym brakiem środków inwestycyjnych na rozwój użytkowanych gospodarstw rolnych. Z drugiej strony, ci użytkownicy gospodarstw rolnych, którzy swoją przyszłość wiążą z rolnictwem, powiększają areal gospodarstw i skalę prowadzonej produkcji do wielkości zapewniającej odpowiedni poziom dochodów.

W porównaniu z wynikami PSR 2010 wzrósł udział, w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych, jednostek największych obszarowo (o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych) oraz najmniejszych (do 1 ha użytków rolnych), które w większości prowadzą intensywną produkcję roślinną i zwierzęcą (np. szklarnie, ферmy świń i drobiu). Możemy więc mówić o wzroście znaczenia gospodarstw ukierunkowanych na produkcję rynkową. Wzrasta też liczba gospodarstw konkurencyjnych charakteryzujących się często dużą skalą produkcji wysokiej jakości.

Nadal jednak znacząca jest liczba, charakterystycznych dla polskiego rolnictwa, małych gospodarstw rolnych produkujących głównie lub wyłącznie na samozaopatrzenie związanych z nimi gospodarstw domowych. Zmieniają się powody, dla których taka nietowarowa produkcja jest prowadzona. Dawniej w większości przypadków było to istotne uzupełnienie niskich dochodów ludności wiejskiej (szczególnie gospodarstw domowych emerytów). Obecnie coraz częściej są to powody natury ekologicznej, zdrowotnej czy hobbystycznej. Wybuch pandemii COVID-19, który skłonił właścicieli do zatrzymywania, a ludność miejską do zakupu siedlisk z niewielką powierzchnią gruntów rolnych, wpłynęło przyspieszająco na utrzymywanie się wspomnianego zjawiska jeszcze w latach następnych.

Zwiększył się odsetek gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, kosztem gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą), przy utrzymaniu się odsetka gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą, co potwierdza obserwowane od lat procesy specjalizacji produkcji.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w dziesięcioleciu 2010–2020 nadal rosła, choć z wcześniej wymienionych powodów nie był to wzrost znaczący i dokonał się dzięki wzrostowi średniej powierzchni gospodarstw dużych (powyżej 20 ha użytków rolnych).

Wzrosła średnia powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących produkcję roślinną (wyłącznie lub z produkcją zwierzęcą), a spadła – zajmujących się wyłącznie produkcją zwierzęcą.

Utrzymuje się zróżnicowanie regionalne wielkości gospodarstw rolnych. Nadal województwa południowo-wschodnie charakteryzuje rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych, podczas gdy w województwach północnych występują gospodarstwa największe obszarowo.

W 2020 r. obserwowany był dalszy proces zmian w strukturze użytków rolnych oraz powierzchni zasiewów. Systematycznie zmniejsza się powierzchnia użytków rolnych, które są zalesiane lub adaptowane na rozwój innych działalności gospodarczych nie związanych z rolnictwem. Wyłączone z produkcji rolniczej użytki rolne obejmują przede wszystkim grunty najniższej jakości.

Odnotowano zwiększenie powierzchni zasiewów – przede wszystkim kosztem gruntów ugorowanych i pozostałych użytków rolnych (przywróconych do produkcji użytków rolnych, które do tej pory były z różnych powodów nieużytkowane), a także pastwisk i upraw trwałych.

Zmniejszyła się powierzchnia uprawy zbóż ogółem (w tym zbóż podstawowych) oraz ziemniaków, natomiast zwiększyła się powierzchnia uprawy roślin przemysłowych (w tym buraków cukrowych oraz rzepaku i rzepiku), roślin zaliczanych do grupy strączkowych jadalnych oraz warzyw gruntowych.

Na pojawienie się ww. trendów w uprawie roślin zdecydowany wpływ miała wspomniana już postępująca zmiana sposobu żywienia zwierząt gospodarskich, polegająca przede wszystkim na radykalnym ograniczeniu skarmiania zwierząt ziemniakami i zwiększeniu zużycia kukurydzy na paszę w postaci ziarna i zielonki.

Dywersyfikacja źródeł energii, w tym rozwój rynku biopaliw powoduje ciągły wzrost uprawy rzepaku i rzepiku (na olej, na biopaliwa, jako cenna pasza białkowa), który jest także ważnym elementem płodozmianu poprawiającym strukturę gleb.

Coraz bardziej widoczny wzrost popularności diet wegetariańskich i bezglutenowych również znajduje swoje odbicie w zmianach struktury zasiewów.

Obserwuje się koncentrację uprawy ziemniaków w gospodarstwach rolnych specjalizujących się w ich uprawie, realizujących dostawy do sieci handlowych i zakładów przemysłu skrobiowego. Proces koncentracji widoczny jest również w uprawach sadowniczych, a także w uprawie buraków cukrowych. Pociąga to za sobą konieczność wyposażenia gospodarstw w specjalistyczny sprzęt, który jest niezbędnym elementem do prowadzenia wspomnianych upraw.

Należy zauważyć, że powierzchnia warzyw gruntowych w okresie między spisami zwiększyła się o ok. 4% przy jednoczesnym głębokim spadku liczby gospodarstw z uprawą warzyw (o prawie 90%). Świadczy to o zaniechaniu uprawy w gospodarstwach produkujących warzywa głównie na własne potrzeby i jednocześnie o postępującym procesie specjalizacji i koncentracji produkcji warzyw w gospodarstwach towarowych charakteryzujących się dużą skalą produkcji.

Widoczna jest regionalizacja produkcji roślinnej. Rzepak i rzepik uprawiany jest na coraz większą skalę w zachodniej i północno-zachodniej części kraju. Uprawa buraków cukrowych skoncentrowana jest głównie w rejonach, gdzie znajdują się duże zakłady przemysłu cukrowniczego, tj. w województwach: kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i lubelskim. Od lat największym udziałem w krajowej powierzchni sadów i innych upraw trwałych charakteryzowały się województwa mazowieckie i lubelskie.

W pogłowie zwierząt gospodarskich utrzymuje się wzrost pogłowia drobiu, który stawia Polskę na pierwszym miejscu w produkcji żywca drobiowego w Unii Europejskiej.

Przy stosunkowo niedużym wzroście pogłowia bydła nastąpiły duże zmiany w strukturze stada wskazujące na rozwój bydła opasowego i specjalizację w produkcji bydła mlecznego.

Zmiany w produkcji świń wskazują na specjalizację gospodarstw w kierunku intensywnego tuczu zwierząt pochodzących z zakupu, głównie z importu i znaczne ograniczenie stada podstawowego.

W przekroju terytorialnym widoczna jest regionalizacja chowu i hodowli bydła, świń i drobiu. Generalnie produkcja zwierzęca koncentruje się w województwach: mazowieckim, podlaskim, wielkopolskim i łódzkim.

Proces mechanizacji gospodarstw rolnych jest kontynuowany i skierowany na racjonalne wykorzystanie sprzętu. Modernizacja infrastruktury technicznej ma na celu przede wszystkim zwiększenie wydajności i zmniejszenie zatrudnienia w sektorze rolnictwa. Odnotowano przy tym dalszy wzrost liczby ciągników, przy czym najwyższy – ciągników o dużej mocy. W związku z koncentracją uprawy zbóż w dużych gospodarstwach zwiększyło się również wyposażenie gospodarstw w kombajny zbożowe. Zmiany zachodzące w strukturze użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów oraz coraz częstsze korzystanie z maszyn będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych wpłynęły na zmniejszenie liczby kombajnów ziemniaczanych, buraczanych oraz silosokombajnów.

Działania związane z realizacją programów rolno-środowiskowych wpływają na zasadne stosowanie nawożenia w produkcji rolniczej. Zużycie nawozów mineralnych (łącznie azotowych, fosforowych i potasowych) wzrosło w związku z postępującą intensyfikacją produkcji roślinnej, szczególnie w gospodarstwach o dużej skali produkcji. Pomimo wzrostu nawożenia wapniowego jest ono nadal niewystarczające z uwagi na utrzymujący się od wielu lat znaczny udział (w powierzchni użytków rolnych ogółem) gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych wymagających wapnowania, jak również arealu na którym wapnowanie jest wskazane.

Nadal tylko 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskuje główne dochody z prowadzonej działalności rolniczej, również 1/3 z pracy najemnej, ok. 16% z emerytur i rent, ok. 8% z prowadzonej działalności pozarolniczej i ok. 2% z innych (poza emeryturą i rentą) źródeł utrzymania.

Te liczby potwierdzają opisane powyżej zjawiska charakteryzujące polskie rolnictwo. Należy tu podkreślić, że odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskujących ponad 50% dochodów z działalności rolniczej rośnie wraz ze wzrostem powierzchni gospodarstwa rolnego, osiągając 2/3 w grupie obszarowej użytków rolnych 15–20 ha i prawie 90% w grupie 100 ha i więcej. Dodatkowo, średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie indywidualnym, gdzie główne dochody gospodarstwa domowego pochodzą z rolnictwa jest dwukrotnie większa od średniej krajowej i charakteryzuje się znacznie większą dynamiką wzrostu.

W kolejnych rozdziałach opracowania zaprezentowano wstępne wyniki PSR 2020 z zakresu podstawowych zmiennych charakteryzujących rolnictwo.

Sukcesywnie będzie udostępniany coraz szerszy zakres danych spisowych oraz wyniki ostateczne według harmonogramu dostępnego na stronie: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/>.

Rozdział 2

Gospodarstwa rolne

W 2020 r. utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W porównaniu do 2010 r. liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się o ok. 192 tys. (o 12,7%). Było to spowodowane spadkiem liczby gospodarstw w grupach obszarowych użytków rolnych (UR) od 1 do 20 ha. Najgłębszy spadek dotyczył grupy obszarowej 1–2 ha (o ok. 18%) oraz 5–10 ha (o ponad 16%). Najmniej gospodarstw ubyło w grupie 15–20 ha (niecałe 10%).

Liczba zdecydowanie dominujących w polskim rolnictwie gospodarstw indywidualnych (stanowią ponad 99% ogółu gospodarstw rolnych) zmniejszyła się o 13,0%, w tym gospodarstw indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha UR o 13,2%.

Tablica 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
Liczba gospodarstw rolnych w tys.	1 509	1 505	1 317	1 310
Średnia powierzchnia gruntów ogółem w ha	11,3	10,0	12,4	11,4
Średnia powierzchnia użytków rolnych w ha	9,8	8,8	11,1	10,2
2010=100				
Liczba gospodarstw rolnych w tys.	x	x	87,3	87,0
Średnia powierzchnia gruntów ogółem w ha	x	x	110,6	114,7
Średnia powierzchnia użytków rolnych w ha	x	x	113,2	116,5

W okresie dziesięciolecia 2010–2020 wzrosła liczba gospodarstw najmniejszych o powierzchni do 1 ha UR (o ok. 3%) oraz największych, należących do grup obszarowych UR powyżej 20 ha. Najwięcej gospodarstw rolnych przybyło w grupie obszarowej UR 50–100 ha (ponad 50%).

Należy podkreślić, że gospodarstwa najmniejsze (do 2 ha UR włącznie) stanowiły ponad 1/5 ogółu gospodarstw rolnych, a użytkowały niespełna 3% ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze i posiadały niewiele ponad 9% ogółu sztuk dużych (SD) zwierząt gospodarskich. Ponad 60% ogólnej powierzchni UR w dobrej kulturze i ogółu SD zwierząt gospodarskich znajdowało się w jednostkach o powierzchni 15 ha i więcej UR, które stanowiły ok. 16% ogółu gospodarstw rolnych.

W porównaniu z wynikami PSR 2010 nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych. Wzrósł odsetek gospodarstw towarowych, czyli do 1 ha UR (są to w zdecydowanej większości jednostki prowadzące intensywną produkcję, np. szklarnie, fermy zwierząt) oraz jednostek o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych. Odsetek gospodarstw o powierzchni 10–15 ha utrzymał się na poziomie 10,0%, a zmniejszeniu uległ udział gospodarstw o powierzchni 1–10 ha użytków rolnych.

Tablica 2. Struktura gospodarstw rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	2010		2020	
	w tysiącach	w odsetkach	w tysiącach	w odsetkach
Gospodarstwa rolne ogółem				
Ogółem	1 509	100,0	1 317	100,0
Do 1 ha włącznie	25	1,6	26	1,9
1– 5 ha	790	52,4	662	50,2
5–10	346	22,9	289	21,9
10–15	152	10,0	131	10,0
15–20	72	4,8	65	4,9
20–50	97	6,4	106	8,0
50 ha i więcej	27	1,8	39	3,0
w tym gospodarstwa indywidualne				
Ogółem	1 505	100,0	1 310	100,0
Do 1 ha włącznie	25	1,6	25	1,9
1– 5 ha	790	52,5	660	50,4
5–10	346	23,0	288	22,0
10–15	151	10,1	131	10,0
15–20	72	4,8	65	4,9
20–50	97	6,4	105	8,0
50 ha i więcej	24	1,6	36	2,8

W Tablicy 3. przedstawiono wybrane wskaźniki charakteryzujące gospodarstwa rolne należące do poszczególnych grup obszarowych użytków rolnych. Widoczny jest sukcesywny wzrost udziału roślin przemysłowych i wysokobiałkowych w ogólnej powierzchni zasiewów oraz liczby ciągników przypadających na 1 gospodarstwo i zużycia NPK (łącznie nawozów azotowych, fosforowych, potasowych w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha UR w dobrej kulturze wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych.

Należy zauważyć, że udział zbóż w powierzchni zasiewów był najwyższy (prawie 80%) w grupach obszarowych 1–5 i 5–10 ha, a najniższy (ok. 63%) w gospodarstwach największych (50 ha i więcej UR). Ta ostatnia grupa gospodarstw charakteryzowała się natomiast najwyższym udziałem w powierzchni zasiewów roślin przemysłowych i wysokobiałkowych.

Dla chowu świń charakterystyczna jest wysoka wartość wskaźnika dla gospodarstw najmniejszych (do 1 ha UR włącznie), a więc specjalistycznych ferm o dużej skali produkcji. Liczba świń na 1 gospodarstwo ustępowała tylko gospodarstwu o powierzchni UR 50 ha i więcej.

W gospodarstwach najmniejszych obsada bydła na 1 gospodarstwo była wyższa niż w gospodarstwach znajdujących się w grupach obszarowych 1–5 i 5–10 ha użytków rolnych.

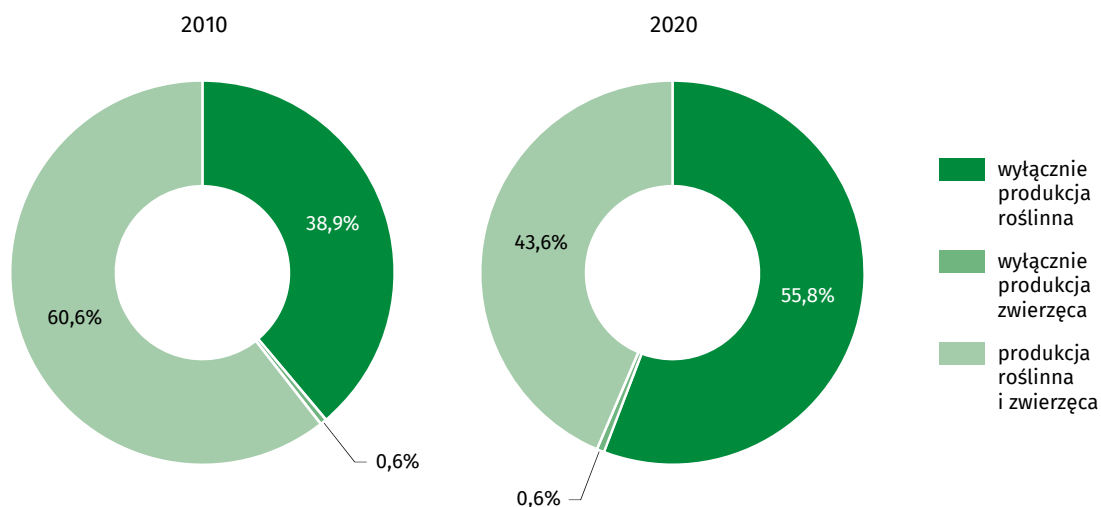
Mała powierzchnia przy dużej skali chowu, wpłynęła na bardzo wysoką obsadę zwierząt w SD na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach do 1 ha UR włącznie.

Tablica 3. Wybrane wskaźniki według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Wskaźniki	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha						
		≤ 1	1–5	5–10	10–15	15–20	20–50	≥ 50
Średnia powierzchnia UR w gospodarstwie w ha	11,1	0,7	2,6	7,1	12,1	17,2	29,9	128,1
Udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w %	69,0	66,8	78,8	78,6	74,8	71,6	66,2	62,9
Udział roślin przemysłowych w powierzchni zasiewów ogółem w %	12,0	4,2	4,6	5,1	5,9	7,1	10,6	19,6
Udział roślin wysokobiałkowych w powierzchni zasiewów ogółem w %	2,9	0,9	1,9	2,2	2,2	2,3	2,8	3,8
Pogłowie bydła na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku w szt.	23	14	5	9	17	24	41	106
Pogłowie świń na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku w szt.	131	303	33	37	64	90	199	994
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD	68	4 461	38	44	69	83	91	55
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt.	1,1	0,4	0,6	1,2	1,7	2,0	2,5	3,1
Zużycie NPK/1 ha UR w dobrej kulturze w kg	134,7	73,2	77,0	103,3	119,8	131,4	145,8	165,4
Odsetek gospodarstw domowych, których główne dochody pochodziły z działalności rolniczej	30,4	19,3	11,3	31,9	53,5	66,7	78,4	85,1

Odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, dla których głównym źródłem dochodów była działalność rolnicza zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów z ok. 11% w grupie obszarowej UR 1–5 ha do ok. 85% w grupie 50 ha i więcej. Natomiast w grupie obszarowej do 1 ha UR włącznie, prawie co piąte gospodarstwo domowe (a więc więcej niż w grupie obszarowej 1–5 ha) utrzymywało się głównie z prowadzonej działalności rolniczej, która w większości przypadków była związana z intensywną produkcją zwierzęcą.

Wykres 1. Gospodarstwa rolne według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej w latach 2010 i 2020

Tablica 4. Wybrane wskaźniki według rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej w 2020 r.

Wskaźniki	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące		
		wyłącznie produkcję roślinną	wyłącznie produkcję zwierzęcą	produkcję roślinną i zwierzęcą
Średnia powierzchnia UR w gospodarstwie w ha	11,1	9,6	1,9	13,3
Udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w %	69,0	68,9	-	69,1
Udział roślin przemysłowych w powierzchni zasiewów ogółem w %	12,0	15,0	-	9,2
Udział roślin wysokobiałkowych w powierzchni zasiewów ogółem w %	2,9	4,0	-	1,9
Pogłowie bydła na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku w szt.	23	-	26	23
Pogłowie świń na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku w szt.	131	-	366	129
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD	68	-	5 154	121
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt.	1,1	0,8	0,5	1,5
Zużycie NPK/1 ha UR w dobrej kulturze w kg	134,7	135,5	-	134,0
Odsetek gospodarstw domowych, których główne dochody pochodziły z działalności rolniczej	30,4	21,7	33,2	41,3

W 2020 r. wśród ogółu gospodarstw dominowały jednostki prowadzące wyłącznie produkcję roślinną. Omawiane gospodarstwa stanowiły 55,8% ogółu gospodarstw rolnych, podczas gdy prowadzące tylko produkcję zwierzęcą – 0,6%. Gospodarstwa z produkcją mieszaną (prowadzące zarówno uprawę roślin jak i chów zwierząt) stanowiły 43,6% ogółu gospodarstw rolnych.

Należy zauważyć, że w porównaniu do 2010 r. o ¼ wzrosła liczba gospodarstw prowadzących tylko produkcję roślinną, przy jednoczesnym spadku o ponad 1/3 gospodarstw mieszanych. Liczba gospodarstw prowadzących tylko produkcję zwierzęcą utrzymała się na prawie niezmiennym poziomie (spadek o 0,5%). Nastąpiły też zmiany w strukturze omawianych gospodarstw, gdyż w 2010 r. dominowały gospodarstwa prowadzące produkcję roślinną i zwierzęcą (60,6%), a gospodarstwa prowadzące wyłącznie produkcję roślinną stanowiły 38,9% ogółu gospodarstw. Odsetek gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą utrzymał się na niezmiennym poziomie (0,6%).

Wśród gospodarstw rolnych o powierzchni 1–2 ha UR odnotowano najwyższy odsetek podmiotów prowadzących wyłącznie produkcję roślinną (prawie 70%). Omawiany odsetek przekraczał 60% w gospodarstwach o powierzchni 2–5 ha i 100 ha i więcej oraz 50% w gospodarstwach o powierzchni 5–10 ha użytków rolnych. Oznacza to, że gospodarstwa prowadzące wyłącznie produkcję roślinną posiadały uprawy intensywne, a jeśli mniej intensywne, to na dużych powierzchniach, co zapewniło opłacalność prowadzonej produkcji.

W grupie gospodarstw najmniejszych do 1 ha UR, co piąte gospodarstwo prowadziło wyłącznie produkcję zwierzęcą. Kolejne najwyższe odsetki odnotowano w grupach 1–2 ha i 2–3 ha, gdzie jednak odsetek ten był zdecydowanie mniejszy i wynosił odpowiednio 0,6% i 0,4%. W pozostałych grupach obszarowych UR, omawiany odsetek kształtował się na poziomie 0,2% i mniej. Wskazuje to na fakt, że gospodarstwa zajmujące się wyłącznie produkcją zwierzęcą prowadziły przede wszystkim intensywne, fermowy chów zwierząt gospodarskich.

Jeśli chodzi o gospodarstwa prowadzące produkcję mieszaną to dominowały one w grupach obszarowych od 10 do 100 ha UR, przy czym najwyższy ich odsetek odnotowano w grupie 20–30 ha (prawie 67%) oraz w grupach 15–20 ha i 30–50 ha UR (po ok. 65%).

Analizując gospodarstwa prowadzące poszczególne rodzaje produkcji rolniczej należy zauważyć, że największą średnią powierzchnię UR odnotowano w jednostkach prowadzących produkcję mieszaną (tj. roślinną i zwierzęcą).

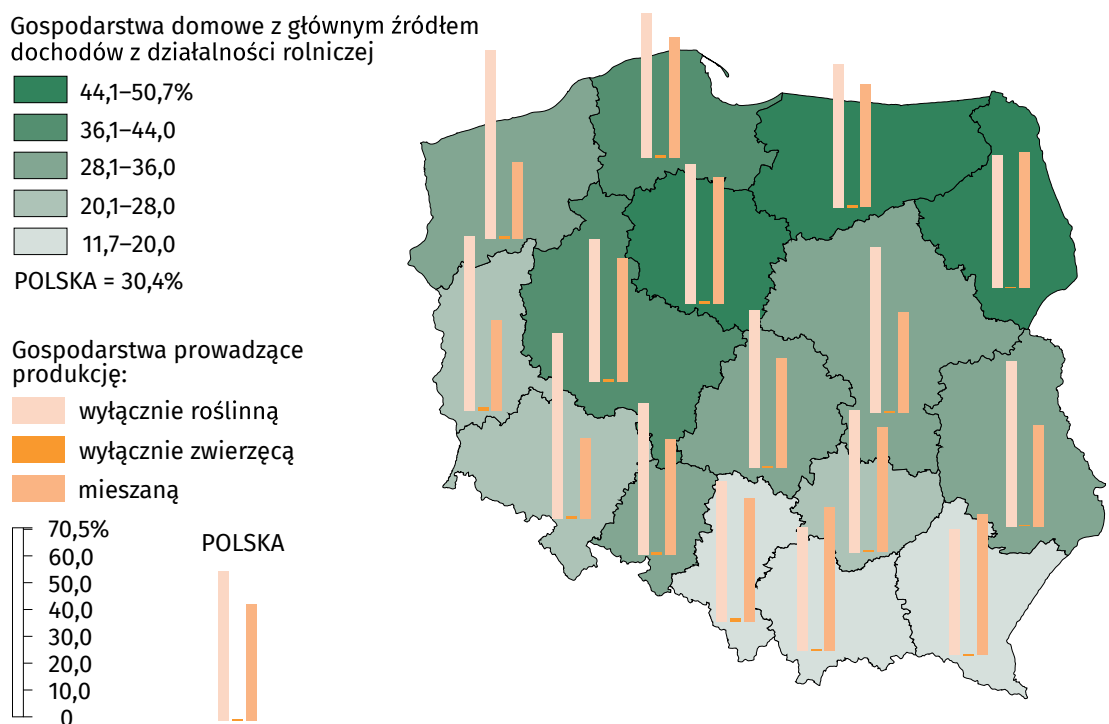
Udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem jest na bardzo zbliżonym poziomie zarówno w gospodarstwach prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, jak i mieszanych (ok. 69%), ale już udział roślin przemysłowych i wysokobiałkowych jest znacznie wyższy w gospodarstwach prowadzących wyłącznie produkcję roślinną.

Dla gospodarstw prowadzących produkcję roślinną nie odnotowano znaczącej różnicy w wielkości zużycia NPK na 1 ha UR w dobrej kulturze. Zużycie to było tylko o 1,5 kg wyższe w gospodarstwach prowadzących wyłącznie produkcję roślinną.

W przypadku produkcji zwierzęcej, pogłowie świń było zdecydowanie większe w gospodarstwach prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą niż w gospodarstwach z produkcją mieszaną. Dla bydła omawiany wskaźnik był tylko nieznacznie wyższy, co wynika z różnic w sposobie żywienia i utrzymywania omawianych gatunków zwierząt.

W grupie gospodarstw prowadzących zarówno produkcję roślinną jak i zwierzęcą odnotowano najwyższy odsetek gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z prowadzonej działalności rolniczej (ok. 40%), na drugim miejscu znalazły się jednostki prowadzące wyłącznie produkcję zwierzęcą (ok. 33%). Tylko co piąte gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego prowadzącego wyłącznie produkcję roślinną, uzyskiwało z tej produkcji główne dochody. Było to znacznie poniżej średniej dla ogółu gospodarstw, wynoszącej ok. 30%.

Mapa 1. Odsetek gospodarstw domowych z głównym źródłem dochodów z działalności rolniczej i odsetek gospodarstw rolnych prowadzących produkcję wyłącznie roślinną, wyłącznie zwierzęcą oraz mieszaną w 2020 r.

Obserwowany trend spadku liczby gospodarstw na przestrzeni 10 lat, znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście średniej powierzchni gospodarstwa rolnego o 1,3 ha UR, tj. z 9,8 ha w 2010 r. do 11,1 ha w 2020 roku. Wzrost ten nastąpił na skutek zwiększenia się średniej powierzchni UR w gospodarstwach powyżej 20 ha. W pozostałych grupach obszarowych średnia powierzchnia w dziesięcioleciu 2010–2020 nie uległa zmianie.

Należy podkreślić, że średnia powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących produkcję roślinną (wyłącznie lub razem z produkcją zwierzęcą) wzrosła, a prowadzących tylko produkcję zwierzęcą – zmalała.

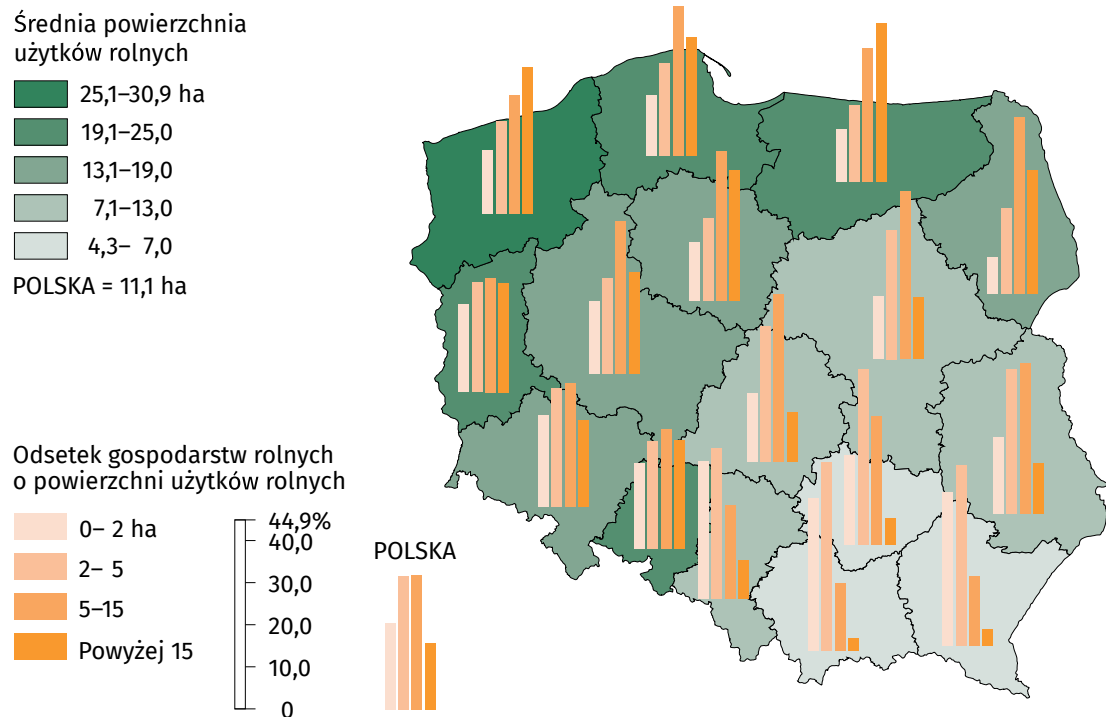
W porównaniu z 2010 r. liczba gospodarstw rolnych zmniejszyła się we wszystkich województwach, przy czym największy spadek wystąpił w województwie śląskim (prawie o ¼), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (o niespełna 3%).

Najwięcej gospodarstw, podobnie jak w 2010 r. odnotowano w województwie mazowieckim i lubelskim, a najmniej – w lubuskim i opolskim.

Średnia powierzchnia UR w gospodarstwie rolnym, w porównaniu do wyników PSR 2010 wzrosła we wszystkich województwach. Największy wzrost odnotowano w województwach: dolnośląskim, opolskim (o ok. 2,2 ha), kujawsko-pomorskim i śląskim (o ok. 1,8 ha), a najmniejszy – małopolskim (o 0,4 ha) i podkarpackim (o 0,6 ha).

Średnia powierzchnia UR przypadająca na gospodarstwo była najwyższa w województwie zachodniopomorskim (30,9 ha) i warmińsko-mazurskim (23,9 ha), a najniższa – w małopolskim (4,3 ha) i podkarpackim (4,9 ha).

Mapa 2. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie i odsetek liczby gospodarstw w grupach obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Rozdział 3

Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Wyniki PSR 2020, w porównaniu do 2010 r., wskazują na zachodzące stopniowo zmiany w użytkowaniu gruntów.

Zmniejszeniu uległa powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych. W 2020 r. omawiana powierzchnia wyniosła 16 399 tys. ha i w porównaniu z danymi z 2010 r. była mniejsza o 587 tys. ha (o 3,5%).

Tablica 5. Powierzchnia w gospodarstwach ogółem i w gospodarstwach indywidualnych w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów		
	2010	2020	
	w tys. ha		2010=100
Gospodarstwa rolne ogółem	16 986	16 399	96,5
w tym gospodarstwa indywidualne	15 005	14 981	99,8

Powierzchnia gruntów w gospodarstwach indywidualnych zmniejszyła się o 23,8 tys. ha, tj. o 0,2%. Należy podkreślić, że w gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 91,4% krajowej powierzchni gruntów ogółem i że odsetek ten zwiększył się o 3,1% w porównaniu do 2010 roku.

W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu w strukturze użytkowania gruntów udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogólnej zwiększył się o 2 p.procentowe. Odnotowano przy tym stosunkowo wysoki wzrost udziału powierzchni zasiewów – o 4,5 p.proc. i nieco mniejszy łąk trwałych – o 1,7 p.proc. Zmniejszył się natomiast udział użytków rolnych pozostałych – o 1,2 p.proc., pozostałych gruntów – o 1,1 p.proc. i lasów – o 1,0 p.procentowego.

Areał użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniósł 14 682 tys. ha i był mniejszy niż w 2010 r. o 178 tys. ha (o 1,2%).

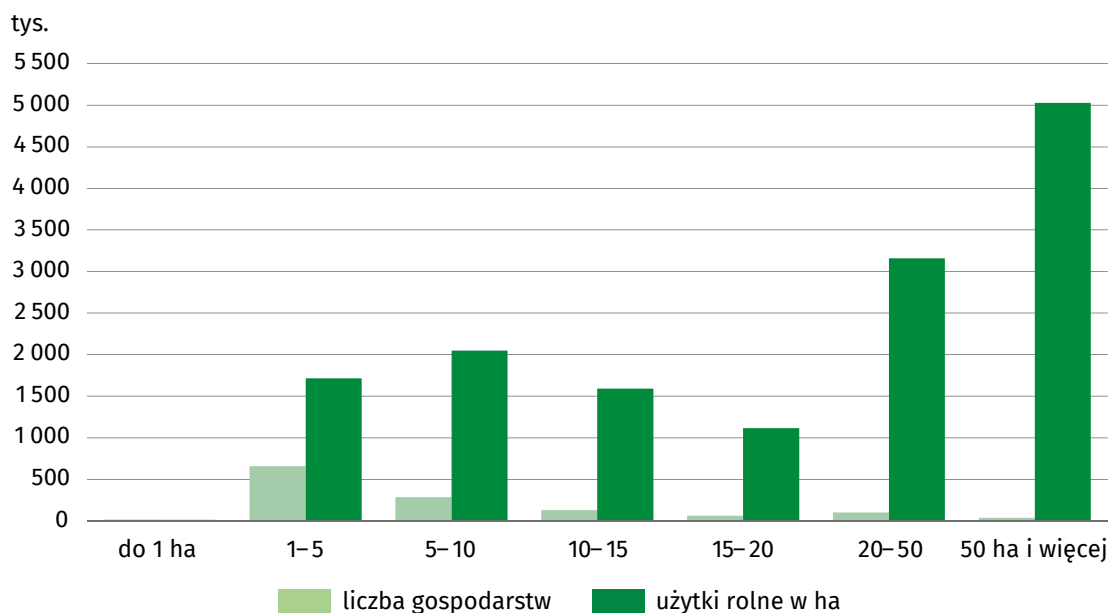
Należy zauważyć, że w użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 91,2% powierzchni użytków rolnych. Udział ten wzrósł w stosunku do 2010 r. o 2,3 p.procentowego.

Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych wyniosła 10 742 tys. ha i w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 376 tys. ha (o 3,6%). Wzrosła również powierzchnia łąk trwałych do 2 775 tys. ha, tj. o 197 tys. ha (o 7,6%). Na wzrost powierzchni omawianych gruntów wpłynął duży spadek powierzchni gruntów ugorowanych (o prawie 60%), pozostałych użytków rolnych (o ponad połowę) i pastwisk trwałych (o ponad 1/3), a także upraw trwałych (o ok. 10%).

Tablica 6. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych				
	ogółem	w tym użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej			
		razem	w tym		
			pod zasiewami	sady	trwałe użytki zielone
W tysiącach hektarów					
2010	14 860	14 448	10 366	367	3 230
2020	14 682	14 483	10 742	327	3 190
2010=100					
2020	98,8	100,2	103,6	89,3	98,8
W odsetkach powierzchni użytków rolnych ogółem					
2010	100,0	97,2	69,8	2,5	21,7
2020	100,0	98,6	73,2	2,0	21,7

Wykres 2. Liczba gospodarstw rolnych i powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

Udział powierzchni użytków rolnych w ogólnej powierzchni gospodarstw zwiększał się od ok. 40% w grupie jednostek o powierzchni do 1 ha UR włącznie i $\frac{3}{4}$ w grupie obszarowej UR 1–2 ha do prawie 95% w grupach gospodarstw 50–100 ha oraz 100 ha i więcej.

Należy zauważyć, że 13 tys. gospodarstw należących do największej grupy obszarowej UR, tj. 100 ha i więcej użytkowało $\frac{1}{4}$ krajowej powierzchni użytków rolnych i $\frac{1}{5}$ krajowej powierzchni zasiewów. W stosunku do 2010 r. w omawianej grupie gospodarstw odnotowano 3-procentowy wzrost powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze i 9-procentowy wzrost powierzchni zasiewów. Wzrost ten dokonał się, podobnie jak w przypadku pozostałych gospodarstw, kosztem zmniejszenia powierzchni pozostałych użytków rolnych, upraw trwałych, gruntów ugorowanych i pastwisk trwałych. W omawianej grupie obszarowej gospodarstw dynamika spadku w/w gruntów była znacznie wyższa niż w gospodarstwach ogółem i wynosiła odpowiednio: ponad 70%, ok. 65%, ok. 64% i ok. 30%.

W przekroju terytorialnym, udział powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze w powierzchni gruntów ogółem wyniósł 87,5%. W układzie regionalnym nie występowały zasadnicze różnice wartości tego udziału, który kształtował się na poziomie:

- powyżej 95% – w województwie opolskim,
- od 90% do 95% – w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubuskim, wielkopolskim i zachnio-pomorskim,
- poniżej 90% – w pozostałych województwach, przy czym najniższy (ok. 81%) w województwie małopolskim.

Znacznie większe zróżnicowanie regionalne odnotowano w udziale powierzchni zasiewów w powierzchni gruntów ogółem, który dla Polski wynosił 65,5%, a w układzie terytorialnym przedstawiał się następująco:

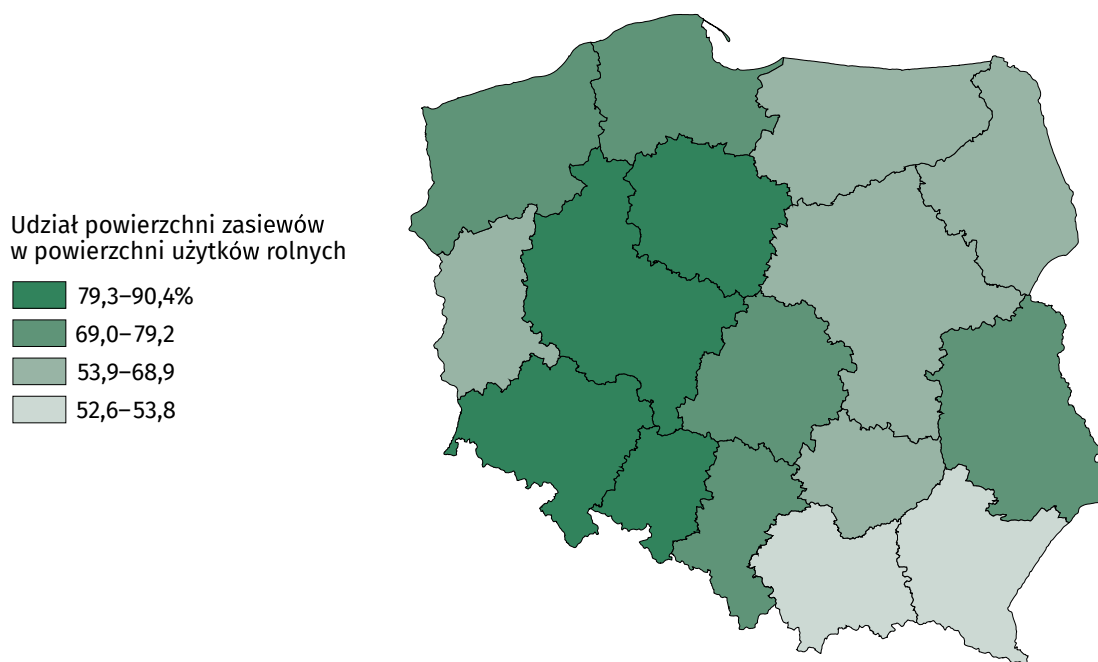
- powyżej 80,0% – w województwach opolskim i kujawsko-pomorskim,
- od 60,1% do 80,0% – w województwach: dolnośląskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim,
- od 50,0% do 60,0% – w województwach: mazowieckim, podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim,
- poniżej 50,0% – w województwach małopolskim i podkarpackim.

W 2020 r. odnotowano zmiany w strukturze zasiewów.

Udział powierzchni głównych upraw rolnych w ogólnej powierzchni zasiewów przedstawiał się następująco:

- zboża ogółem (tj. zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz gryka, proso, inne zbożowe łącznie z kukurydzą na ziarno) – 69,0%,
- zboża podstawowe (tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto) – 53,8%,
- strączkowe jadalne – 0,8%,
- uprawy przemysłowe – 12,0%, w tym rzepak i rzepik – 9,1% i buraki cukrowe – 2,3%,
- ziemniaki – 2,1%,
- warzywa gruntowe – 1,3%.

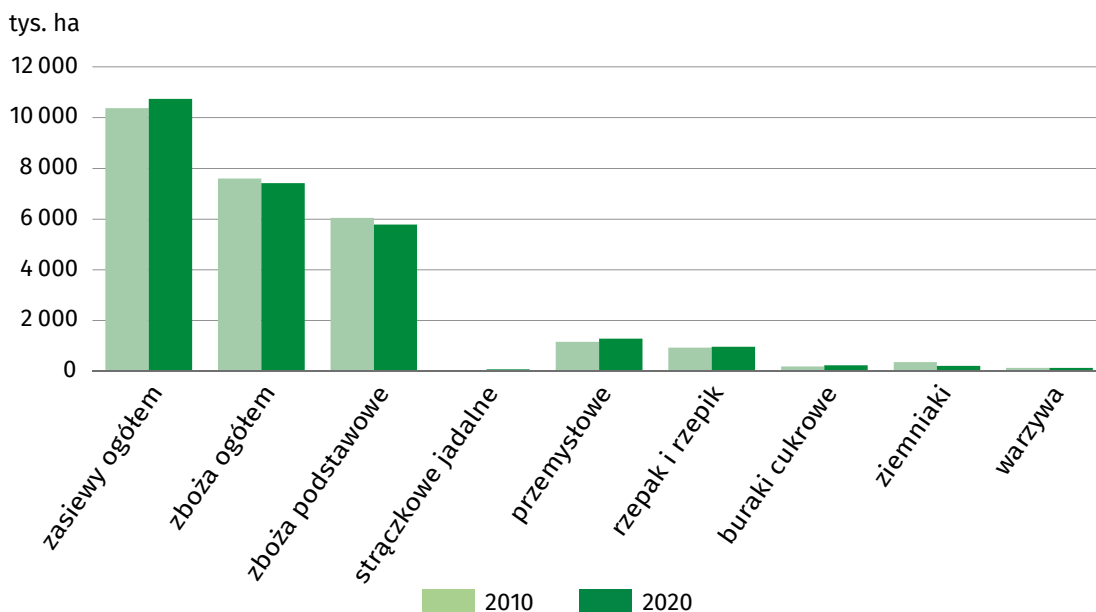
Mapa 3. Udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych województwa w 2020 r.

W stosunku do 2010 r. zwiększyła się powierzchnia uprawy:

- roślin przemysłowych – o 122 tys. ha (o 10,4%), przy wzroście udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,7 p.proc., w tym buraków cukrowych o 40 tys. ha (o 19,2%) oraz rzepaku i rzepiku o 35 tys. ha (o 3,7%),
- strączkowych jadalnych – o 40 tys. ha (o 91,3%), przy wzroście udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 0,4 p.proc.,
- warzyw gruntowych – o 5 tys. ha (o 4,0%), przy niezmienionym udziale w ogólnej powierzchni zasiewów (1,3%).

Tablica 7. Powierzchnia zasiewów głównych upraw rolnych w latach 2010 i 2020

Lata	Powierzchnia zasiewów	W tym							
		zboża		ziemniaki	uprawy przemysłowe			strączkowe jadalne	warzywa gruntowe
		ogółem	w tym zboża podstawowe		razem	w tym			
						buraki cukrowe	rzepak i rzepik		
W tysiącach hektarów									
2010	10 366	7 606	6 053	375	1 171	206	945	43	138
2020	10 742	7 411	5 781	226	1 294	246	981	83	143

Wykres 3. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w latach 2010 i 2020

W porównaniu do wyników spisu rolnego z 2010 r. zmniejszenie powierzchni uprawy odnotowano w przypadku:

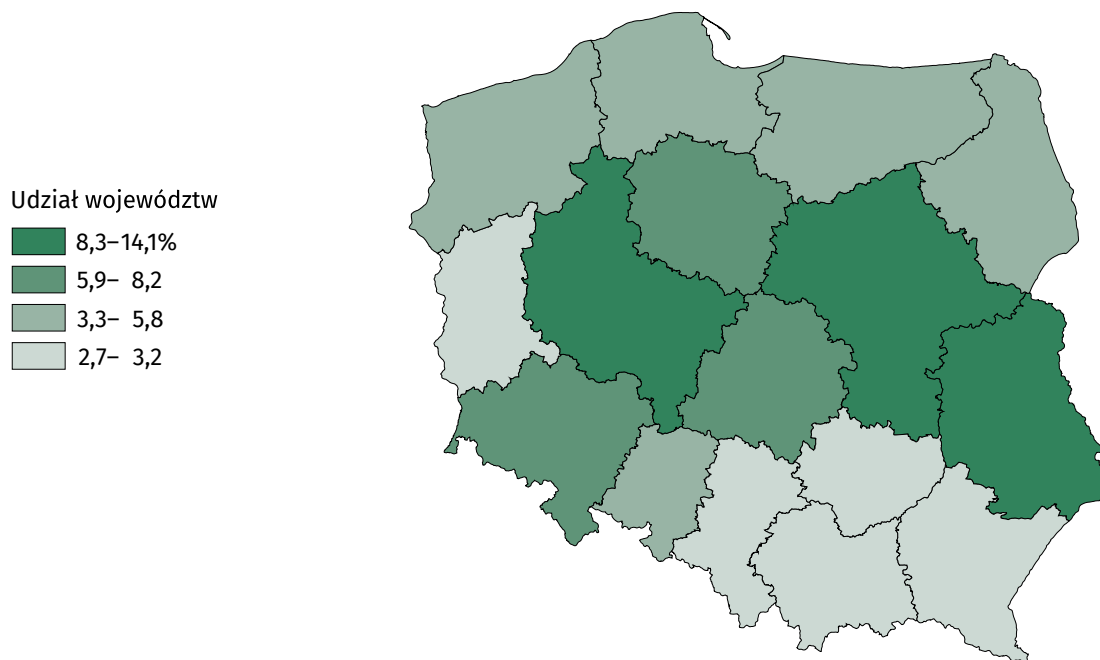
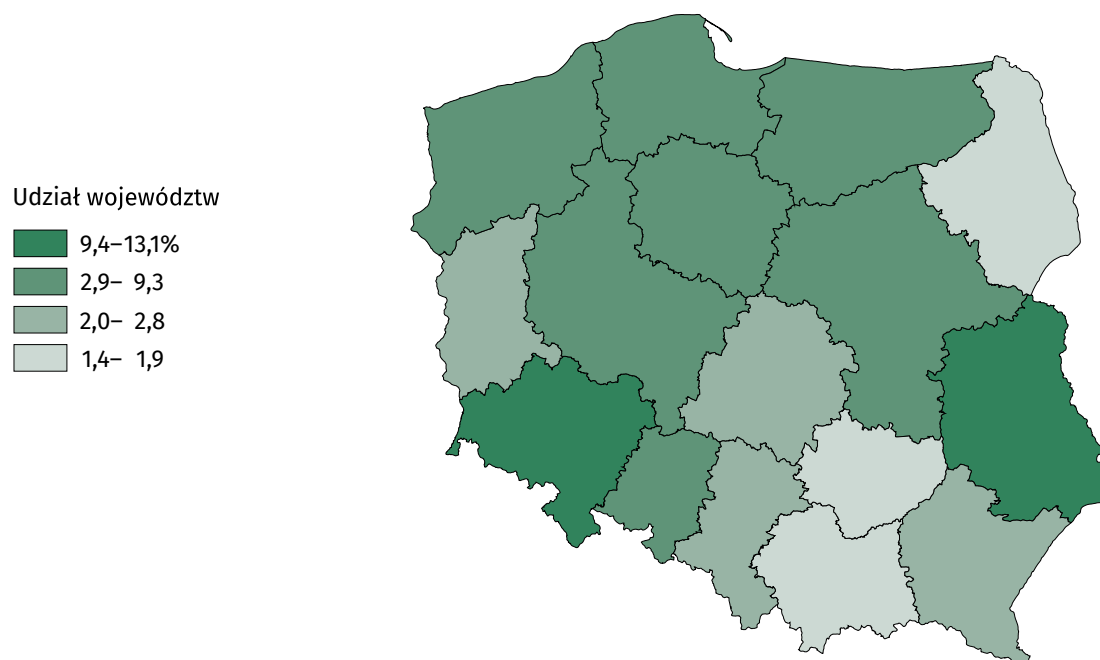
- zbóż ogółem – o 195 tys. ha (o 2,6%), przy spadku udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 4,4 p.proc.,
- zbóż podstawowych – o 272 tys. ha (o 4,5%), przy spadku udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 4,6 p.proc.,
- ziemniaków – o 149 tys. ha (o 39,8%), przy spadku udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 1,5 p.proc.

Wyniki spisu przeprowadzonego w 2020 r. wskazują na utrzymujące się wyraźne zróżnicowanie terytorialne w strukturze upraw. Poniżej przedstawiono województwa z najniższymi i najwyższymi udziałami powierzchni danej uprawy w ogólnej powierzchni zasiewów danego województwa:

- zboża ogółem – województwo warmińsko-mazurskie – 60,4%, województwo śląskie – 76,7%,
- zboża podstawowe – województwo podlaskie – 9,5%, województwo świętokrzyskie – 62,5%,
- ziemniaki – województwa podlaskie i warmińsko-mazurskie – 0,9%, województwo małopolskie – 5,8%,
- buraki cukrowe – województwo podlaskie – 0,01%, województwo kujawsko-pomorskie – 5,7%,
- rzepak i rzepik – województwo podlaskie – 2,8%, województwo dolnośląskie 17,2%,
- warzywa gruntowe – województwo podlaskie – 0,2%, województwo małopolskie – 5,0%.

W 2020 r. największym udziałem w krajowej powierzchni zasiewów zbóż ogółem charakteryzowały się województwa: wielkopolskie – 14,1%, mazowieckie – 12,1% oraz lubelskie – 9,9%. Województwa te od lat należą do przodujących producentów zbóż. Najmniejszy odsetek zanotowano w województwach: lubuskim – 2,7%, śląskim – 2,8% i małopolskim – 2,9%.

Podobnie kształtował się udział powierzchni zbóż podstawowych w ich powierzchni krajowej.

Mapa 4. Udział województw w krajowej powierzchni uprawy zbóż ogółem w 2020 r.**Mapa 5. Udział województw w krajowej powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku w 2020 r.**

W krajowej powierzchni uprawy ziemniaków największy udział miały województwa: wielkopolskie – 13,7%, łódzkie – 11,5% i mazowieckie – 11,3%. Najmniejszy odsetek w krajowej powierzchni ziemniaków zarejestrowano w województwach: lubuskim – 1,2%, śląskim – 2,2%, warmińsko-mazurskim i podlaskim – po 2,5% oraz opolskim – 2,6%.

Największy udział w krajowej powierzchni uprawy buraków cukrowych odnotowano w województwach: wielkopolskim – 22,5%, kujawsko-pomorskim – 21,6% oraz lubelskim – 14,5%, a najmniejszy – w podlaskim – 0,02%, małopolskim – 0,5% oraz śląskim – 0,6%.

Udział rzepaku i rzepiku w krajowej powierzchni tej uprawy osiągnął najwyższe wartości w województwach: lubelskim – 13,1% i dolnośląskim – 13,0%, natomiast najniższe – w małopolskim – 1,4% oraz świętokrzyskim i podlaskim – po 1,9%.

W uprawie warzyw gruntowych dominowały województwa: kujawsko-pomorskie – z udziałem w ogólnej powierzchni uprawy warzyw wynoszącym 18,0%, mazowieckie i wielkopolskie – po 13,2%, łódzkie – 10,6% oraz małopolskie – 10,0%. Niewielki odsetek w krajowej powierzchni warzyw gruntowych odnotowano natomiast w województwach: podlaskim – 0,7% i lubuskim – 0,9%.

Rozdział 4

Zwierzęta gospodarskie

Zgodnie z wynikami PSR 2020 pogłowie poniższych gatunków zwierząt gospodarskich wyniosło:

- bydła – 6 306 tys. szt., w tym krów – 2 475 tys. szt.,
- świń – 11 153 tys. szt., w tym loch – 814 tys. szt.,
- drobiu – 225 636 tys. szt., w tym kur niosek – 55 082 tys. szt.

Tablica 8. Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Lata	Bydło		Świnie		Drób
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	
W tysiącach sztuk					
2010	5 742	2 646	15 244	1 424	174 326
2020	6 306	2 475	11 153	814	225 636
2010=100					
2020	109,8	93,6	73,2	57,2	129,4
Na 100 ha użytków rolnych w sztukach					
2010	39	18	103	10	1 173
2020	43	17	76	6	1 537

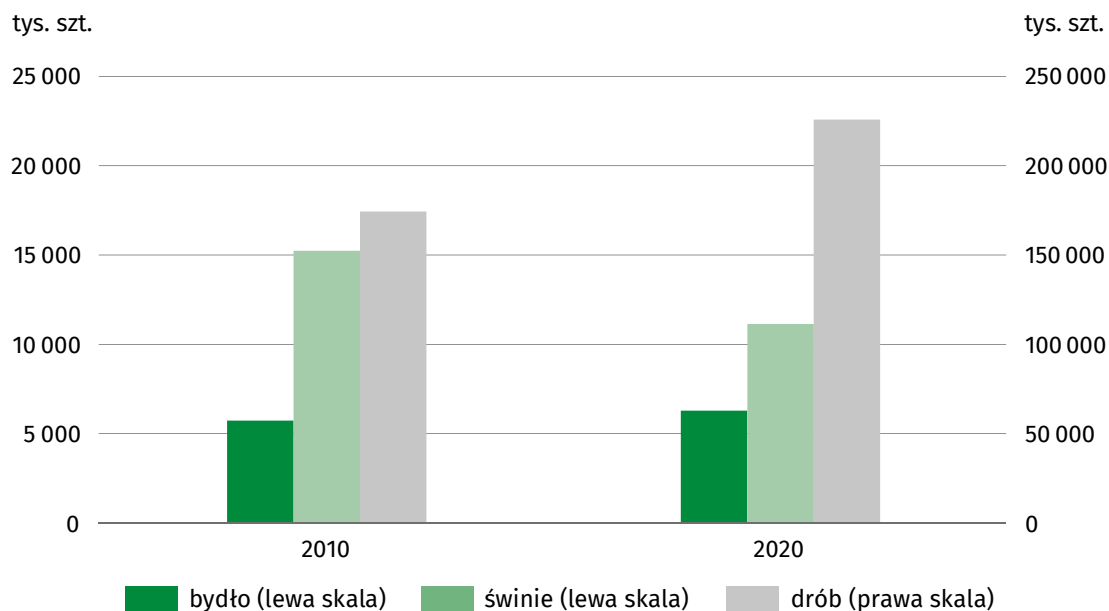
W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2010 r., odnotowano bardzo wysoki wzrost populacji drobiu – o 29,4%. Wzrost ten stymulowany był systematycznym rozwojem sprzedaży drobiu na rynkach zagranicznych. Polska znajduje się obecnie na pozycji lidera w produkcji drobiu w Unii Europejskiej i jest w światowej czołówce eksporterów mięsa drobiowego.

Wzrost, choć mniej dynamiczny, nastąpił również w przypadku pogłowia bydła (o 9,8%). Jednocześnie spadła liczebność stada krów o 6,4%, co wskazuje na zachodzące zmiany w gospodarstwach prowadzących chów bydła w kierunku stopniowej redukcji stada bydła mlecznego i jednocześnie rozwoju produkcji bydła mięsnego.

W 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich udział pogłowia utrzymywanego w gospodarstwach indywidualnych w pogłowie ogółem był dominujący i kształtował się na poziomie:

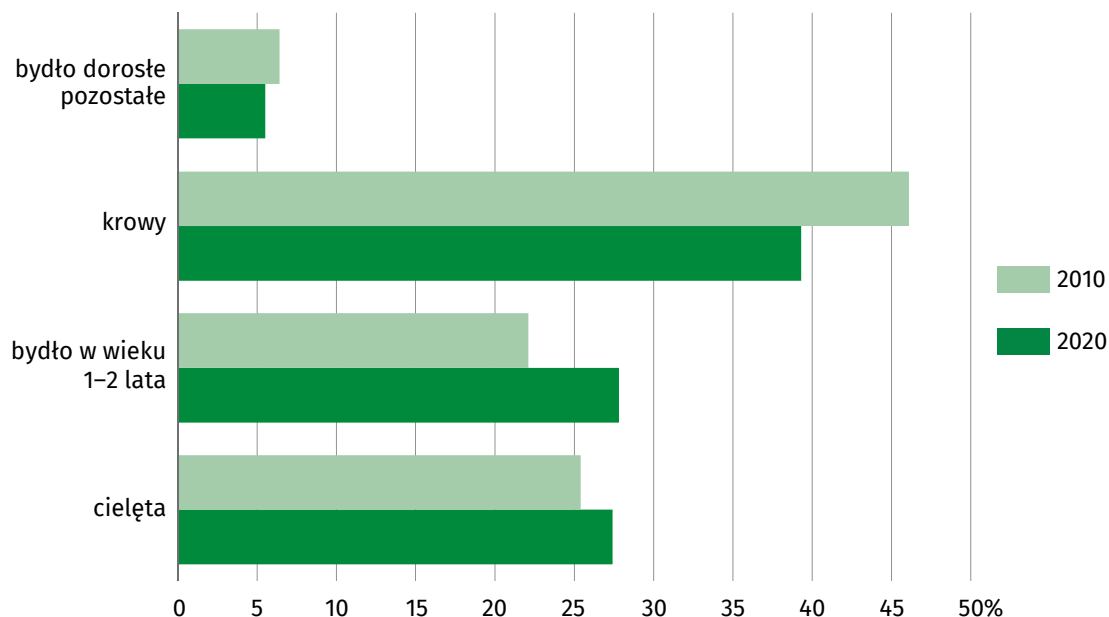
- dla bydła – 95,0% wobec 94,0% w 2010 r.,
- dla świń – 86,5% wobec 85,9% w 2010 r.,
- dla drobiu – 87,9% wobec 89,7% w 2010 r.

Wykres 4. Pogłowie zwierząt gospodarskich w latach 2010 i 2020

W PSR 2020 odnotowano spadek pogłowia krów mlecznych o 11,6%, przy jednoczesnym wzroście produkcji mleka. Zmniejszenie liczebności stada krów mlecznych było wynikiem likwidacji kwot mlecznych i wahań cen mleka, które notowano w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Wpływ na to zjawisko miały również decyzje rolników o rezygnacji z produkcji mleka w gospodarstwach o małej skali chowu krów mlecznych.

Wykres 5. Struktura stada bydła w latach 2010 i 2020

W strukturze stada bydła w 2020 r. w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek odsetka krów o 6,8 p.proc., w tym odsetek krów mlecznych obniżył się o 8,5 p.proc. Jednocześnie wystąpił wzrost odsetka innych grup bydła, przede wszystkim młodego bydła w wieku od 1 do 2 lat – o 5,7 p.proc., jak również cieląt – o 2,0 p.proc. oraz krów pozostałych – o 1,7 p.procentowego.

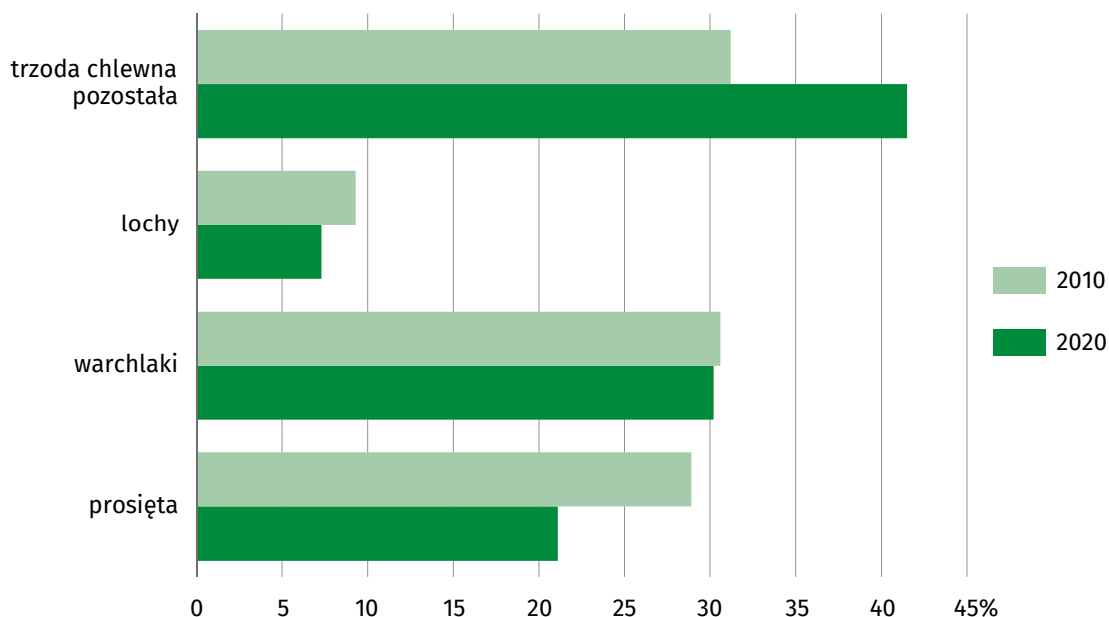
Zwiększenie udziału młodych sztuk w pogłowie bydła ogółem wskazuje na rosnące zainteresowanie rolników chowem bydła z przeznaczeniem na rzeź, czego potwierdzeniem jest m.in. wzrost pogłowia krów pozostałych o 85,6% (do 260 tys. sztuk w 2020 r.), które utrzymywane są dla produkcji cieląt z przeznaczeniem na rzeź.

W ciągu dziesięciolecia 2010–2020 w pogłowie świń odnotowano głęboki spadek – o 26,8%, w tym lochy o 42,8%. Spadek pogłowia świń wynika głównie z niskiej opłacalności tuczu i występowania ognisk afrykańskiego pomoru świń (ASF), natomiast na redukcję pogłowia lochy wpływa przede wszystkim popularyzacja systemu nakładczego w chowie świń.

Wielu użytkowników gospodarstw rolnych utrzymujących trzodę chlewną wycofało się w ciągu ostatnich 10 lat z produkcji żywca wieprzowego. Niekorzystna koniunktura wpłynęła szczególnie na redukcję gospodarstw o małej skali chowu świń. W 2020 r. tylko ok. 85 tys. podmiotów utrzymywało świnię wobec 389 tys. gospodarstw w 2010 roku.

Część producentów żywca wieprzowego prowadzących chów świń z przeznaczeniem na rzeź, z uwagi na niestabilną sytuację na rynku trzody i niską opłacalność produkcji świń wyspecjalizowało się w odchowie świń z zakupu, pochodzących głównie z importu. W związku z powyższym import młodych świń o wadze ok. 30 kg sukcesywnie rośnie i w 2020 r. wynosił ok. 6,6 mln sztuk.

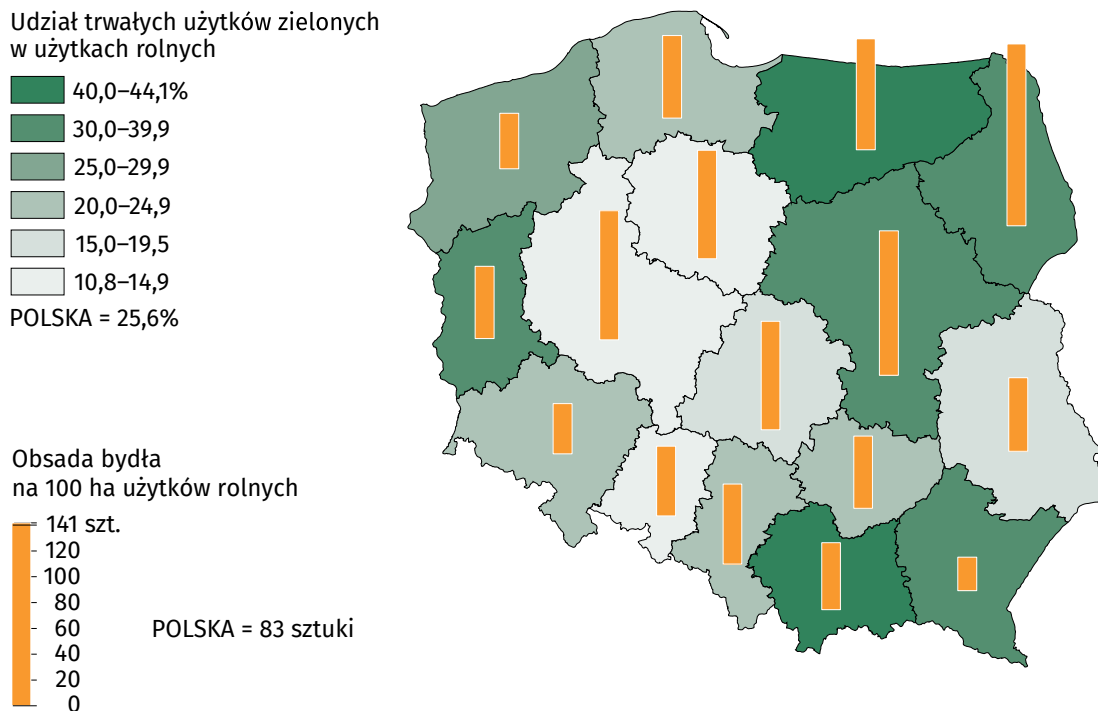
Wykres 6. Struktura stada świń w latach 2010 i 2020

W strukturze stada świń, w porównaniu z wynikami spisu z 2010 r., odnotowano spadek udziału grupy prosiąt (o 7,8 p.proc.), lochy (o 2,0 p.proc.) i warchlaków (o 0,4 p.proc.), przy jednoczesnym wzroście udziału pozostałej trzody chlewnej (o 10,2 p.proc.) w tym tuczników (o 10,3 p.proc.).

Wyniki PSR 2020 r. wykazały, że gospodarstwa rolne o powierzchni użytków rolnych 1 ha i mniej utrzymywały: 0,4% krajowego pogłowia bydła (w 2010 r. – 0,3%), 2,7% całego pogłowia trzody chlewnej (w 2010 r. – 0,8%) i 27,4% stada drobiu ogółem (w 2010 r. – 20,4%).

Mapa 6. Udział trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych i obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą w 2020 r.

W gospodarstwach rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha największe stany pogłowia zwierząt rejestrowano podobnie jak w 2010 r. dla:

- bydła – w gospodarstwach o powierzchni 20–50 ha UR,
- świń – w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej,
- drobiu – w gospodarstwach o powierzchni 100 ha UR i więcej.

Średnio w kraju obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. wynosiła 43 szt. i była mniejsza o 4 szt. od notowanej w 2010 roku. W przekroju terytorialnym największą obsadę bydła na 100 ha UR notowano w województwach: podlaskim (98 szt.), wielkopolskim (62 szt.) i mazowieckim (60 szt.), a najmniejszą: w dolnośląskim (12 szt.) i zachodniopomorskim (13 szt.). W przypadku trzody chlewnej omawiany wskaźnik dla kraju wynosił 76 szt. wobec 103 szt. w 2010 r. W przekroju terytorialnym największą obsadę świń na 100 ha UR odnotowano w województwach: wielkopolskim (176 szt.), łódzkim (135 szt.), kujawsko-pomorskim (115 szt.) i pomorskim (106 szt.), a najmniejszą: w dolnośląskim i podkarpackim (w każdym 24 szt.).

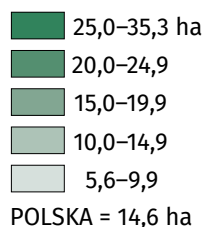
W przekroju terytorialnym widoczne jest duże zróżnicowanie w pogłowie wszystkich omawianych gatunków zwierząt gospodarskich. Generalnie produkcja zwierzęca koncentruje się w województwach: mazowieckim, podlaskim, wielkopolskim i łódzkim.

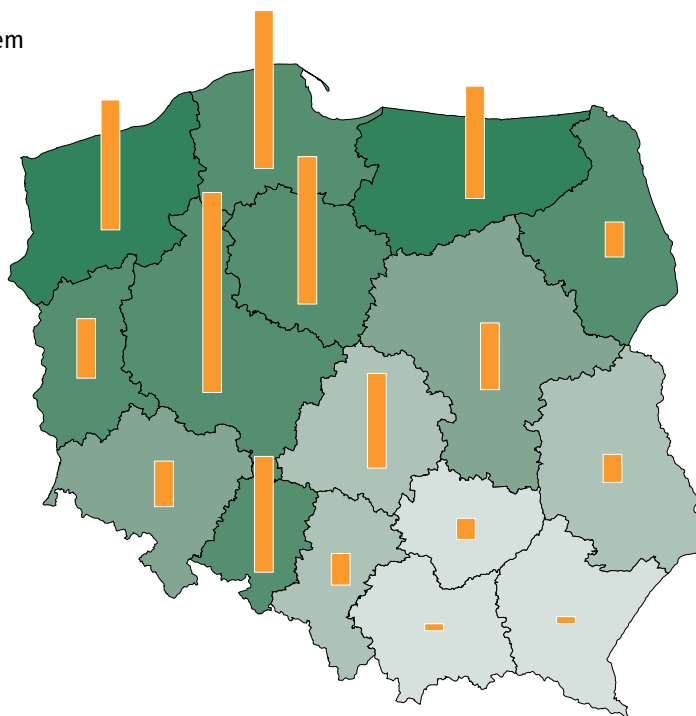
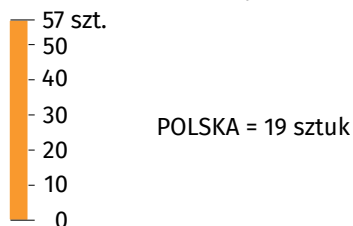
Największym udziałem w krajowym pogłowie bydła w 2020 r. charakteryzowały się województwa: mazowieckie – 18,5% (w 2010 r. – 18,4%), wielkopolskie – 17,4% (w 2010 r. – 14,7%) i podlaskie – 16,5% (w 2010 r. – 15,3%), a najmniejszym: podkarpackie – 1,3% (w 2010 r. – 2,0%), lubuskie – 1,4% (w 2010 r. – 1,2%) i dolnośląskie – 1,7% (w 2010 r. – 1,9%).

Mapa 7. Średnia powierzchnia gruntów ogółem i obsada świń w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą w 2020 r.

Średnia powierzchnia gruntów ogółem

Obsada świń na 1 gospodarstwo

W krajowym pogłowie świń dominowały tradycyjnie województwa: wielkopolskie – 27,9% (w 2010 r. – 31,6%), mazowieckie – 13,4% (w 2010 r. – 9,4%) i łódzkie – 11,8% (w 2010 r. – 8,6%). Najmniejszy udział w krajowym pogłowie świń odnotowano w województwach: lubuskim – 1,1% (w 2010 r. – 1,1%) i podkarpackim – 1,2% (w 2010 r. – 1,9%).

W przypadku pogłowa drobiu do województw z największym udziałem w ogólnym pogłowie omawianego gatunku należały: mazowieckie – 21,6% (w 2010 r. – 16,1%) i wielkopolskie – 20,9% (w 2010 r. – 18,4%).

Nieznaczny udział w krajowym pogłowie drobiu odnotowano w województwach: małopolskim – 2,3% (w 2010 r. – 3,6%), opolskim i podkarpackim – 2,5% (w 2010 r. odpowiednio – 2,8% i 3,8%) oraz lubuskim – 2,7% (w 2010 r. – 3,7%).

Rozdział 5

Nawożenie i ochrona roślin

Wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. 956 tys. gospodarstw rolnych (72,6%) stosowało nawozy mineralne lub wapniowe. W ogólnej liczbie gospodarstw rolnych udział gospodarstw stosujących nawożenie mineralne wyniósł 71,4%, a wapniowe – 21,3%.

Tablica 9. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020

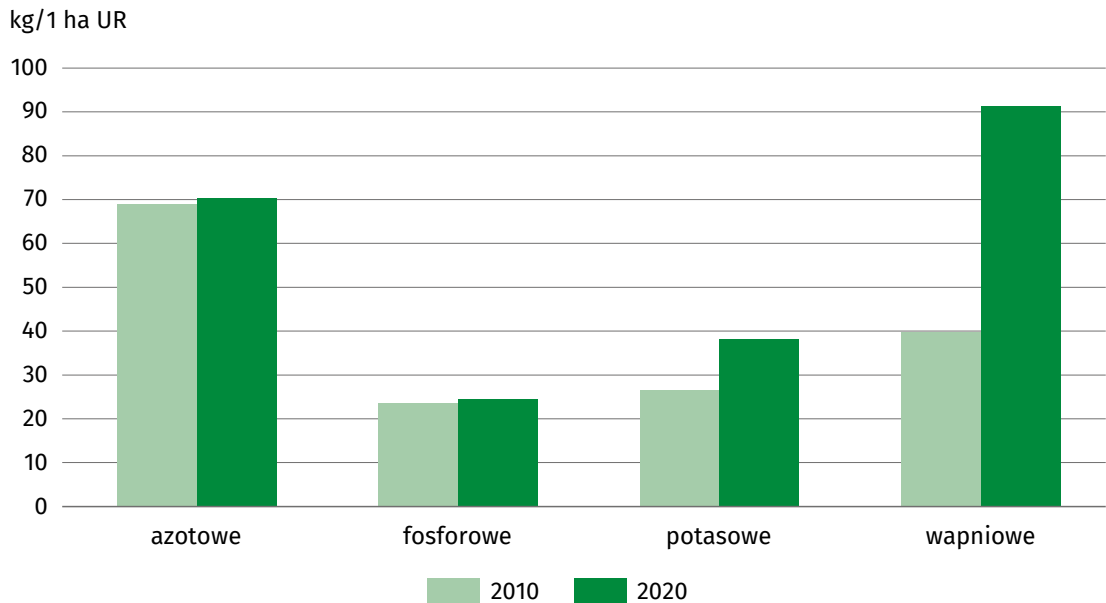
Lata	Nawozy w przeliczeniu na czysty składnik				
	mineralne				wapniowe
	ogółem	azotowe	fosforowe	potasowe	
W tysiącach ton					
2010	1 771	1 024	352	396	591
2020	1 951	1 034	359	559	1 340
2010=100					
2020	110,2	101,0	102,0	141,2	226,8
Na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej					
2010	122,6	70,9	24,3	27,4	40,9
2020	134,7	71,4	24,8	38,6	92,5

Zużycie nawozów mineralnych, łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK), w badanym okresie było o 10,2% większe niż w 2010 r. i wyniosło 1 951 tys. ton. W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych ogółem zużyto przeciętnie 132,9 kg NPK, w tym w gospodarstwach indywidualnych 129,1 kg NPK. W stosunku do 2010 r. w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych – o 43,2% i wyniosło 38,1 kg/ha. Pod uprawy zastosowano ponadto 70,4 kg/ha nawozów azotowych i 24,4 kg/ha nawozów fosforowych, tj. więcej niż w 2010 r. odpowiednio o 2,2% i o 3,0%.

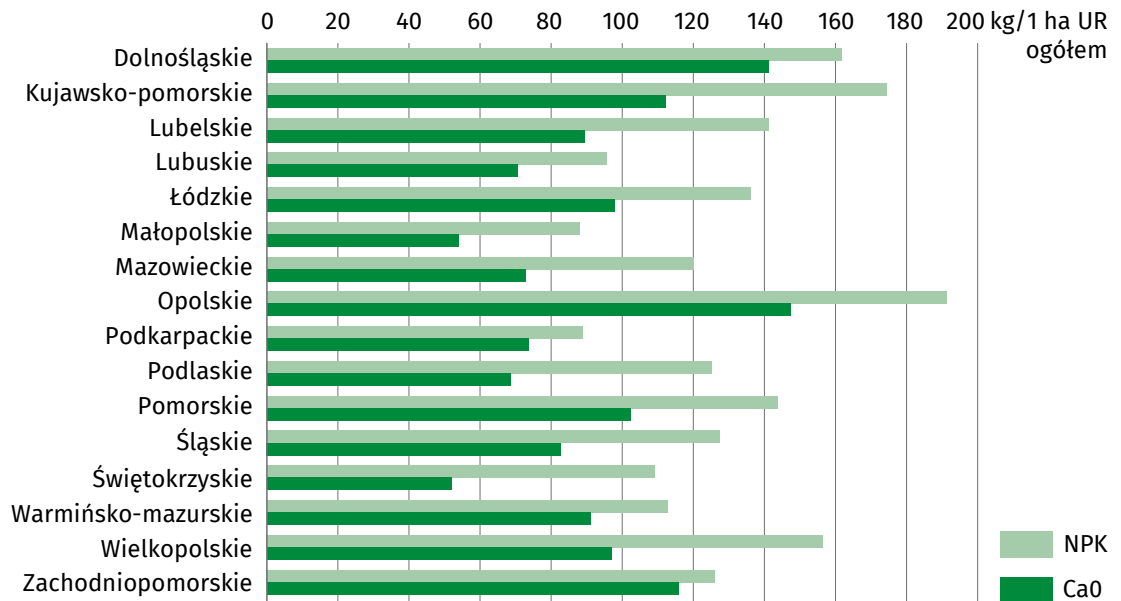
W gospodarstwach rolnych wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów obserwowano zwiększenie zużycia nawozów zarówno mineralnych, jak i wapniowych. Zużycie nawozów mineralnych we wszystkich gospodarstwach należących do grup obszarowych UR powyżej 20 ha było wyższe od przeciętnej krajowej, przy czym największe – w gospodarstwach o powierzchni 100 ha i więcej – 170,5 kg NPK/ha UR ogółem.

Zużycie nawozów wapniowych w porównaniu do 2010 r. wzrosło ponad dwukrotnie i wyniosło 1 340 tys. ton (591 tys. ton w 2010 r.). Na wzrost zużycia tych nawozów wpłynął m.in. wprowadzony w 2019 r. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” i związane z tym programem dofinansowanie na realizację przedsięwzięć skutkujących poprawą jakości środowiska udzielane w ramach pomocy *de minimis*¹.

¹ Wielkość pomocy ze strony państwa, która nie wymaga jej wcześniejszego notyfikowania do Komisji Europejskiej. Pułap pomocy *de minimis* wynosi 200 000 EUR w dowolnie ustalonym okresie 3 lat budżetowych. Zasady udzielania pomocy *de minimis* reguluje Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Wykres 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w latach 2010 i 2020

W 2020 r. średnie krajowe zużycie nawozów wapniowych (CaO) w przeliczeniu na 1 ha UR ogółem wyniosło 91,3 kg i było ponad dwukrotnie większe niż w 2010 roku. Wzrost wapnowania gleb odnotowano we wszystkich grupach obszarowych UR, przy czym największy, podobnie jak w przypadku zużycia nawozów mineralnych, w gospodarstwach o powierzchni powyżej 100 ha UR, w których zużycie tych nawozów wyniosło 133,3 kg CaO/ha UR ogółem.

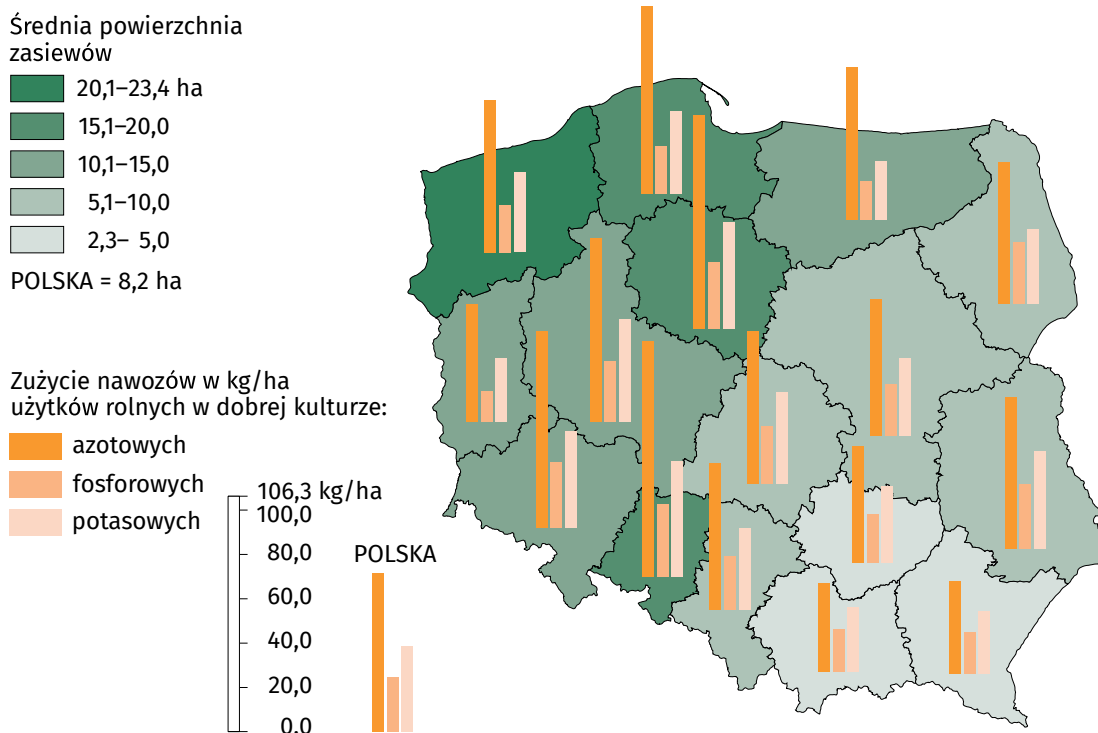
Wykres 8. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych według województw w 2020 r.

Z uwagi na regionalne zróżnicowanie intensywności produkcji roślinnej istnieją znaczne różnice zużycia nawozów mineralnych i wapniowych pod względem terytorialnym. W województwach: opolskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim, dolnośląskim, pomorskim, lubelskim i łódzkim nawożenie mineralne było największe i wynosiło od 190,2 kg do 134,2 kg NPK na 1 ha UR ogółem. Najmniejsze zużycie nawozów mineralnych odnotowano natomiast w województwach: małopolskim (85,8 kg), podkarpackim (85,9 kg) i lubuskim (94,5 kg). W pozostałych województwach zużycie nawozów na 1 ha UR ogółem wynosiło od 106,8 kg w świętokrzyskim do 124,4 kg w śląskim.

W 2020 r. największe zużycie wapna nawozowego w kg na 1 ha UR ogółem odnotowano w województwach opolskim – 146,5 i dolnośląskim – 139,9. Najniższy poziom wapnowania gleb wystąpił natomiast w województwach świętokrzyskim i małopolskim, odpowiednio 50,9 kg i 52,4 kg/ha UR.

Biorąc pod uwagę wysoki stan zakwaszenia gleb w Polsce wzrost nawożenia wapniowego jest nadal niewystarczający. Według szacunków Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach sumaryczne zapotrzebowanie krajowego rolnictwa na wapno wynosi ok. 31 mln t CaO, czyli przeciętnie ok. 2 t CaO/ha UR. Zastosowanie takiej ilości CaO pozwoliłoby na doprowadzenie odczynu gleb do poziomu odpowiadającego potrzebom produkcji roślinnej.

Mapa 8. Średnia powierzchnia zasiewów i zużycie nawozów azotowych, fosforowych i potasowych w kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze w 2020 r.

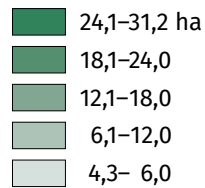
W 2020 r. zabiegi środkami ochrony roślin stosowało ok. 70% (905 tys.) gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne. Najwięcej zabiegów wykonano w celu ochrony zbóż (1 595 tys.), których udział w powierzchni zasiewów był jak zwykle dominujący i wynosił ok. 70%. Znaczącą ilość zabiegów wykonano również na plantacje sadów i innych upraw trwałych (730 tys.), co z kolei związane jest z większą niż w innych uprawach częstotliwością i różnorodnością występowania patogenów.

W okresie wegetacji, przeciętnie w gospodarstwie rolnym wykonano 9 zabiegów w sady i uprawach trwałych, 2 zabiegi na zboża, 3 – na warzywa. Ponadto w badanym okresie wykonano przeciętnie 1 zabieg środkami ochrony roślin w zamkniętej przestrzeni magazynowej.

Przy podejmowaniu decyzji o konieczności zastosowania środków ochrony roślin co dziesiąty użytkownik gospodarstwa rolnego korzystał ze wsparcia wykwalifikowanych doradców. Najczęściej wykorzystywano w tym celu oznaczenie progu ekonomicznej szkodliwości oraz personalne doradztwo rolnicze.

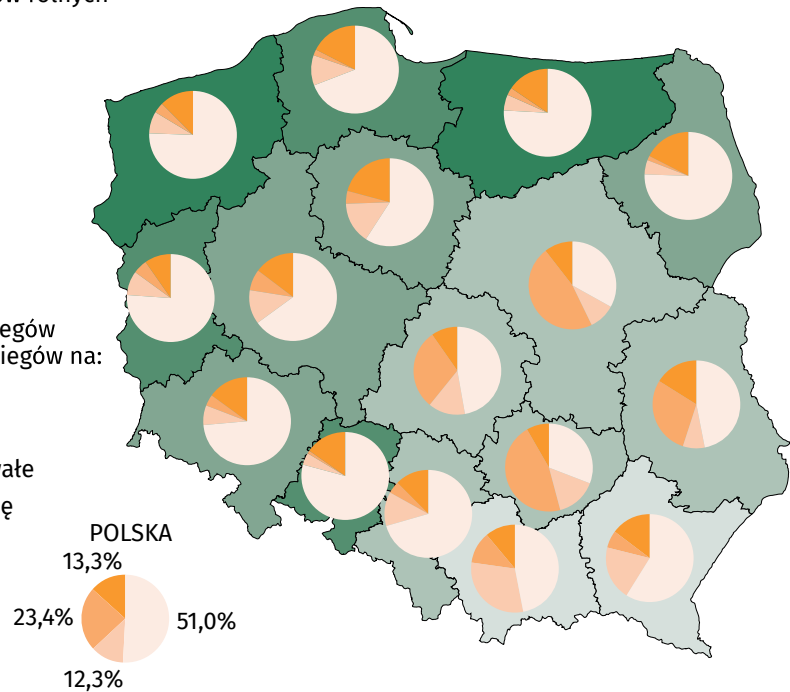
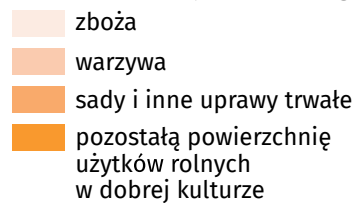
Mapa 9. Średnia powierzchnia użytków rolnych i struktura liczby zabiegów ochrony roślin w gospodarstwach prowadzących produkcję roślinną w 2020 r.

Średnia powierzchnia użytków rolnych

POLSKA = 11,2 ha

Udział w ogólnej liczbie zabiegów środkami ochrony roślin zabiegów na:

Rozdział 6.

Ciągniki i maszyny rolnicze

W ciągu dziesięciolecia między spisami zaszły zmiany w zakresie wyposażenia gospodarstw rolnych w podstawowe maszyny rolnicze. Było to wynikiem przede wszystkim postępującej specjalizacji produkcji rolnej i jednocześnie zachodzącym procesem modernizacji gospodarstw rolnych związanym, m.in. z racjonalizacją technologii produkcji, koncentracją produkcji, wprowadzeniem innowacji, zwiększeniem skali czy poprawą jakości produkcji.

Według wyników PSR 2020 w gospodarstwach rolnych znajdowało się:

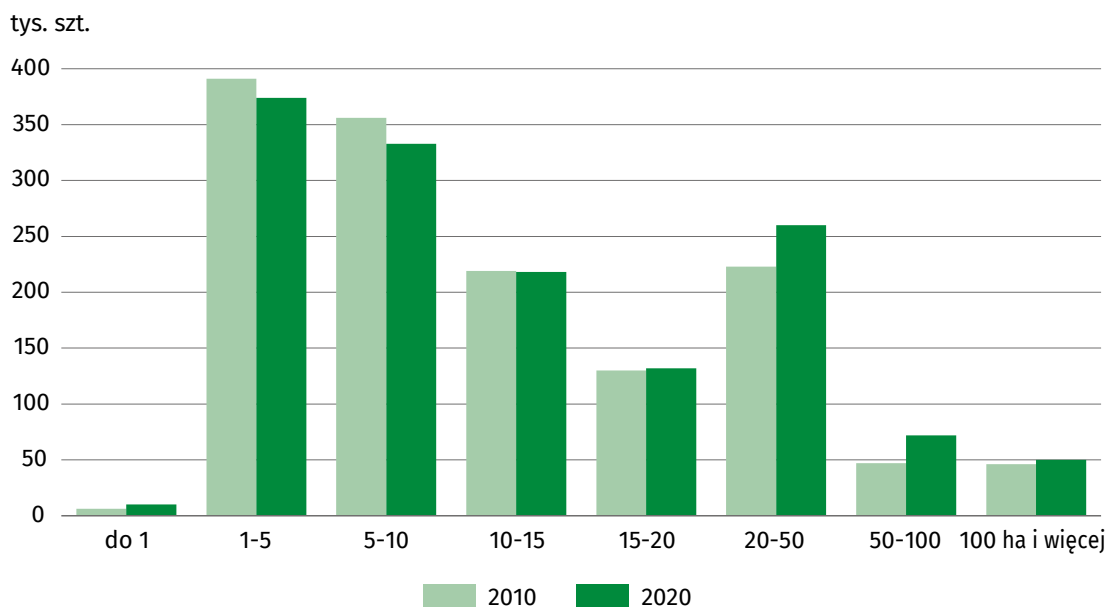
- 1 448 tys. ciągników rolniczych,
- 67 tys. kombajnów zbożowych,
- 11 tys. kombajnów buraczanych,
- 60 tys. kombajnów ziemniaczanych,
- 4 tys. silosokombajnów,
- 462 tys. opryskiwaczy polowych,
- 52 tys. opryskiwaczy sadowniczych.

Tablica 10. Ciągniki i maszyny rolnicze w latach 2010 i 2020

Lata	Ciągniki	Kombajny			Siloso-kombajny	Opryskiwacze	
		zbożowe	buraczane	ziemniaczane		polowe	sadownicze
W tysiącach sztuk							
2010	1 418	152	28	79	12	491	51
2020	1 448	167	11	60	4	462	52
2010=100							
2020	102,1	110,2	38,0	75,1	31,9	94,2	101,4
Na 100 gospodarstw							
2010	94,0	10,1	1,8	5,3	0,8	32,5	3,4
2020	109,9	12,7	0,8	4,5	0,3	35,1	3,9
Na 100 ha użytków rolnych							
2010	9,5	1,0	0,2	0,5	0,1	3,3	0,3
2020	9,9	1,1	0,1	0,4	0,0	3,1	0,4

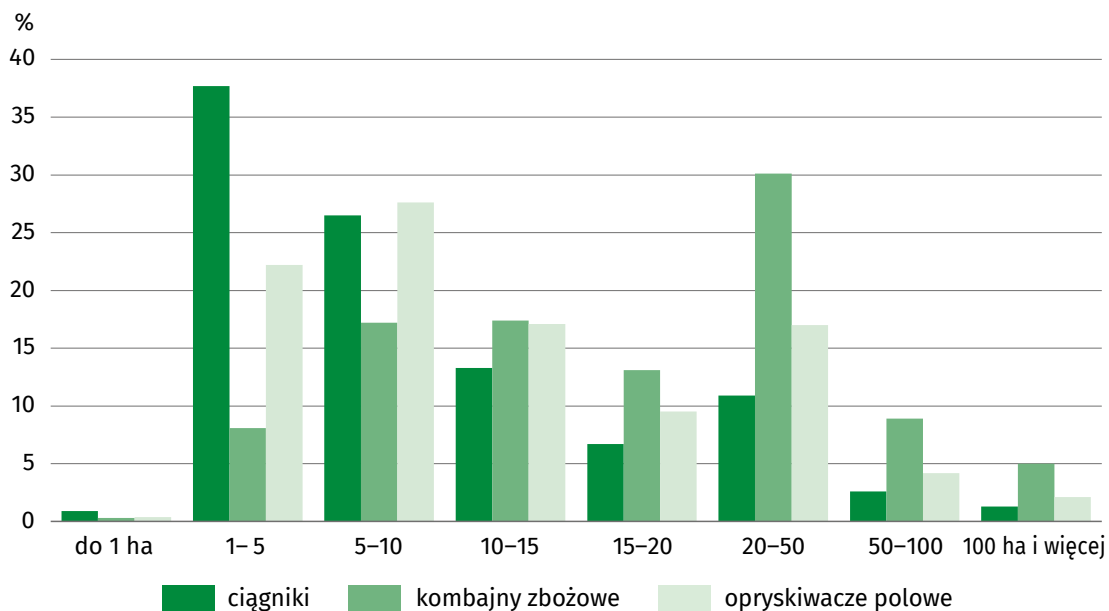
Jak pokazuje powyższa tablica, wskaźniki dotyczące liczby maszyn na 100 gospodarstw, jak i na 100 ha UR, na przestrzeni 10 lat nie uległy znaczącym zmianom (z wyjątkiem obsady ciągników na 100 gospodarstw, która zwiększyła się o 16 sztuk).

W 2020 r. w całym rolnictwie spisano o 2,1% więcej ciągników niż w 2010 r., w tym w gospodarstwach indywidualnych więcej o 2,5%. Zdecydowana większość ciągników (1 420 tys. szt., tj. 98,1%) znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych.

Wykres 9. Ciągniki według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Podobnie jak w 2010 r., przeciętnie w każdym gospodarstwie rolnym znajdował się jeden ciągnik.

Przy zmniejszonej liczbie gospodarstw i jednoczesnym spadku powierzchni użytków rolnych, średnia powierzchnia przypadająca na 1 ciągnik zmniejszyła się w stosunku do wyników poprzedniego spisu i wyniosła 10,1 ha użytków rolnych wobec 10,5 ha w 2010 roku.

Wykres 10. Odsetek gospodarstw wyposażonych w ciągniki, kombajny zbożowe i opryskiwacze polowe według grup obszarowych użytków rolnych w 2020 r.

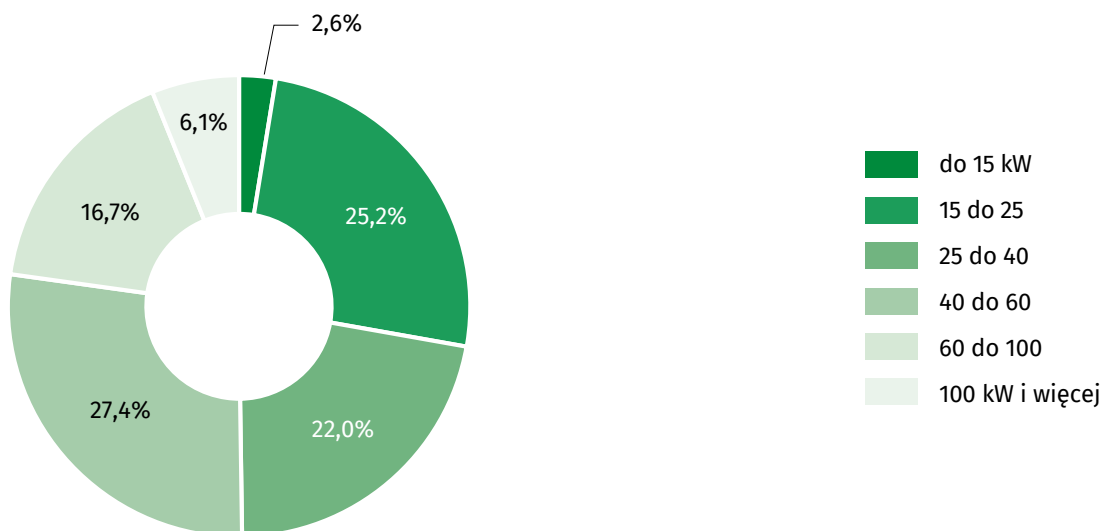
W gospodarstwach wyposażonych w ciągniki liczba tych pojazdów zmniejszała się proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytkowanych gruntów z wyjątkiem grupy obszarowej UR 20–50 ha.

Udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wynosił ok. 67% i zwiększał się wraz ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów. W grupie podmiotów do 1 ha UR włącznie wynosił ok. 30%, podczas gdy w gospodarstwach powyżej 1 ha UR stanowił prawie 70%. W grupie gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha UR tylko połowa gospodarstw rolnych wyposażona była w ciągniki, ale już w grupie obszarowej UR od 5–10 ha było to ok. 80% podmiotów. W gospodarstwach powyżej 10 ha UR zdecydowana większość podmiotów (blisko 90%) zadeklarowała posiadanie ciągników.

W porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek liczby ciągników w gospodarstwach o powierzchni 1–15 ha UR i jednocześnie wzrost liczby ciągników w gospodarstwach o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych.

W gospodarstwach mniejszych obszarowo użytkujących do 15 ha UR przypadało średnio od 38 do 166 ciągników na 100 gospodarstw. Liczba wykorzystywanych ciągników systematycznie rosła ze wzrostem powierzchni użytkowanych gruntów i w grupie obszarowej powyżej 100 ha UR wynosiła 379 sztuk na 100 gospodarstw. W 2020 r. gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha UR, w których wykorzystywano więcej niż dwa ciągniki użytkowały ok. 63% ogólnej powierzchni użytków rolnych, w tym ok. 68% ogólnej powierzchni zasiewów. Areał uprawy zbóż w tych gospodarstwach stanowił ok. 64% krajowej powierzchni zasianej zbożami. Omawiany wskaźnik dla upraw przemysłowych i ziemniaków wynosił, odpowiednio ok. 87% i ok. 58%.

Wykres 11. Struktura liczby ciągników według mocy silnika w 2020 r.

W ciągu 10 lat między spisami odnotowano zmiany w strukturze liczby ciągników według mocy silnika. Podobnie jak w 2010 r. dominowały ciągniki o mocy od 15 do 25 kW, od 25 do 40 kW i od 40 kW do 60 kW, które stanowiły 3/4 ogólnej liczby ciągników (85,0% – w 2010 r.). Udział ciągników o dużej mocy powyżej 60 kW zwiększył się i wynosił 22,8% wobec 12,2% w 2010 r.

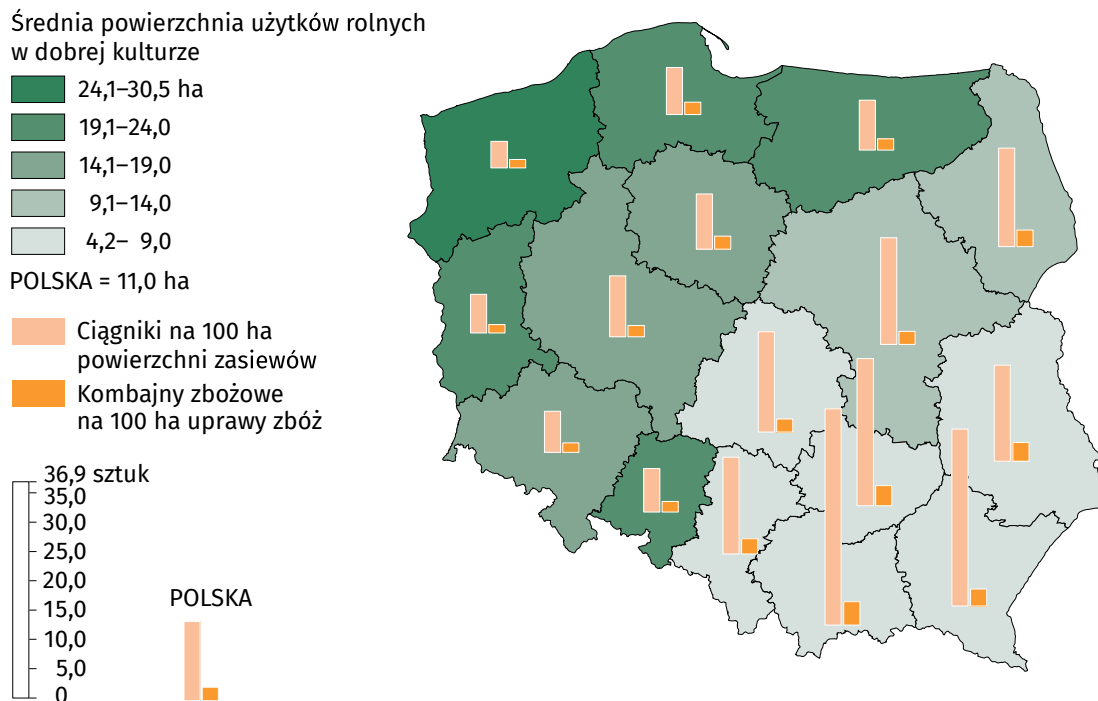
Wyniki PSR 2020 wskazują na duże zróżnicowanie wyposażenia gospodarstw w ciągniki rolnicze w ujęciu terytorialnym. Podobnie jak w 2010 r. najwięcej ciągników – ponad 150 tys. szt. spisa- no w województwach: mazowieckim (231 tys. szt.), lubelskim (174 tys. szt.) i wielkopolskim (155 tys. szt.). Wzrost liczby ciągników w tych województwach wynosił odpowiednio 9,3%, 4,3% i 2,1%. Wymienione województwa pod względem liczby gospodarstw zajmowały stosownie 1., 2. i 5. miej- sce w kraju. Udział użytków rolnych w krajowej powierzchni użytków rolnych należał w tych wo- jewództwach do najwyższych i wynosił odpowiednio 13,4%, 9,3% i 12,0%.

Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo wzrosła w stosunku do 2010 r. (o ok. 1 ha) i wynosiła w województwie: mazowieckim 9,4 ha, lubelskim – 8,5 ha i wiel- kopolskim – 15,1 ha. Jednocześnie były to rejony kraju charakteryzujące się dużym pogłowiem by- dła, świń i drobiu. Dużo niższy poziom wyposażenia gospodarstw w ciągniki odnotowano w wo- jewództwach: lubuskim, opolskim i zachodniopomorskim charakteryzujących się zdecydowanie mniejszą liczbą gospodarstw i jednocześnie wyższą przeciętną powierzchnią użytków rolnych przypadającą na jedno gospodarstwo (odpowiednio 21,0 ha, 20,3 ha i 30,9 ha). W tych wojewódz- twach średnio na 100 gospodarstw przypadało odpowiednio: 95 szt., 136 szt. i 105 szt. ciągników.

W przekroju terytorialnym udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rol- nych w województwie kształtował się od ok. 55% do ok. 73% i najwyższy był w: kujawsko-pomor- skim, lubelskim, łódzkim, podlaskim i świętokrzyskim. Najniższy udział podmiotów z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw wystąpił w województwach: lubuskim (ok. 55%) oraz zachodniopo- morskim, śląskim i dolnośląskim (w każdym ok. 58%).

Od 2010 r. zmiany zachodzące w strukturze powierzchni upraw głównych ziemiopłodów oraz po- stępujący proces specjalizacji gospodarstw i modernizacji rolnictwa, wpłynęły m.in. na aktualny stan wyposażenia gospodarstw w maszyny rolnicze.

Mapa 10. Średnia powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze i liczba ciągników na 100 ha powierzchni zasiewów ogółem oraz liczba kombajnów zbożowych na 100 ha powierzchni uprawy zbóż ogółem w 2020 r.

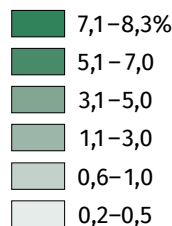

W stosunku do wyników poprzedniego spisu rolnego, przy utrzymującej się od lat przewadze zbóż w strukturze powierzchni zasiewów i jednoczesnym wzroście powierzchni uprawy rzepaku, zwiększyła się liczba kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów (o 10,2%). Gospodarstwa z najwyższym udziałem kombajnów zbożowych (ponad 10,0%) w ogólnej liczbie tych maszyn spisane zostały w poszczególnych grupach obszarowych UR od 7 ha do 50 ha i liczba kombajnów w tych gospodarstwach stanowiła ok. 70% ogólnej liczby omawianych kombajnów. Biorąc pod uwagę w/w grupy obszarowe UR, najwyższy odsetek kombajnów wystąpił w gospodarstwach o powierzchni od 10 ha do 15 ha (ok. 17%), a najniższy – od 7 ha do 10 ha (ok. 11%).

Przy wzroście powierzchni buraków cukrowych i utrzymującej się tendencji spadkowej w powierzchni ziemniaków odnotowano zmniejszenie liczby kombajnów do zbioru tych ziemiopłodów, odpowiednio o ponad 60% i o ok. 25%. Wyraźnie zmniejszyła się również liczba silosokombajnów – o prawie 70%. Podobnie jak w 2010 r. udział kombajnów do zbioru buraków cukrowych i ziemniaków oraz silosokombajnów w ogólnej liczbie każdego rodzaju z ww. maszyn był najwyższy w grupach obszarowych UR od 10 ha do 50 ha i wynosił w przypadku kombajnów buraczanych – prawie 74%, a kombajnów ziemniaczanych i silosokombajnów – ok. 60%. W małych gospodarstwach utrzymanie, czy zakup drogich maszyn jest nieopłacalne. Tańszym i lepszym rozwiązaniem jest wynajem sprzętu. Świadczy o tym wysoki odsetek gospodarstw (ok. 70%), w których użytkownicy zadeklarowali korzystanie z maszyn będących własnością innych gospodarstw, spółdzielni lub firm usługowych.

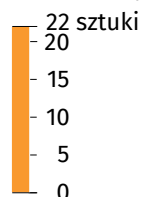
Mapa 11. Udział powierzchni upraw trwałych w powierzchni użytków rolnych w województwie i liczba opryskiwaczy sadowniczych na 100 ha upraw trwałych w 2020 r.

Udział powierzchni upraw trwałych w powierzchni użytków rolnych

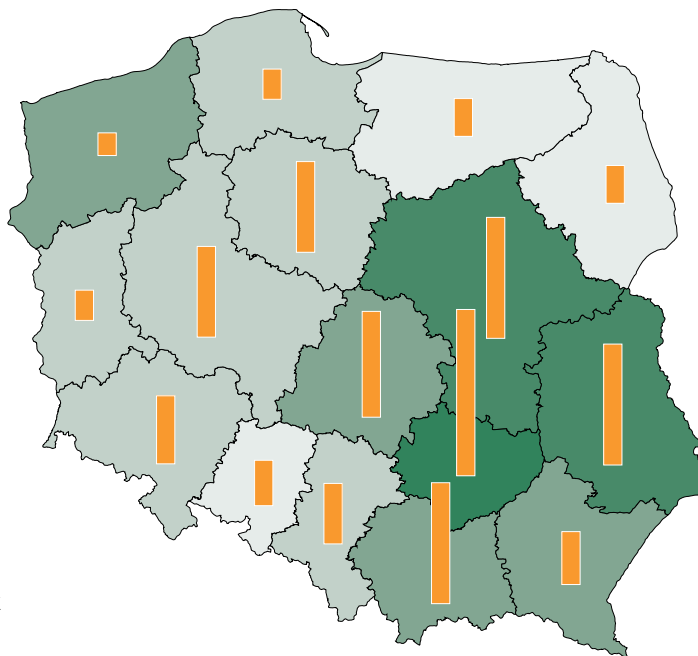

POLSKA = 2,4%

Opryskiwacze sadownicze na 100 ha upraw trwałych

POLSKA = 15 sztuk

W porównaniu z wynikami spisu z 2010 r. odnotowano zmniejszenie wyposażenia gospodarstw w opryskiwacze polowe (o 5,8%). Większość tych maszyn (ok. $\frac{3}{4}$) odnotowano łącznie w grupach gospodarstw o powierzchni od 3–30 ha użytków rolnych. Przy wyraźnym spadku powierzchni sadów, w porównaniu do 2010 r. o blisko 11%, liczba opryskiwaczy sadowniczych zwiększyła się o 1,4%. Najwięcej, bo $\frac{2}{3}$ opryskiwaczy, ze względu na specyfikę produkcji, odnotowano w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 3–15 ha. Powierzchnia sadów w tych gospodarstwach stanowiła prawie 90% powierzchni sadów w kraju.

W spisie ujęto ogólną liczbę opryskiwaczy, która może obejmować nie tylko maszyny stosowane w ochronie roślin (opryskiwacze w użyciu), ale również do nawożenia, nawadniania i innych celów związanych z produkcją rolniczą.

Rozdział 7

Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

W okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie, ok. 1 310 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało dochody z prowadzonej działalności rolniczej. Oprócz działalności rolniczej źródłami dochodów były także:

- praca najemna – dla 44,5% ogółu omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 46,5%),
- emerytury i renty – dla 29,0% (w 2010 r. – 29,5%),
- działalność pozarolnicza – dla 14,6% (w 2010 r. – 19,7%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 15,8% (w 2010 r. – 6,7%).

Przy spadku odsetka gospodarstw domowych uzyskujących dochody z pracy najemnej, a szczególnie z działalności pozarolniczej i utrzymującym się na bardzo zbliżonym poziomie odsetku gospodarstw pobierających emerytury i renty, należy zauważyć znaczny (ponad dwukrotny) wzrost gospodarstw domowych utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł, do czego przyczynił się w znacznym stopniu m.in. program Rodzina 500 Plus.

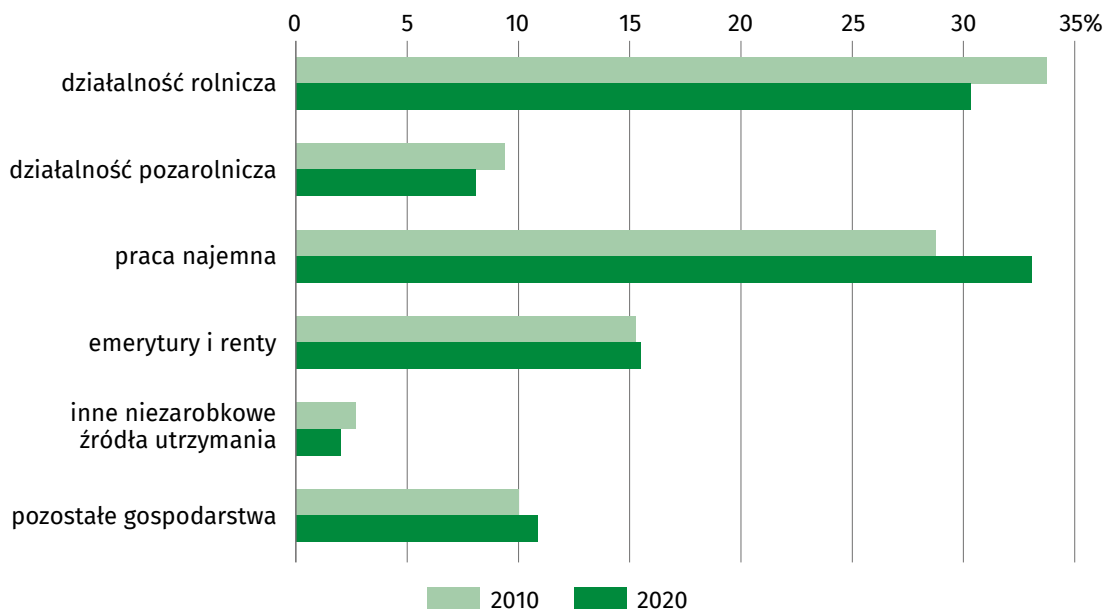
Działalność rolnicza stanowiła główne źródło utrzymania, czyli źródło dochodów przekraczające 50% dochodów ogółem, zaledwie dla niespełna 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. Odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z rolnictwa zmalał na przestrzeni lat 2010-2020 z 33,8% do 30,4%.

Należy podkreślić, że odsetek gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem dochodów była działalność rolnicza wzrastał od ok. 7% w grupie obszarowej UR 1-2 ha, osiągając ponad 50% w grupie 10-15 ha i dalej wzrastał do wartości ponad 85% wśród gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej użytków rolnych.

Prawie co piąte gospodarstwo domowe z użytkownikiem najmniejszego gospodarstwa indywidualnego (o powierzchni poniżej 1 ha UR) uzyskiwało główne dochody z działalności rolniczej. Odsetek ten był większy niż dla gospodarstw indywidualnych należących do grup obszarowych od 1 do 5 ha użytków rolnych.

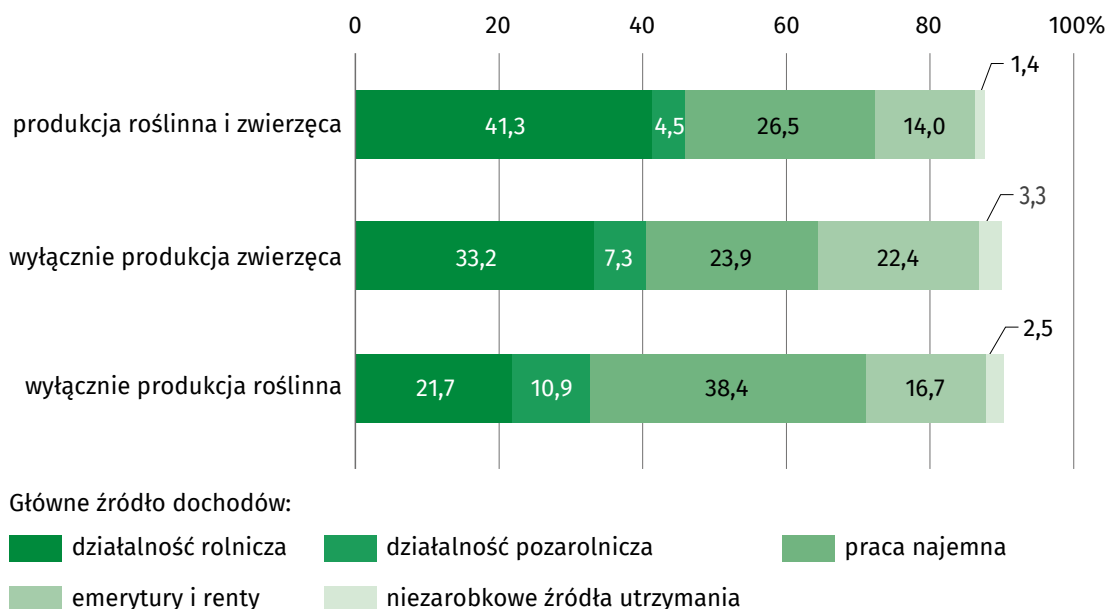
W przypadku pozostałych gospodarstw domowych użytkujących gospodarstwa rolne, głównymi źródłami dochodów były:

- praca najemna – dla 33,1% omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 28,8%),
- emerytury i renty – dla 15,5% (w 2010 r. – 15,3%),
- działalność pozarolnicza – dla 8,1% (w 2010 r. – 9,4%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 2,0% (w 2010 r. – 2,7%).

Wykres 12. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów w latach 2010 i 2020

Symptomatyczne jest, że w 2020 r., po raz pierwszy od 10 lat odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskujących główne dochody z pracy najemnej przewyższył odsetek gospodarstw uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej.

Należy podkreślić spadek odsetka gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z działalności pozarolniczej oraz utrzymanie się odsetka gospodarstw uzyskujących główne dochody z emerytur i rent.

Wykres 13. Struktura liczby gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w 2020 r.

Dla 11,0% gospodarstw domowych, żadne z wyżej wymienionych źródeł nie przekroczyło 50% dochodów ogółem (w 2010 r. – 10,0%).

Specyfika produkcji roślinnej i zwierzęcej znalazła odzwierciedlenie w różnicach w częstości występowania poszczególnych źródeł głównych dochodów w zależności od rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej.

Odsetek gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej przewyższał odsetki dla pozostałych źródeł dochodów w grupie gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą) oraz zajmujących się wyłącznie produkcją zwierzęcą. W grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną najwyższy był odsetek gospodarstw domowych, które uzyskiwały ponad 50% dochodów z pracy najemnej. Jednocześnie najwyższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z emerytur i rent jak i innych niezarobkowych źródeł wystąpił w grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą.

Gospodarstwa rolne z gospodarstwami domowymi, w których ponad 50% stanowiły dochody z działalności rolniczej charakteryzowała zdecydowanie najwyższa średnia powierzchnia UR – prawie 21 ha (dla porównania dla gospodarstw domowych z głównym źródłem utrzymania z emerytur i rent, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego była najmniejsza i wynosiła 3,6 ha UR).

Omawiana średnia powierzchnia była dwukrotnie wyższa od średniej krajowej i charakteryzowała się wyższą dynamiką wzrostu. Na przestrzeni lat 2010–2020 średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego, gdzie gospodarstwo domowe uzyskiwało główne dochody z prowadzonej działalności rolniczej wzrosła o 4,6 ha, podczas gdy średnia krajowa o 1,4 ha użytków rolnych.

Tablica 11. Wybrane wskaźniki według głównego źródła dochodu gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w 2020 r.

Wskaźniki	Ogółem	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z:				
		działalności rolniczej	działalności pozarolniczej	pracy najemnej	emerytur i renty	innych niezarobkowych źródeł utrzymania
Średnia powierzchnia UR w gospodarstwie w ha	10,2	20,7	7,3	5,0	3,6	4,6
Udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem w %	69,7	66,0	73,9	78,9	79,8	74,8
Udział roślin przemysłowych w powierzchni zasiewów ogółem w %	11,0	12,9	8,4	6,1	5,4	5,9
Udział roślin wysokobiałkowych w powierzchni zasiewów ogółem w %	2,9	2,9	3,7	2,9	2,1	2,9
Pogłowie bydła na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku w szt.	22	30	12	7	4	7
Pogłowie świń na 1 gospodarstwo prowadzące chów tego gatunku w szt.	114	160	89	24	16	30
Obsada zwierząt na 100 ha UR w SD	68	94	27	18	17	23
Liczba ciągników na 1 gospodarstwo w szt.	1,1	1,8	0,7	0,8	0,6	0,6
Zużycie NPK/1 ha UR w dobrej kulturze w kg	130,8	151,8	92,7	93,4	72,5	67,6

W omawianych gospodarstwach odnotowano także najwyższy udział roślin przemysłowych w powierzchni zasiewów ogółem oraz największą liczbę świń i bydła utrzymywaną w 1 gospodarstwie, a także najwyższą obsadę zwierząt w SD na 100 ha użytków rolnych.

Gospodarstwa te znalazły się na pierwszym miejscu także pod względem liczby ciągników przypadających na 1 gospodarstwo rolne oraz zużycia nawozów NPK na 1 ha UR w dobrej kulturze.

Należy zauważyć, że w gospodarstwach rolnych użytkowanych przez rolników, których gospodarstwa domowe uzyskiwały ponad 50% dochodów z działalności rolniczej odnotowano najniższy, wynoszący 2/3, udział zbóż w powierzchni zasiewów ogółem. Udział ten był najwyższy w gospodarstwach rolnych, których gospodarstwo domowe użytkownika uzyskiwało główne dochody z emerytur i rent oraz pracy najemnej (ok. 80%).

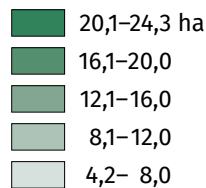
Najwyższy odsetek roślin wysokobiałkowych wystąpił w gospodarstwach rolnych, gdzie głównym źródłem dochodów dla gospodarstw domowych była działalność pozarolnicza.

Gospodarstwa rolne z gospodarstwami domowymi, w których ponad 50% stanowiły dochody z emerytur i rent, oprócz tego, że były najmniejsze, charakteryzował także najniższy udział roślin przemysłowych i wysokobiałkowych w powierzchni zasiewów ogółem, a także najmniejsza liczba bydła i świń przypadająca na 1 gospodarstwo oraz najniższa obsada zwierząt w SD na 100 ha użytków rolnych. Poziom nawożenia w omawianych gospodarstwach był wprawdzie o ok. 5 kg NPK/1 ha UR w dobrej kulturze wyższy niż w gospodarstwach z głównym źródłem dochodów z innych niezarobkowych źródeł, ale o ponad połowę niższy niż w gospodarstwach rolnych, gdzie gospodarstwa domowe utrzymywały się głównie z działalności rolniczej.

Najmniej ciągników przypadало na 1 gospodarstwo rolne, którego użytkownik i członkowie jego gospodarstwa domowego uzyskiwali główne dochody z emerytur i rent oraz innych niezarobkowych źródeł.

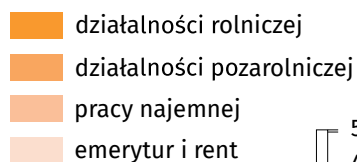
Mapa 12. Średnia powierzchnia użytków rolnych i struktura głównych źródeł dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego w 2020 r.

Średnia powierzchnia użytków rolnych

POLSKA = 10,2 ha

Odsetek gospodarstw domowych z głównym źródłem dochodów z:

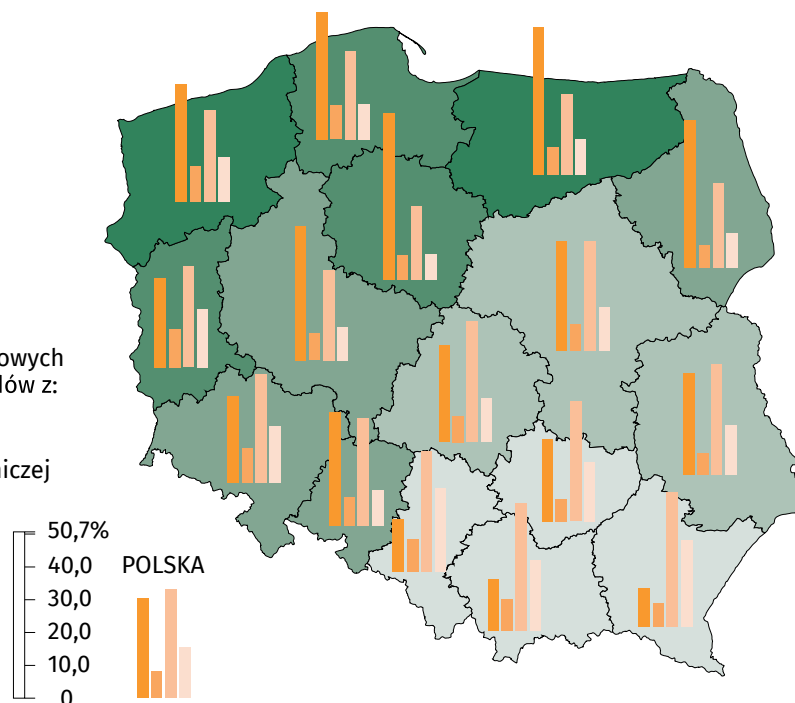

działalności rolniczej

działalności pozarolniczej

pracy najemnej

emerytur i rent

W przekroju terytorialnym, najwyższy odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim (50,7%), podlaskim i warmińsko-mazurskim (po 44,8%), a najniższy w województwach: podkarpackim (11,7%), małopolskim (15,6%) oraz śląskim (16,1%).

Należy zauważyć, że wymienione powyżej województwo kujawsko-pomorskie charakteryzowało się najniższymi odsetkami gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z pracy najemnej oraz z emerytur i rent. W tym drugim przypadku omawiany odsetek był szczególnie niski, bo wynosił niecałe 8%. Odnotowano tu też najniższy odsetek (1,2%) gospodarstw utrzymujących się głównie z innych niezarobkowych źródeł (zbliżonym odsetkiem charakteryzowało się też województwo wielkopolskie).

Z zupełnie inną sytuacją mamy do czynienia w województwie podkarpackim, gdzie przy najniższym odsetku gospodarstw domowych z głównymi dochodami z działalności rolniczej, odnotowano najwyższe odsetki gospodarstw, dla których głównym źródłem dochodów była praca najemna (40,9%) oraz emerytury i renty (26,4%), a także inne niezarobkowe źródła (3,5%).

W województwach: dolnośląskim, lubuskim, pomorskim i zachodniopomorskim co dziesiąte gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego uzyskiwało główne dochody z prowadzonej działalności pozarolniczej. Odsetek omawianych gospodarstw był najniższy (ok. 7%) w województwie lubelskim, świętokrzyskim oraz podlaskim i podkarpackim.

Uwagi metodologiczne

Powszechny spis rolny został przeprowadzony w formie **badania pełnego**, co oznacza, że spisem objęto wszystkie gospodarstwa rolne znajdujące się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Dążąc do redukcji kosztów spisu i obciążenia respondentów, a także podnoszenia jakości danych i unikania ich redundancji, w spisie zostały wykorzystane w możliwie najszerszym zakresie dostępne **źródła administracyjne**.

Dane administracyjne posłużyły do:

- budowy i aktualizacji wykazu gospodarstw rolnych,
- zastąpienia danych statystycznych,
- walidacji i analizy danych.

Dodatkowo, w przypadku „braków odpowiedzi” (brak kontaktu z respondentem lub odmowa udziału w badaniu) zastosowano metody imputacji, na potrzeby której wykorzystano m.in. źródła administracyjne.

1. Termin realizacji i okresy referencyjne spisu

PSR został przeprowadzony na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 r. według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r. (dzień referencyjny).

Część danych (nawożenie, ochrona roślin, struktura dochodów gospodarstwa domowego), ze względu na ich specyfikę, dotyczyła okresu ostatnich 12 miesięcy kończącego się w dniu referencyjnym badania czyli okresu od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. włącznie.

2. Jednostka obserwacji i związane z nią definicje

Jednostką obserwacji w PSR 2020 było gospodarstwo rolne. Na potrzeby spisu przyjęto definicję gospodarstwa rolnego podaną w Kodeksie Cywilnym (art. 55³):

„**Gospodarstwo rolne** to grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego”.

Zgodnie z przyjętą metodologią do **działalności rolniczej** prowadzonej przez gospodarstwo rolne zaliczono:

- uprawę roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów jadalnych), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych,
- chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych (np. dziki, sarny, daniela, lamy) i pszczoł,
- utrzymanie gruntów rolnych, już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych, według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną obejmujące:

- gospodarstwa rolne o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych,
- gospodarstwa rolne o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję rolną (roślinną i/lub zwierzęcą) o znaczącej, określonej następującymi progami skali: 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych oraz chmielu; 0,3 ha dla szkótek sadowniczych i szkótek ozdobnych; 0,1 ha dla tytoniu; 5 sztuk dla bydła ogółem; 20 sztuk dla świń ogółem; 5 sztuk dla loch; 20 sztuk dla owiec ogółem i kóz ogółem; 100 sztuk dla drobiu ogółem; 10 sztuk dla zwierząt dzikich utrzymywanych w systemie fermowym; 20 pni dla pszczoł.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, niezależnie od tego czy prowadzona działalność rolnicza jest działalnością podstawową czy drugorzędą.

Informacji o gospodarstwach rolnych udzielali ich użytkownicy. W przypadku, gdy użytkownik do prowadzenia gospodarstwa wyznaczył osobę z rodziny lub zatrudnił pracownika najemnego, wywiad był przeprowadzony z osobą kierującą gospodarstwem rolnym.

Użytkownik gospodarstwa rolnego to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, faktycznie użytkująca gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **osobę kierującą gospodarstwem rolnym** uważa się pełnoletnią osobę fizyczną upoważnioną przez właściciela/użytkownika gospodarstwa rolnego do podejmowania oraz nadzorowania lub wykonywania decyzji bezpośrednio związanych z procesami produkcyjnymi.

Użytkownicy gospodarstw indywidualnych są w większości przypadków jednocześnie ich właścicielami i osobami kierującymi.

Siedziba użytkownika gospodarstwa indywidualnego to adres zamieszkania użytkownika. Adres ten nie zawsze jest taki sam jak adres zameldowania.

Siedziba gospodarstwa indywidualnego to siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarskie i urządzenia służące do produkcji rolnej), a w przypadku braku siedliska, największa część gospodarstwa rolnego. Adres siedziby gospodarstwa nie zawsze jest taki sam jak siedziby użytkownika.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej (lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej) to siedziba osoby prawnej lub jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

3. Definicje badanych zmiennych

3.1. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Grunty ogółem to wszystkie grunty niezależnie od tytułu władania – własne, dzierżawione od innych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowane z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.) oraz wspólne w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

Nie zalicza się tu powierzchni gruntów wydzierżawionych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Do gruntów ogółem zalicza się:

- użytki rolne ogółem:
  - użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (zasiewy, uprawy trwałe, łąki i pastwiska trwałe, grunty ugorowane, ogrody przydomowe),
  - użytki rolne pozostałe,
- lasy i grunty leśne,
- pozostałe grunty.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej to użytki rolne, na których stosuje się jakiegokolwiek zabiegi uprawne (np. orka, koszenie, mulczowanie, itp.), także grunty objęte płodozmianem. Są to grunty, które mogą kwalifikować się np. do otrzymania dopłat i są utrzymywane zgodnie z normami według Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1551, tekst jednolity z 2018 r. poz. 1312). Zalicza się tu także grunty ugorowane.

Użytki rolne pozostałe (tj. nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej) to użytki rolne wyłączone z produkcji, tj. uprzednio użytkowane jako zasiewy oraz grunty ugorowane, łąki i pastwiska trwałe, sady i inne uprawy trwałe, ogrody przydomowe, które w dniu 1 czerwca 2020 r. ze względów ekonomicznych, społecznych lub innych, nie były wykorzystywane już rolniczo i wyłączone z płodozmianu. Grunty te znajdowały się jednak w kondycji, pozwalającej w razie zmiany decyzji co do ich przyszłego użytkowania, na ich szybkie przywrócenie do produkcji rolniczej, przy wykorzystaniu zasobów dostępnych w gospodarstwie rolnym.

Jeżeli rekultywacja tych gruntów wymagałaby bardzo długiego okresu czasu i dużych nakładów pracy oraz zasobów niedostępnych w gospodarstwie – powierzchnię tę zalicza się do powierzchni pozostałych gruntów.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym (jednorocznych i wieloletnich, z wyłączeniem upraw trwałych i w ogrodach przydomowych), prowadzonych zarówno w gruncie (na odkrytym polu lub pod niskim przykryciem z brakiem dostępu) jak i pod wysokimi, dostępnymi osłonami (w szklarniach, tunelach wysokich lub inspektach).

Zboża – obejmują zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, pszenżyto i owies), ich mieszanki ozime i jare oraz kukurydzę na ziarno, grykę i proso, a także pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie itp.).

Rośliny **wysokobiałkowe** – to rośliny strączkowe jadalne (groch, fasola, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno, np. ciecierzycy) i rośliny strączkowe pastewne z wyłączeniem mieszanek zbożowo-strączkowych. Groch, fasolę, bób itp. zbierane w stanie niedojrzałym zalicza się do warzyw gruntowych.

Do grupy roślin **przemysłowych** zaliczono buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len (łącznie z lnem oleistym), słonecznik na ziarno, konopie, tytoń, chmiel, cykorię oraz inne oleiste (mak, gorczyca, soja, itp.).

Do **ziemniaków** zaliczono sadzeniaki, ziemniaki jadalne oraz uprawiane do przemysłu, odmian zarówno wczesnych, średniowczesnych jak i późnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków nie obejmuje uprawy tej rośliny w ogrodach przydomowych.

Dane o **burakach cukrowych** dotyczą tylko tych upraw, które są przeznaczone do przemysłu. Nie ujmuje się tu buraków cukrowych uprawianych na wysadki/nasiona.

Warzywa gruntowe obejmują warzywa uprawiane w gruncie lub z zastosowaniem przykrycia upraw niską, niedostępną folią (poniżej 1,5 m wysokości w szczycie) okresowo bądź na stałe w danym sezonie wegetacji. Do powierzchni warzyw gruntowych zaliczono także powierzchnię planowaną do obsiania lub obsadzenia po 1 czerwca 2020 r. pod zbiory warzyw w 2020 r. Powierzchnia uprawy warzyw gruntowych nie obejmuje uprawy tych roślin w ogrodach przydomowych.

Trwałe użytki zielone to łączna powierzchnia łąk trwałych i pastwisk trwałych.

Łąki trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, a zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trwale trawami (5 lub więcej lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenach pagórkowatych lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.)

Uprawy trwałe to plantacje drzew i krzewów owocowych, szkótek drzew i krzewów owocowych oraz ozdobnych, szkótek drzew i krzewów leśnych do celów handlowych, plantacje wikliny oraz innych gruntowych upraw trwałych (np. derenia, tarniny, morwy, wierzyby mandżurskiej, głogu, rokitnika, jarzębiny, choinek bożonarodzeniowych uprawianych na użytkach rolnych), a także uprawy trwałe pod osłonami (np. malina, winorośl, brzoskwinia).

Sady to uprawy drzew i krzewów owocowych posadzonych na miejscu stałym, w regularnej rozstawie, na powierzchni minimum 10 arów. Do sadów zaliczamy także szkółki drzew i krzewów owocowych.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa, która obejmuje uprawy (rolne, ogrodnicze zarówno jednoroczne jak i wieloletnie oraz drzewa i krzewy owocowe) przeznaczone na spożycie w gospodarstwie domowym użytkownika (samozaopatrzenie). Sporadycznie, nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane.

Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację (należą do gruntów pozostałych).

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska.

Do gruntów ugorowanych zalicza się powierzchnię **upraw na przyoranie** uprawianych jako plon główny (nawóz zielony), a także grunty przygotowane pod jesienne nasadzenia np. truskawek oraz obsiane roślinami miododajnymi.

Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione do płatności obszarowych.

Do gruntów ugorowanych nie zaliczamy gruntów, które były przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. warzyw), a do 1 czerwca 2020 r. nie zostały jeszcze obsiane lub nie obsadzone (zaliczamy je do powierzchni zasiewów).

Powierzchnia **lasów i gruntów leśnych** to powierzchnia o wielkości co najmniej 10 arów:

- zalesiona (pokryta roślinnością leśną),
- niezalesiona (przejściowo pozbawiona roślinności leśnej),
- gruntów związanych z gospodarką leśną,
- plantacji o krótkiej rotacji (łącznie z założonymi na użytkach rolnych).

Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa (niehandlowe).

Powierzchnia **pozostałych gruntów** to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, ogrody ozdobne, itp.).

Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych, które nie są użytkowane rolniczo, jeżeli wiadomo, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

3.2. Zwierzęta gospodarskie

Zwierzęta gospodarskie to zwierzęta utrzymywane w celu osiągnięcia korzyści gospodarczych, np. produkcji mięsa, mleka i innych produktów zwierzęcych, a także w przypadku koni, wykorzystywane jako siła pociągowa i dla celów rekreacyjnych oraz sportowych.

Do pogłównia zwierząt gospodarskich zalicza się następujące gatunki: konie domowe i inne koniowate, bydło, świnie, owce, kozy, drób (tj. brojlery, kury nioski, koguty, indyki, kaczki, gęsi, przepiórki, perliczki, gołębie, strusie i inne gatunki, ale bez ptactwa utrzymywanego do celów łowieckich, a nie do produkcji mięsa), króliki, pozostałe zwierzęta futerkowe, inne zwierzęta utrzymywane w gospodarstwie rolnym dla pozyskania produktów zwierzęcych, np. mięsa czy wełny (tj. jelenie, sarny, danielę, łosie, renifery, dziki, świniodziki, lamy, alpaki itp.) oraz pszczoły.

Do zwierząt gospodarskich nie zalicza się zwierząt (z wyjątkiem koni) utrzymywanych wyłącznie dla celów rekreacyjnych lub terapeutycznych.

Spisowi podlegały zwierzęta gospodarskie, które **1 czerwca 2020 r. znajdowały się w gospodarstwie rolnym**, niezależnie od tego czy w dniu przeprowadzania spisu nadal w nim przebywały czy już nie.

Nie ujmowano zwierząt, które po północy z 1 na 2 czerwca 2020 r. urodziły się, zostały zakupione lub trafiły do gospodarstwa z innych powodów, pomimo że znajdowały się one w gospodarstwie w czasie przeprowadzania spisu.

Badaniem objęte były zwierzęta gospodarskie, które 1 czerwca 2020 r.:

- były własnością użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, i które znajdowały się w gospodarstwie rolnym lub przebywały na wypasie na gruntach niestanowiących gospodarstw rolnych (np. redyki),

- należały do innych niż ww. właścicieli, i które przetrzymywane były czasowo lub stale w spisowanym gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas, tucz (np. umowy kontraktacyjne dla świń), przechowywanie itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od gospodarstw państwowych, spółdzielczych i innych.

Do **bydła ogółem** zalicza się następujące grupy wiekowo-użytkowe:

- byczki w wieku poniżej 1 roku,
- jałówki w wieku poniżej 1 roku – samice łącznie ras mlecznych, mięsnych i krzyżówek z rasami mięsnymi,
- byczki w wieku od 1 do 2 lat nieukończonych,
- jałówki w wieku od 1 do 2 lat nieukończonych – samice łącznie ras mlecznych, mięsnych i krzyżówek z rasami mięsnymi, które nie mają jeszcze potomstwa,
- samce w wieku 2 lat i więcej – samce niekastrowane (buhaje rozplodowe i rzeźne) i kastrowane (woły z przeznaczeniem na rzeź),
- jałówki w wieku 2 lat i więcej – samice łącznie ras mlecznych, mięsnych i krzyżówek z rasami mięsnymi, które nie mają jeszcze potomstwa,
- krowy mleczne – samice, które miały już potomstwo i ze względu na rasę lub odmianę czy szczególne właściwości utrzymywane są w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji mleka przeznaczonego do konsumpcji lub przetworzenia na spożywcze produkty mleczne. Zalicza się tu także te samice, które urodziły cielę, a nie ukończyły jeszcze 2 lat życia lub były „zasuszone” (nie były dojone z uwagi na zbliżający się termin porodu) oraz krowy mleczne wybrakowane już z chowu, ale przebywające jeszcze w gospodarstwie na tzw. dopasie przed skierowaniem na rzeź.
- krowy pozostałe – samice, które miały już potomstwo i ze względu na rasę lub odmianę (samice ras mięsnych i urodzone z krzyżówek z rasami mięsnymi) czy szczególne właściwości utrzymywane są w gospodarstwie wyłącznie lub głównie do produkcji cieląt rzeźnych, których mleko wykorzystywane jest do odchowu cieląt lub na pasze dla innych zwierząt gospodarskich. Zalicza się tu także te samice, które urodziły cielę, a nie ukończyły jeszcze 2 lat życia lub były „zasuszone” (nie były dojone z uwagi na zbliżający się termin porodu) oraz krowy mleczne wybrakowane już z chowu, ale przebywające jeszcze w gospodarstwie na tzw. dopasie przed skierowaniem na rzeź.

Świnie – zwierzęta z gatunku świnia domowa. Nie uwzględnia się tu dzików i ich krzyżówek, tj. świniodzików. Do **świń ogółem** zaliczono poniższe grupy wagowo-użytkowe:

- prosięta o wadze do 20 kg,
- warchlaki o wadze 20–50 kg,
- knury rozplodowe łącznie z knurkami hodowlanymi i jeszcze nie dopuszczonymi do rozplodu,
- lochy prośne – maciory prośne kolejny raz i lochy prośne po raz pierwszy,
- lochy pozostałe – maciory luźne (po oproszeniu) i loszki jeszcze nigdy nie kryte,
- tuczniki – świnie o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój. Należy ująć tu także wybrakowane z chowu lochy (maciory) i knury.

Jeżeli 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwie rolnym o dużej skali chowu świń (ferma wielkotowarowa tuczu świń) nie było na stanie zwierząt w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji (przerwa pomiędzy cyklami produkcyjnymi, jeśli nie przekroczyła 8 tygodni), wpisywano stany pogłowia świń z okresu przed opróżnieniem chlewni.

Na pogłowie **drobiu kurzego ogółem** składa się pogłowie:

- brojlerów – kurczęta do szybkiego, intensywnego tuczu trwającego zwykle 6–8 tygodni. Zalicza się tu również brojlery i koguty z chowu przydomowego,
- niosek do produkcji jaj konsumpcyjnych – nioski będące w fazie nieśności oraz nioski jeszcze nieniosące jaj – utrzymywane w chowie fermowym i przydomowym (ekstensywnym). Uwzględniono tu także nioski wybrakowane, przeznaczone na rzeź, które znajdowały się jeszcze w gospodarstwie,
- niosek do produkcji jaj wylęgowych – nioski będące w fazie nieśności oraz jeszcze nie niosące jaj. Należy uwzględnić tu także nioski wybrakowane już z chowu i przeznaczone na rzeź, które znajdują się jeszcze w gospodarstwie oraz koguty rozplodowe wykorzystywane do krycia niosek. Zalicza się tu także nioski kurze z chowu przydomowego (ekstensywnego).

Jeżeli 1 czerwca 2020 r. w gospodarstwie rolnym o dużej skali chowu drobiu (ferma wielkotowarowa, np. ferma tuczu brojlerów, ferma niosek jaj konsumpcyjnych, wylęgowych) nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji (przerwa pomiędzy cyklami produkcyjnymi, jeśli nie przekraczała 8 tygodni), należało wpisać stany drobiu z okresu przed opróżnieniem kurników.

W celu przeliczenia pogłowa zwierząt w sztukach fizycznych na **sztuki przeliczeniowe duże** (SD) wykorzystano następujące współczynniki:

- bydło, tj. cielęta ogółem w wieku poniżej 1 roku – 0,40; bydło w wieku 1–2 lat – 0,70; byki w wieku 2 lat i więcej – 1,00; jałówki w wieku 2 lata i więcej – 0,80; krowy pozostałe – 0,80, krowy mleczne – 1,00,
- świnie, tj. prosięta o wadze do 20 kg – 0,027; lochy ogółem – 0,50; warchlaki, knury rozplodowe i tuczniki – 0,30,
- owce ogółem – 0,10,
- kozy ogółem – 0,10,
- drób, tj. brojlery kurze – 0,007; kury nioski – 0,014; indyki – 0,03, gęsi – 0,02, kaczki – 0,01 drób pozostały (bez strusi) – 0,001; strusie – 0,35;
- króliki ogółem – 0,02.

3.3. Nawożenie i ochrona roślin

Nawozy to produkty dostarczające roślinom składników pokarmowych i poprawiające żyzność gleb.

Nawozy mineralne to nawozy uzyskiwane w drodze procesów chemicznych lub przerobu surowców mineralnych. Zalicza się do nich nawozy azotowe, fosforowe, potasowe i wieloskładnikowe.

Do **nawozów wapniowych** zalicza się także nawozy wapniowo-magnezowe.

Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych podano w **czystym składniku NPK** (N – azot, P₂O₅ – tlenek fosforu, K₂O – tlenek potasu).

Środki ochrony roślin to substancje lub ich mieszaniny oraz żywe organizmy przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi (m.in. przed grzybami, wirusami, bakteriami, insektami, ślimakami, gryzoniami), niszczenia roślin niepożądanych (np. chwastów), regulowania rozwoju oraz wzrostu i innych procesów biologicznych w roślinach uprawnych. Do środków ochrony roślin zaliczane są również preparaty wykorzystywane do zabiegów w magazynach, w których przechowywane są pasze, nasiona siewne lub przeznaczone do konsumpcji.

3.4. Ciągniki i maszyny rolnicze

Spisowi podlegały ciągniki (kołowe dwuosiove i gąsienicowe) oraz maszyny rolnicze znajdujące się w gospodarstwach rolnych, zarówno **własne** (stanowiące wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego gospodarstwa domowego) jak i **wspólne** (będące współwłasnością i użytkowane przez więcej niż jedno gospodarstwo rolne), które wykorzystywane były wyłącznie lub częściowo **do prac związanych z rolnictwem**. Ciągniki oraz maszyny rolnicze należące do kilku rolników należało spisać u tego rolnika, u którego znajdowały się w dniu referencyjnym badania.

Uwzględniono ciągniki oraz maszyny rolnicze, sprawne technicznie (nadające się do pracy), jak również znajdujące się w remoncie oraz przeznaczone do naprawy (niesprawne technicznie przez okres krótszy niż 1 rok). Spisywano także ciągniki własnej konstrukcji, dla których określono przybliżoną moc.

Nie spisywano **ciągników jednoosiowych**, używanych często w ogrodnictwie.

Ciągniki wykazywano według **mocy silnika**:

- do 14,99 kW (do 20,4 KM),
- od 15 do 24,99 kW (od 20,4 do 34 KM),
- od 25 do 39,99 kW (od 34 do 54,4 KM),
- od 40 do 59,99 kW (od 54,4 do 81,6 KM),
- od 60 do 99,99 kW (od 81,6 do 136 KM),
- 100 kW i więcej (136 KM i więcej).

Do **kombajnów zbożowych** zaliczono maszyny zarówno samobieżne jak i zaczepiane.

W grupie **kombajnów buraczanych** ujęto również samobieżne wyorywacze buraków, zestawy do sprzętu buraków.

Do **kombajnów ziemniaczanych** zaliczono kombajny jednorzędowe i dwurzędowe.

Silosokombajny (sieczkarnie polowe) – maszyny rolnicze podczepiane lub samobieżne służące do ścinania i rozdrabniania roślin, np. kombajny zielonkowe, sieczkarnie, ścinacze zielonek.

Do **opryskiwaczy** zarówno **polowych**, jak i **sadowniczych** zaliczono maszyny ciągnikowe i samojezdne.

3.5. Źródła dochodów gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

Łączne dochody gospodarstwa domowego stanowią sumę dochodów wszystkich osób (spokrewnionych lub niespokrewnionych oraz pracujących lub niepracujących w gospodarstwie rolnym), zamieszkujących razem z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i wspólnie z nim utrzymujących się.

Na potrzeby spisu wyróżniono następujące źródła dochodów gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego:

- **prowadzenie działalności rolniczej** – dochody z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie stanowią różnicę między wartością produkcji rolniczej (tj. wartością sprzedanych produktów rolnych i wartością produktów pobranych z gospodarstwa na cele konsumpcyjne gospodarstwa domowego lub wykorzystanych jako surowiec w prowadzonej działalności

innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami i zapłaconymi podatkami. W dochodach gospodarstwa rolnego należało uwzględnić także dotacje związane z produkcją rolniczą, m.in.: jednolitą płatność obszarową, płatność za zazielenienie, płatności do powierzchni upraw, płatności do zwierząt, płatność dodatkową (redystrybucyjną), płatność dla młodych rolników oraz płatności w ramach PROW, tj. płatność z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz płatności ekologiczne,

- **prowadzenie na rachunek własny pozarolniczej działalności gospodarczej**, która obejmuje inną niż rolnicza działalność zarobkową bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym, pozarolniczą działalność gospodarczą pozostałą (działalność niezwiązaną z gospodarstwem rolnym), dochody uzyskiwane z wykonywania wolnych zawodów oraz dopłaty z tytułu zalesiania gruntów rolnych,
- **praca najemna** – dochody uzyskane z tytułu zatrudnienia na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego,
- **emerytury i renty** – obejmują także dochody z rent strukturalnych (renty wypłacane po zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej i przekazaniu gospodarstwa osobie młodszej),
- **inne źródła niezarobkowe poza emeryturą i rentą** – dochody z tytułu pobierania zasiłku z pomocy społecznej, zasiłku wychowawczego, świadczenia wychowawczego z programu Rodzina 500 plus, alimentów, stypendium, pomocy zagranicznej itp. Ujęto tu także dochody z dzierżawy ziemi, lokat kapitałowych oraz wygrane w grach liczbowych i loteryjnych.

*

*   *

Dane prezentowane w Raporcie zostały naliczone według **siedziby użytkownika gospodarstwa rolnego**.

Przedziały grup obszarowych użytków rolnych są lewostronnie zamknięte, z wyjątkiem grup:

- „0-1”, gdzie przedział jest obustronnie zamknięty,
- „1-2”, gdzie przedział jest obustronnie otwarty.

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z **zaokrągleń automatycznych**.

Aneks tabelaryczny

Tablica 1. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tysiącach				
Ogółem	1 509	1 505	1 317	1 310
Do 1 ha łącznie	25	25	26	25
Powyżej 1 ha razem	1 484	1 480	1 292	1 285
1– 2 ha	301	301	245	245
2– 3	213	213	179	179
3– 5	276	276	237	236
5– 7	175	175	146	146
7– 10	171	171	143	142
10– 15	152	151	131	131
15– 20	72	72	65	65
20– 30	61	61	62	61
30– 50	36	36	44	44
50–100	17	17	26	25
100 ha i więcej	10	8	13	11
W odsetkach				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 ha łącznie	1,6	1,6	1,9	1,9
Powyżej 1 ha razem	98,4	98,4	98,1	98,1
1– 2 ha	19,9	20,0	18,6	18,7
2– 3	14,1	14,2	13,6	13,7
3– 5	18,3	18,4	18,0	18,1
5– 7	11,6	11,6	11,1	11,1
7– 10	11,3	11,4	10,8	10,9
10– 15	10,0	10,1	10,0	10,0
15– 20	4,8	4,8	4,9	4,9
20– 30	4,1	4,1	4,7	4,7
30– 50	2,4	2,4	3,3	3,3
50–100	1,1	1,1	2,0	1,9
100 ha i więcej	0,7	0,5	1,0	0,8

Tablica 2. Liczba gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i grup obszarowych użytkowników rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytkowników rolnych	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące		
		wyłącznie produkcję roślinną	wyłącznie produkcję zwierzęcą	produkcję roślinną i zwierzęcą
	w tysiącach			
2010				
Ogółem	1 509	587	8	914
Do 1 ha łącznie	25	13	2	9
Powyżej 1 ha razem	1 484	573	6	905
1– 2 ha	301	176	2	122
2– 3	213	107	1	105
3– 5	276	114	1	162
5– 7	175	58	0	117
7– 10	171	46	0	125
10– 15	152	31	0	120
15– 20	72	12	0	60
20– 30	61	10	0	51
30– 50	36	7	0	29
50– 100	17	6	0	11
100 ha i więcej	10	5	0	4
2020				
Ogółem	1 317	735	8	574
Do 1 ha łącznie	26	14	5	7
Powyżej 1 ha razem	1 292	721	3	567
1– 2 ha	245	171	1	73
2– 3	179	118	1	61
3– 5	237	145	1	91
5– 7	146	83	0	63
7– 10	143	72	0	70
10– 15	131	55	0	76
15– 20	65	23	0	42
20– 30	62	20	0	41
30– 50	44	15	0	29
50– 100	26	12	0	14
100 ha i więcej	13	8	0	5

Tablica 3. Struktura liczby gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące		
		wyłącznie produkcję roślinną	wyłącznie produkcję zwierzęcą	produkcję roślinną i zwierzęcą
2010				
Ogółem	100,0	38,9	0,6	60,6
Do 1 ha włącznie	100,0	53,9	9,9	36,2
Powyżej 1 ha razem	100,0	38,6	0,4	61,0
1– 2 ha	100,0	58,6	0,7	40,6
2– 3	100,0	50,1	0,5	49,3
3– 5	100,0	41,1	0,4	58,5
5– 7	100,0	33,2	0,3	66,6
7– 10	100,0	26,9	0,2	72,9
10– 15	100,0	20,7	0,2	79,1
15– 20	100,0	17,0	0,2	82,8
20– 30	100,0	16,8	0,1	83,1
30– 50	100,0	20,1	0,1	79,8
50–100	100,0	34,9	0,1	65,0
100 ha i więcej	100,0	54,5	0,1	45,4
2020				
Ogółem	100,0	55,8	0,6	43,6
Do 1 ha włącznie	100,0	53,7	19,5	26,8
Powyżej 1 ha razem	100,0	55,8	0,3	43,9
1– 2 ha	100,0	69,5	0,6	29,9
2– 3	100,0	65,5	0,4	34,1
3– 5	100,0	61,2	0,2	38,6
5– 7	100,0	56,6	0,1	43,2
7– 10	100,0	50,6	0,1	49,3
10– 15	100,0	41,7	0,1	58,2
15– 20	100,0	35,4	0,1	64,5
20– 30	100,0	33,1	0,1	66,9
30– 50	100,0	34,8	0,0	65,2
50–100	100,0	44,7	0,1	55,2
100 ha i więcej	100,0	61,8	0,0	38,2

Tablica 4. Liczba gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące		
		wyłącznie produkcję roślinną	wyłącznie produkcję zwierzęcą	produkcję roślinną i zwierzęcą
	w tysiącach			
2010				
Polska	1 509	587	8	914
Dolnośląskie	62	35	0	26
Kujawsko-pomorskie	68	23	0	45
Lubelskie	188	76	1	111
Lubuskie	22	11	0	11
Łódzkie	131	49	1	81
Małopolskie	154	50	1	103
Mazowieckie	229	102	1	126
Opolskie	28	10	0	18
Podkarpackie	140	46	1	93
Podlaskie	84	28	0	55
Pomorskie	41	16	0	25
Śląskie	65	26	1	38
Świętokrzyskie	97	35	1	61
Warmińsko-mazurskie	44	17	0	26
Wielkopolskie	126	44	1	81
Zachodniopomorskie	31	17	0	13
2020				
Polska	1 317	735	8	574
Dolnośląskie	53	36	0	16
Kujawsko-pomorskie	60	31	0	28
Lubelskie	161	100	0	61
Lubuskie	20	13	0	7
Łódzkie	117	69	1	48
Małopolskie	127	58	1	68
Mazowieckie	208	129	1	78
Opolskie	25	14	0	11
Podkarpackie	114	53	1	60
Podlaskie	77	38	0	39
Pomorskie	39	21	0	17
Śląskie	50	26	1	23
Świętokrzyskie	80	42	0	37
Warmińsko-mazurskie	43	23	0	19
Wielkopolskie	116	62	1	54
Zachodniopomorskie	29	20	0	8

Tablica 5. Struktura liczby gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności rolniczej i województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące		
		wyłącznie produkcję roślinną	wyłącznie produkcję zwierzęcą	produkcję roślinną i zwierzęcą
2010				
Polska	100,0	38,9	0,6	60,6
Dolnośląskie	100,0	57,1	0,7	42,3
Kujawsko-pomorskie	100,0	34,2	0,3	65,5
Lubelskie	100,0	40,5	0,3	59,2
Lubuskie	100,0	51,1	1,0	47,9
Łódzkie	100,0	37,2	0,4	62,4
Małopolskie	100,0	32,2	0,6	67,1
Mazowieckie	100,0	44,4	0,5	55,1
Opolskie	100,0	35,4	0,7	63,9
Podkarpackie	100,0	32,9	0,6	66,5
Podlaskie	100,0	33,7	0,3	65,9
Pomorskie	100,0	39,7	0,7	59,7
Śląskie	100,0	40,5	1,4	58,1
Świętokrzyskie	100,0	36,5	0,6	62,9
Warmińsko-mazurskie	100,0	39,8	0,6	59,6
Wielkopolskie	100,0	34,7	0,5	64,8
Zachodniopomorskie	100,0	56,8	0,9	42,3
2020				
Polska	100,0	55,8	0,6	43,6
Dolnośląskie	100,0	69,3	0,8	29,9
Kujawsko-pomorskie	100,0	52,0	0,8	47,2
Lubelskie	100,0	61,7	0,3	38,0
Lubuskie	100,0	65,0	1,3	33,7
Łódzkie	100,0	58,7	0,5	40,8
Małopolskie	100,0	45,9	0,6	53,5
Mazowieckie	100,0	61,9	0,5	37,6
Opolskie	100,0	56,3	0,8	43,0
Podkarpackie	100,0	46,9	0,6	52,6
Podlaskie	100,0	49,4	0,3	50,4
Pomorskie	100,0	54,1	1,0	44,9
Śląskie	100,0	52,6	1,4	46,0
Świętokrzyskie	100,0	53,0	0,5	46,4
Warmińsko-mazurskie	100,0	53,4	0,8	45,7
Wielkopolskie	100,0	53,0	1,0	46,0
Zachodniopomorskie	100,0	70,5	1,0	28,5

Tablica 6. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według rodzaju działalności rolniczej i województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące		
		wyłącznie produkcję roślinną	wyłącznie produkcję zwierzęcą	produkcję roślinną i zwierzęcą
	w hektarach			
2010				
Polska	9,8	8,3	3,8	10,9
Dolnośląskie	14,9	14,6	4,9	15,4
Kujawsko-pomorskie	15,8	11,5	4,9	18,2
Lubelskie	7,3	5,6	3,3	8,6
Lubuskie	19,8	21,2	2,6	18,6
Łódzkie	7,5	5,3	3,2	8,9
Małopolskie	3,9	3,6	2,5	4,0
Mazowieckie	8,5	5,9	5,5	10,6
Opolskie	18,0	17,2	3,0	18,7
Podkarpackie	4,3	4,2	2,4	4,4
Podlaskie	12,6	7,2	5,8	15,4
Pomorskie	18,2	17,2	2,8	19,1
Śląskie	6,0	4,9	2,1	6,9
Świętokrzyskie	5,3	4,1	2,8	6,1
Warmińsko-mazurskie	22,9	18,8	13,5	25,7
Wielkopolskie	14,1	9,8	4,0	16,5
Zachodniopomorskie	29,8	30,5	3,7	29,5
2020				
Polska	11,1	9,6	1,9	13,3
Dolnośląskie	17,1	17,0	1,0	17,8
Kujawsko-pomorskie	17,7	14,5	3,0	21,4
Lubelskie	8,5	7,3	2,4	10,4
Lubuskie	21,0	20,2	0,9	23,4
Łódzkie	8,3	6,4	1,8	11,2
Małopolskie	4,3	4,0	1,6	4,7
Mazowieckie	9,4	7,1	2,0	13,3
Opolskie	20,3	19,0	2,1	22,2
Podkarpackie	4,9	4,9	2,3	5,0
Podlaskie	13,9	8,7	3,2	19,2
Pomorskie	19,6	19,4	1,6	20,2
Śląskie	7,8	6,7	1,8	9,2
Świętokrzyskie	6,2	5,3	1,8	7,2
Warmińsko-mazurskie	23,9	19,9	1,0	28,9
Wielkopolskie	15,1	10,8	1,4	20,4
Zachodniopomorskie	30,9	30,2	2,8	33,7

Tablica 7. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w latach 2010 i 2020

Lp.	Województwa	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha			
			0-1	1-2	2-3	3-5
w tysiącach						
2010						
1	Polska	1 509	25	301	213	276
2	Dolnośląskie	62	1	13	8	10
3	Kujawsko-pomorskie	68	1	8	6	8
4	Lubelskie	188	2	32	26	41
5	Lubuskie	22	1	5	3	3
6	Łódzkie	131	1	19	16	26
7	Małopolskie	154	3	56	35	35
8	Mazowieckie	229	3	32	27	42
9	Opolskie	28	0	5	4	4
10	Podkarpackie	140	2	49	31	32
11	Podlaskie	84	1	7	7	10
12	Pomorskie	41	1	5	4	5
13	Śląskie	65	2	22	12	12
14	Świętokrzyskie	97	1	20	17	25
15	Warmińsko-mazurskie	44	1	5	3	4
16	Wielkopolskie	126	3	18	12	16
17	Zachodniopomorskie	31	1	5	3	4
2020						
18	Polska	1 317	26	245	179	237
19	Dolnośląskie	53	1	10	7	8
20	Kujawsko-pomorskie	60	1	7	5	7
21	Lubelskie	161	2	27	22	33
22	Lubuskie	20	1	4	2	3
23	Łódzkie	117	2	17	14	23
24	Małopolskie	127	3	42	28	29
25	Mazowieckie	208	3	28	25	39
26	Opolskie	25	0	5	3	4
27	Podkarpackie	114	3	39	24	25
28	Podlaskie	77	1	6	6	10
29	Pomorskie	39	1	5	4	5
30	Śląskie	50	2	15	8	9
31	Świętokrzyskie	80	1	16	13	20
32	Warmińsko-mazurskie	43	1	5	3	4
33	Wielkopolskie	116	3	17	11	15
34	Zachodniopomorskie	29	1	4	3	3

Tablica 7. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w latach 2010 i 2020 (dok.)

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha								Lp.
5-7	7-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej	
w tysiącach								
2010								
175	171	152	72	61	36	17	10	1
6	7	6	3	3	2	2	1	2
7	10	11	6	6	4	2	1	3
28	25	18	7	5	3	1	0	4
2	2	2	1	1	1	1	1	5
20	20	15	6	4	2	0	0	6
13	7	3	1	1	0	0	0	7
32	34	29	13	10	4	1	1	8
3	3	3	2	2	1	1	1	9
13	7	3	1	1	1	0	0	10
9	13	16	9	8	4	1	0	11
4	5	6	3	3	2	1	1	12
6	4	3	1	1	1	0	0	13
14	10	6	2	1	1	0	0	14
3	4	7	4	5	4	2	1	15
13	17	19	10	8	5	2	1	16
2	3	4	2	2	2	2	1	17
2020								
146	143	131	65	62	44	26	13	18
5	6	5	2	3	2	2	1	19
6	7	8	5	5	4	2	1	20
22	20	16	7	6	4	2	1	21
2	2	2	1	1	1	1	1	22
17	17	13	5	5	2	1	0	23
11	6	4	1	1	1	0	0	24
28	29	26	12	10	6	2	1	25
2	3	2	1	2	2	1	1	26
10	6	3	1	1	1	1	0	27
8	11	13	8	8	5	2	0	28
4	5	5	3	3	2	2	1	29
5	4	3	1	1	1	1	0	30
11	8	5	2	2	1	0	0	31
3	4	6	4	5	4	3	1	32
11	14	16	9	8	6	3	2	33
2	3	3	2	2	2	2	2	34

Tablica 8. Struktura liczby gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w latach 2010 i 2020

Lp.	Województwa	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha			
			0-1	1-2	2-3	3-5
2010						
1	Polska	100,0	1,6	19,9	14,1	18,3
2	Dolnośląskie	100,0	2,2	20,6	13,2	15,5
3	Kujawsko-pomorskie	100,0	1,6	11,6	8,1	11,2
4	Lubelskie	100,0	1,3	17,1	13,9	21,5
5	Lubuskie	100,0	2,5	21,1	13,1	13,9
6	Łódzkie	100,0	1,1	14,6	12,2	20,1
7	Małopolskie	100,0	2,0	36,1	23,0	22,4
8	Mazowieckie	100,0	1,3	14,0	11,9	18,5
9	Opolskie	100,0	1,5	17,6	12,4	14,3
10	Podkarpackie	100,0	1,8	35,2	22,2	22,7
11	Podlaskie	100,0	0,6	8,5	7,7	12,2
12	Pomorskie	100,0	1,8	12,6	9,3	12,4
13	Śląskie	100,0	3,2	33,9	18,3	18,6
14	Świętokrzyskie	100,0	1,5	20,7	17,1	25,6
15	Warmińsko-mazurskie	100,0	1,6	11,5	7,7	9,8
16	Wielkopolskie	100,0	2,4	14,5	9,6	13,0
17	Zachodniopomorskie	100,0	1,9	15,1	10,4	12,3
2020						
18	Polska	100,0	1,9	18,6	13,6	18,0
19	Dolnośląskie	100,0	2,2	19,6	12,8	15,4
20	Kujawsko-pomorskie	100,0	2,1	11,7	8,2	11,3
21	Lubelskie	100,0	1,5	16,6	13,7	20,7
22	Lubuskie	100,0	2,7	18,1	12,0	14,1
23	Łódzkie	100,0	1,4	14,8	12,4	19,8
24	Małopolskie	100,0	2,6	33,5	22,3	22,6
25	Mazowieckie	100,0	1,5	13,5	11,9	18,8
26	Opolskie	100,0	1,9	18,3	11,7	13,9
27	Podkarpackie	100,0	2,3	34,1	21,2	21,8
28	Podlaskie	100,0	0,9	7,8	7,6	12,6
29	Pomorskie	100,0	2,1	12,3	9,4	12,5
30	Śląskie	100,0	3,4	29,3	17,1	18,7
31	Świętokrzyskie	100,0	1,6	19,7	16,6	25,1
32	Warmińsko-mazurskie	100,0	1,8	10,7	7,8	10,4
33	Wielkopolskie	100,0	2,8	14,4	9,8	12,9
34	Zachodniopomorskie	100,0	1,8	13,4	10,1	12,0

Tablica 8. Struktura liczby gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych i województw w latach 2010 i 2020 (dok.)

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha								Lp.
5-7	7-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej	
2010								
11,6	11,3	10,0	4,8	4,1	2,4	1,1	0,7	1
10,1	11,4	9,9	4,7	4,5	3,4	2,5	2,0	2
10,1	14,0	15,7	9,3	9,0	5,8	2,4	1,1	3
14,7	13,2	9,6	3,7	2,8	1,4	0,6	0,2	4
8,7	9,8	9,9	5,3	5,3	4,0	3,5	2,9	5
15,5	15,6	11,7	4,5	3,0	1,2	0,3	0,2	6
8,3	4,4	2,1	0,7	0,5	0,2	0,1	0,1	7
14,2	14,8	12,7	5,6	4,2	1,9	0,6	0,2	8
9,4	11,1	10,7	6,4	6,3	5,2	3,1	1,9	9
8,9	4,7	2,3	0,8	0,6	0,4	0,3	0,2	10
10,9	14,9	18,7	10,8	9,5	4,6	1,1	0,3	11
9,4	13,1	15,2	8,5	7,6	5,1	3,0	1,9	12
9,0	6,8	4,7	1,8	1,5	1,1	0,6	0,4	13
14,7	10,4	6,0	1,9	1,2	0,5	0,2	0,1	14
7,0	10,0	15,5	10,2	11,3	8,3	4,7	2,4	15
10,4	13,6	15,4	7,7	6,7	4,0	1,8	1,0	16
7,8	10,1	12,1	6,8	7,2	6,2	5,5	4,7	17
2020								
11,1	10,8	10,0	4,9	4,7	3,3	2,0	1,0	18
9,9	10,6	8,9	4,6	4,9	4,5	3,7	2,8	19
9,3	12,2	14,1	8,8	9,2	7,3	4,1	1,8	20
13,6	12,2	9,9	4,1	3,7	2,5	1,2	0,4	21
8,7	9,4	9,1	4,9	5,8	5,7	5,1	4,3	22
14,2	14,2	11,4	4,7	3,9	2,1	0,9	0,3	23
8,4	4,8	2,8	1,0	0,9	0,6	0,4	0,1	24
13,4	13,8	12,5	5,7	4,6	2,7	1,2	0,4	25
8,9	9,9	9,7	5,6	6,4	6,3	4,8	2,7	26
8,5	5,0	2,9	1,1	1,0	0,9	0,6	0,3	27
10,7	13,8	17,4	10,3	9,9	5,9	2,5	0,6	28
9,7	12,1	13,6	7,8	7,3	6,1	4,3	2,7	29
9,2	7,7	5,4	2,5	2,5	2,0	1,5	0,7	30
13,8	10,2	6,5	2,4	2,0	1,3	0,6	0,2	31
7,5	10,2	14,0	9,1	10,7	8,8	5,9	3,1	32
9,9	12,4	13,8	7,4	7,3	5,1	2,7	1,4	33
7,9	9,3	10,8	6,1	6,9	7,1	8,1	6,6	34

Tablica 9. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tysiącach hektarów				
Powierzchnia gruntów ogółem	16 986	15 005	16 399	14 981
Użytki rolne razem	14 860	13 212	14 682	13 395
użytki rolne w dobrej kulturze rolnej razem	14 448	12 900	14 483	13 217
zasiewy	10 366	9 107	10 742	9 687
grunty ugorowane	432	368	179	154
ogrody przydomowe	31	31	22	22
łąki trwałe	2 578	2 419	2 775	2 638
pastwiska trwałe	651	598	414	374
uprawy trwałe	390	379	350	343
w tym sady	367	358	327	323
użytki rolne pozostałe	412	312	198	178
Lasy i grunty leśne	1 164	1067	964	915
Pozostałe grunty	962	726	753	671

Tablica 9. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w latach 2010 i 2020 (dok.)

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W odsetkach				
Powierzchnia gruntów ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne razem	87,5	88,1	89,5	89,4
użytki rolne w dobrej kulturze rolnej razem	85,1	86,0	88,3	88,2
zasiewy	61,0	60,7	65,5	64,7
grunty ugorowane	1,0	1,0	1,1	1,0
ogrody przydomowe	0,2	0,2	0,1	0,1
łąki trwałe	15,2	16,1	16,9	17,6
pastwiska trwałe	3,8	4,0	2,5	2,5
uprawy trwałe	2,3	2,5	2,1	2,3
w tym sady	2,2	2,4	2,0	2,2
użytki rolne pozostałe	2,4	2,1	1,2	1,2
Lasy i grunty leśne	6,8	7,1	5,9	6,1
Pozostałe grunty	5,7	4,8	4,6	4,5

Tablica 10. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Lp.	Grupy obszarowe użytków rolnych	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne			
			razem	w dobrej kulturze rolnej		
				razem	w tym	
					zasiewy	grunty ugorowane
w tysiącach hektarów						
2010						
1	Ogółem	16 986	14 860	14 448	10 366	432
2	Do 1 ha włącznie	40	18	18	9	1
3	Powyżej 1 ha razem	16 946	14 841	14 430	10 357	430
4	1– 2 ha	578	441	414	218	34
5	2– 3	658	523	490	275	34
6	3– 5	1 319	1 077	1 024	629	55
7	5– 7	1 243	1 036	999	664	38
8	7– 10	1 654	1 432	1 396	971	38
9	10– 15	2 091	1 840	1 807	1 278	35
10	15– 20	1 435	1 240	1 221	871	20
11	20– 30	1 636	1 475	1 457	1 048	22
12	30– 50	1 488	1 354	1 338	992	22
13	50–100	1 273	1 165	1 148	879	27
14	100 ha i więcej	3 571	3 259	3 138	2 531	105
2020						
15	Ogółem	16 399	14 682	14 483	10 742	179
16	Do 1 ha włącznie	46	17	17	8	1
17	Powyżej 1 ha razem	16 353	14 664	14 467	10 733	179
18	1– 2 ha	478	360	349	191	13
19	2– 3	561	437	422	242	14
20	3– 5	1 135	920	892	554	26
21	5– 7	1 027	859	839	563	17
22	7– 10	1 383	1 191	1 170	816	17
23	10– 15	1 802	1 591	1 572	1 113	14
24	15– 20	1 241	1 117	1 106	792	8
25	20– 30	1 624	1 488	1 476	1 077	9
26	30– 50	1 791	1 672	1 660	1 253	10
27	50–100	1 864	1 763	1 748	1 365	12
28	100 ha i więcej	3 446	3 266	3 233	2 767	38

Tablica 10. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020 (dok.)

Użytki rolne				pozostałe	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	Lp.
w dobrej kulturze rolnej							
w tym							
uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe					
w tysiącach hektarów							
2010							
390	2 578	651	412	1 164	962	1	
3	4	0	1	6	16	2	
387	2 574	651	411	1 159	946	3	
21	126	9	27	70	67	4	
23	141	13	33	81	54	5	
48	257	29	53	151	90	6	
46	216	32	37	128	79	7	
57	274	53	36	138	84	8	
57	342	91	33	154	97	9	
26	227	75	18	121	75	10	
24	265	96	18	100	62	11	
17	223	83	16	73	61	12	
23	159	59	18	48	59	13	
45	345	110	121	95	218	14	
2020							
350	2775	414	198	964	753	15	
2	5	0	1	6	22	16	
348	2770	414	198	958	731	17	
17	117	6	11	58	59	18	
21	133	8	15	70	54	19	
45	244	18	28	130	86	20	
41	198	18	20	104	64	21	
56	251	28	21	116	75	22	
62	331	49	20	129	81	23	
31	232	42	11	76	48	24	
27	305	56	12	84	53	25	
18	319	60	12	68	51	26	
13	305	52	14	53	49	27	
16	335	77	33	69	110	28	

Tablica 11. Struktura użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Lp.	Grupy obszarowe użytków rolnych	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne			
			razem	w dobrej kulturze rolnej		
				razem	zasiewy	grunty ugorowane
2010						
1	Ogółem	100,0	87,5	85,1	61,0	2,5
2	Do 1 ha włącznie	100,0	46,0	43,8	21,7	3,3
3	Powyżej 1 ha razem	100,0	87,6	85,2	61,1	2,5
4	1– 2 ha	100,0	76,4	71,6	37,8	5,9
5	2– 3	100,0	79,5	74,5	41,8	5,2
6	3– 5	100,0	81,7	77,6	47,7	4,1
7	5– 7	100,0	83,3	80,4	53,4	3,1
8	7– 10	100,0	86,6	84,4	58,7	2,3
9	10– 15	100,0	88,0	86,4	61,1	1,7
10	15– 20	100,0	86,4	85,1	60,7	1,4
11	20– 30	100,0	90,1	89,0	64,0	1,4
12	30– 50	100,0	91,0	89,9	66,7	1,5
13	50–100	100,0	91,5	90,2	69,1	2,1
14	100 ha i więcej	100,0	91,3	87,9	70,9	3,0
2020						
15	Ogółem	100,0	89,5	88,3	65,5	1,1
16	Do 1 ha włącznie	100,0	37,7	36,5	18,4	1,4
17	Powyżej 1 ha razem	100,0	89,7	88,5	65,6	1,1
18	1– 2 ha	100,0	75,3	72,9	40,0	2,7
19	2– 3	100,0	77,9	75,2	43,2	2,6
20	3– 5	100,0	81,0	78,6	48,8	2,3
21	5– 7	100,0	83,6	81,7	54,7	1,7
22	7– 10	100,0	86,2	84,6	59,0	1,2
23	10– 15	100,0	88,3	87,2	61,8	0,8
24	15– 20	100,0	90,0	89,1	63,8	0,7
25	20– 30	100,0	91,6	90,8	66,3	0,6
26	30– 50	100,0	93,4	92,7	70,0	0,5
27	50–100	100,0	94,5	93,8	73,2	0,7
28	100 ha i więcej	100,0	94,8	93,8	80,3	1,1

Tablica 11. Struktura użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020 (dok.)

Użytki rolne				pozostałe	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	Lp.
w dobrej kulturze rolnej							
w tym							
uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe					
2010							
2,3	15,2	3,8	2,4	6,9	5,7	1	
6,4	10,6	0,8	2,2	14,0	40,0	2	
2,3	15,2	3,8	2,4	6,8	5,6	3	
3,6	21,7	1,6	4,8	12,1	11,5	4	
3,5	21,4	1,9	5,0	12,3	8,3	5	
3,6	19,5	2,2	4,1	11,5	6,8	6	
3,7	17,4	2,5	2,9	10,3	6,3	7	
3,4	16,5	3,2	2,2	8,4	5,1	8	
2,7	16,3	4,4	1,6	7,4	4,7	9	
1,8	15,8	5,2	1,3	8,4	5,2	10	
1,5	16,2	5,9	1,1	6,1	3,8	11	
1,1	15,0	5,6	1,1	4,9	4,1	12	
1,8	12,5	4,6	1,4	3,8	4,7	13	
1,3	9,6	3,1	3,4	2,7	6,1	14	
2020							
2,1	16,9	2,5	1,2	5,9	4,6	15	
4,0	11,1	0,9	1,3	14,0	48,2	16	
2,1	16,9	2,5	1,2	5,9	4,5	17	
3,6	24,5	1,3	2,4	12,2	12,4	18	
3,7	23,8	1,5	2,6	12,5	9,7	19	
4,0	21,5	1,6	2,5	11,4	7,6	20	
4,0	19,2	1,8	1,9	10,1	6,3	21	
4,1	18,1	2,0	1,5	8,4	5,4	22	
3,4	18,4	2,7	1,1	7,2	4,5	23	
2,5	18,7	3,4	0,9	6,2	3,8	24	
1,6	18,8	3,5	0,8	5,2	3,2	25	
1,0	17,8	3,3	0,7	3,8	2,9	26	
0,7	16,4	2,8	0,8	2,8	2,6	27	
0,5	9,7	2,2	1,0	2,0	3,2	28	

Tablica 12 Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według województw w latach 2010 i 2020

Lp.	Województwa	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne			
			razem	w dobrej kulturze rolnej		
				razem	w tym	
					zasiewy	grunty ugorowane
w tysiącach hektarów						
2010						
1	Polska	16 986	14 860	14 448	10 366	432
2	Dolnośląskie	996	919	897	716	30
3	Kujawsko-pomorskie	1 234	1 079	1 067	899	14
4	Lubelskie	1 600	1 383	1 349	1 009	32
5	Lubuskie	490	438	405	282	21
6	Łódzkie	1 121	980	956	736	21
7	Małopolskie	744	595	571	291	27
8	Mazowieckie	2 266	1 944	1 899	1 206	59
9	Opolskie	539	513	508	453	8
10	Podkarpackie	724	610	564	296	47
11	Podlaskie	1 261	1 057	1 037	606	18
12	Pomorskie	860	750	729	568	21
13	Śląskie	448	391	372	268	16
14	Świętokrzyskie	599	516	495	323	24
15	Warmińsko-mazurskie	1 145	1 001	975	592	39
16	Wielkopolskie	1 952	1 773	1 753	1 461	25
17	Zachodniopomorskie	1 009	910	871	661	31
2020						
18	Polska	16 399	14 682	14 483	10 742	179
19	Dolnośląskie	946	898	890	738	8
20	Kujawsko-pomorskie	1 134	1 053	1 042	932	5
21	Lubelskie	1 555	1 372	1 354	1 058	14
22	Lubuskie	446	420	416	290	9
23	Łódzkie	1 105	976	962	766	13
24	Małopolskie	662	549	534	289	7
25	Mazowieckie	2 268	1 962	1 932	1 269	28
26	Opolskie	539	516	513	467	2
27	Podkarpackie	665	562	545	302	16
28	Podlaskie	1 253	1 070	1 058	645	6
29	Pomorskie	856	763	752	604	8
30	Śląskie	433	387	378	273	12
31	Świętokrzyskie	566	493	483	325	11
32	Warmińsko-mazurskie	1 117	1 017	1 004	634	15
33	Wielkopolskie	1 915	1 763	1 750	1 484	11
34	Zachodniopomorskie	939	881	870	667	15

Tablica 12. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według województw w latach 2010 i 2020 (dok.)

Użytki rolne				pozostałe	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	Lp.
w dobrej kulturze rolnej							
w tym							
uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe					
w tysiącach hektarów							
2010							
390	2578	651	412	1 164	962	1	
10	114	26	22	31	46	2	
12	116	26	12	63	91	3	
72	203	25	34	134	83	4	
6	81	14	33	29	24	5	
38	140	20	23	81	60	6	
15	209	26	24	104	45	7	
108	425	99	45	215	108	8	
2	39	5	5	10	16	9	
15	170	32	45	63	51	10	
6	294	111	20	147	57	11	
6	95	38	21	58	51	12	
4	73	10	20	30	27	13	
34	103	9	21	50	32	14	
7	185	151	26	46	98	15	
26	213	26	21	84	95	16	
28	117	34	38	21	78	17	
2020							
350	2775	414	198	964	753	18	
5	117	20	8	18	30	19	
7	83	14	11	29	53	20	
73	192	12	18	114	69	21	
3	99	15	5	9	17	22	
41	130	12	13	73	56	23	
12	203	20	15	73	40	24	
114	461	58	30	199	107	25	
1	39	4	3	8	14	26	
11	189	22	18	56	46	27	
4	347	55	12	133	50	28	
5	112	23	11	55	38	29	
3	82	8	9	23	23	30	
41	99	5	10	41	32	31	
4	248	103	12	44	57	32	
16	220	17	12	71	81	33	
9	152	26	12	18	40	34	

Tablica 13. Struktura użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020

Lp.	Województwa	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne			
			razem	w dobrej kulturze rolnej		
				razem	zasiewy	grunty ugorowane
2010						
1	Polska	100,0	87,5	85,1	61,0	2,5
2	Dolnośląskie	100,0	92,3	90,1	71,9	3,0
3	Kujawsko-pomorskie	100,0	87,4	86,5	72,8	1,1
4	Lubelskie	100,0	86,5	84,3	63,1	2,0
5	Lubuskie	100,0	89,2	82,6	57,4	4,3
6	Łódzkie	100,0	87,4	85,3	65,7	1,9
7	Małopolskie	100,0	80,0	76,7	39,1	3,6
8	Mazowieckie	100,0	85,8	83,8	53,2	2,6
9	Opolskie	100,0	95,3	94,3	84,1	1,4
10	Podkarpackie	100,0	84,2	78,0	40,9	6,5
11	Podlaskie	100,0	83,8	82,2	48,0	1,4
12	Pomorskie	100,0	87,3	84,8	66,1	2,4
13	Śląskie	100,0	87,4	83,0	59,9	3,5
14	Świętokrzyskie	100,0	86,2	82,7	53,9	4,0
15	Warmińsko-mazurskie	100,0	87,4	85,2	51,7	3,4
16	Wielkopolskie	100,0	90,8	89,8	74,8	1,3
17	Zachodniopomorskie	100,0	90,2	86,4	65,5	3,1
2020						
18	Polska	100,0	89,5	88,3	65,5	1,1
19	Dolnośląskie	100,0	94,9	94,0	78,1	0,9
20	Kujawsko-pomorskie	100,0	92,8	91,9	82,2	0,4
21	Lubelskie	100,0	88,2	87,1	68,1	0,9
22	Lubuskie	100,0	94,2	93,2	64,9	1,9
23	Łódzkie	100,0	88,3	87,1	69,3	1,2
24	Małopolskie	100,0	82,9	80,7	43,6	1,0
25	Mazowieckie	100,0	86,5	85,2	55,9	1,2
26	Opolskie	100,0	95,8	95,3	86,6	0,3
27	Podkarpackie	100,0	84,6	82,0	45,5	2,4
28	Podlaskie	100,0	85,4	84,4	51,4	0,5
29	Pomorskie	100,0	89,1	87,9	70,6	0,9
30	Śląskie	100,0	89,5	87,4	63,0	2,8
31	Świętokrzyskie	100,0	87,2	85,4	57,5	2,0
32	Warmińsko-mazurskie	100,0	91,0	89,9	56,7	1,3
33	Wielkopolskie	100,0	92,0	91,4	77,5	0,6
34	Zachodniopomorskie	100,0	93,8	92,6	71,0	1,6

Tablica 13. Struktura użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020 (dok.)

Użytki rolne				pozostałe	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	Lp.
w dobrej kulturze rolnej							
w tym							
uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe					
2010							
2,3	15,2	3,8	2,4	6,9	5,7	1	
1,0	11,5	2,6	2,2	3,1	4,6	2	
0,9	9,4	2,1	1,0	5,1	7,4	3	
4,5	12,7	1,6	2,2	8,3	5,2	4	
1,3	16,5	2,8	6,7	5,9	4,8	5	
3,3	12,5	1,8	2,1	7,3	5,3	6	
2,0	28,1	3,5	3,3	14,0	6,1	7	
4,8	18,7	4,4	2,0	9,5	4,8	8	
0,3	7,3	1,0	0,9	1,8	2,9	9	
2,1	23,5	4,4	6,3	8,7	7,1	10	
0,5	23,3	8,8	1,6	11,7	4,5	11	
0,7	11,1	4,4	2,4	6,8	5,9	12	
0,9	16,3	2,2	4,4	6,6	6,0	13	
5,7	17,3	1,5	3,6	8,4	5,4	14	
0,6	16,2	13,2	2,3	4,0	8,6	15	
1,3	10,9	1,3	1,1	4,3	4,9	16	
2,8	11,6	3,3	3,8	2,1	7,7	17	
2020							
2,1	16,9	2,5	1,2	5,9	4,6	18	
0,5	12,4	2,1	0,9	1,9	3,2	19	
0,6	7,3	1,3	1,0	2,5	4,6	20	
4,7	12,3	0,8	1,2	7,3	4,5	21	
0,7	22,2	3,3	1,0	2,0	3,9	22	
3,7	11,8	1,0	1,2	6,6	5,1	23	
1,8	30,7	3,1	2,2	11,1	6,0	24	
5,0	20,3	2,5	1,3	8,8	4,7	25	
0,2	7,2	0,8	0,5	1,5	2,6	26	
1,7	28,5	3,4	2,6	8,5	6,9	27	
0,3	27,7	4,4	1,0	10,6	4,0	28	
0,5	13,1	2,7	1,2	6,5	4,4	29	
0,7	19,1	1,8	2,1	5,3	5,2	30	
7,3	17,5	0,9	1,8	7,2	5,6	31	
0,4	22,2	9,2	1,1	3,9	5,1	32	
0,9	11,5	0,9	0,6	3,7	4,3	33	
1,0	16,2	2,7	1,2	1,9	4,3	34	

Tablica 14. Powierzchnia zasiewów w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tysiącach hektarów				
Ogółem	10 366	9 107	10 742	9 687
w tym:				
Zboża ogółem	7 606	6 862	7 411	6 756
w tym podstawowe	6 053	5 414	5 781	5 270
Strączkowe jadalne	43	41	83	76
Przemysłowe	1 171	846	1 294	1 063
w tym:				
rzepak i rzepik	945	661	981	804
buraki cukrowe	206	165	246	199
Ziemniaki	375	358	226	207
Warzywa	138	131	143	132
W odsetkach				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:				
Zboża ogółem	73,4	75,3	69,0	69,7
w tym podstawowe	58,4	59,5	53,8	54,4
Strączkowe jadalne	0,4	0,4	0,8	0,8
Przemysłowe	11,3	9,3	12,0	11,0
w tym:				
rzepak i rzepik	9,1	7,3	9,1	8,3
buraki cukrowe	2,0	1,8	2,3	2,1
Ziemniaki	3,6	3,9	2,1	2,1
Warzywa	1,3	1,4	1,3	1,4

Tablica 15. Powierzchnia zasiewów według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Powierzchnia zasiewów ogółem	W tym					
		zboża		ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik	warzywa gruntowe
		ogółem	w tym podstawowe				
w tysiącach hektarów							
2010							
Ogółem	10 366	7 606	6 053	375	206	945	138
Do 1 ha włącznie	9	6	5	1	0	0	1
Powyżej 1 ha razem	10 357	7 600	6 049	374	206	945	137
1– 2 ha	218	168	133	21	1	5	4
2– 3	275	217	171	22	1	6	5
3– 5	629	507	396	41	2	15	12
5– 7	664	541	421	36	4	17	13
7– 10	971	787	610	45	8	29	18
10– 15	1 278	1 015	779	52	19	46	20
15– 20	871	671	517	31	18	39	11
20– 30	1 048	780	606	32	27	62	14
30– 50	992	713	574	24	30	90	12
50–100	879	610	507	18	25	119	10
100 ha i więcej	2 531	1 591	1 335	50	71	517	18
2020							
Ogółem	10 742	7 411	5 781	226	246	981	143
Do 1 ha włącznie	8	6	4	1	0	0	0
Powyżej 1 ha razem	10 733	7 405	5 777	225	246	981	143
1– 2 ha	191	148	115	9	0	7	3
2– 3	242	190	147	9	0	9	4
3– 5	554	439	343	17	1	21	9
5– 7	563	446	348	15	1	21	8
7– 10	816	638	497	19	4	33	12
10– 15	1 113	833	655	25	11	48	16
15– 20	792	567	446	17	13	40	11
20– 30	1 077	729	575	21	24	68	15
30– 50	1 253	814	647	23	36	109	17
50–100	1 365	856	675	23	43	163	17
100 ha i więcej	2 767	1 744	1 329	46	113	461	31

Tablica 16. Struktura powierzchni zasiewów według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Powierzchnia zasiewów ogółem	W tym					
		zboża		ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik	warzywa gruntowe
		ogółem	w tym podstawowe				
2010							
Ogółem	100,0	73,4	58,4	3,6	2,0	9,1	1,3
Do 1 ha włącznie	100,0	65,1	52,2	9,8	0,3	2,2	6,1
Powyżej 1 ha razem	100,0	73,4	58,4	3,6	2,0	9,1	1,3
1- 2 ha	100,0	77,1	61,1	9,8	0,3	2,2	2,0
2- 3	100,0	79,0	62,2	8,0	0,4	2,2	2,0
3- 5	100,0	80,6	63,0	6,5	0,4	2,4	1,9
5- 7	100,0	81,5	63,4	5,3	0,5	2,5	1,9
7- 10	100,0	81,0	62,8	4,7	0,8	3,0	1,8
10- 15	100,0	79,4	60,9	4,1	1,5	3,6	1,6
15- 20	100,0	77,0	59,3	3,6	2,1	4,5	1,3
20- 30	100,0	74,4	57,9	3,1	2,6	6,0	1,3
30- 50	100,0	71,8	57,9	2,5	3,0	9,1	1,2
50-100	100,0	69,4	57,7	2,1	2,9	13,6	1,1
100 ha i więcej	100,0	62,9	52,7	2,0	2,8	20,4	0,7
2020							
Ogółem	100,0	69,0	53,8	2,1	2,3	9,1	1,3
Do 1 ha włącznie	100,0	66,8	52,5	7,7	0,2	3,1	3,7
Powyżej 1 ha razem	100,0	69,0	53,8	2,1	2,3	9,1	1,3
1- 2 ha	100,0	77,7	60,2	4,8	0,1	3,7	1,6
2- 3	100,0	78,4	60,6	3,8	0,1	3,6	1,5
3- 5	100,0	79,3	61,9	3,1	0,2	3,7	1,6
5- 7	100,0	79,3	61,9	2,6	0,2	3,8	1,5
7- 10	100,0	78,1	60,9	2,4	0,5	4,0	1,5
10- 15	100,0	74,8	58,9	2,2	1,0	4,4	1,4
15- 20	100,0	71,6	56,4	2,1	1,6	5,1	1,4
20- 30	100,0	67,7	53,4	2,0	2,2	6,3	1,4
30- 50	100,0	65,0	51,6	1,9	2,9	8,7	1,4
50-100	100,0	62,7	49,4	1,7	3,2	12,0	1,3
100 ha i więcej	100,0	63,0	48,0	1,7	4,1	16,7	1,1

Tablica 17. Powierzchnia zasiewów według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Powierzchnia zasiewów ogółem	W tym					
		zboża		ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik	warzywa gruntowe
		ogółem	w tym podstawowe				
w tysiącach hektarów							
2010							
Polska	10 366	7 606	6 053	375	206	945	138
Dolnośląskie	716	508	411	22	19	127	6
Kujawsko-pomorskie	899	595	496	19	38	126	21
Lubelskie	1 009	795	6 38	27	34	44	11
Lubuskie	282	206	177	5	1	39	2
Łódzkie	736	581	456	42	7	21	16
Małopolskie	291	202	163	33	2	5	15
Mazowieckie	1 206	922	694	54	12	47	20
Opolskie	453	322	257	9	14	88	1
Podkarpackie	296	219	170	30	5	16	2
Podlaskie	606	467	266	17	0	8	1
Pomorskie	568	406	342	21	10	73	6
Śląskie	268	213	173	11	2	21	2
Świętokrzyskie	323	242	202	20	5	6	11
Warmińsko-mazurskie	592	429	347	10	3	69	2
Wielkopolskie	1 461	1 073	868	40	43	138	20
Zachodniopomorskie	661	425	394	15	12	116	2
2020							
Polska	10 742	7 411	5 781	226	246	981	143
Dolnośląskie	738	517	405	14	20	127	6
Kujawsko-pomorskie	932	607	441	20	53	90	26
Lubelskie	1 058	733	631	12	36	128	12
Lubuskie	290	202	166	3	2	27	1
Łódzkie	766	585	461	26	5	27	15
Małopolskie	289	212	162	17	1	13	14
Mazowieckie	1 269	896	669	26	20	57	19
Opolskie	467	335	262	6	15	78	2
Podkarpackie	302	229	166	14	4	26	3
Podlaskie	645	403	255	6	0	18	1
Pomorskie	604	385	328	19	10	82	8
Śląskie	273	209	167	5	1	24	2
Świętokrzyskie	325	239	203	10	2	19	10
Warmińsko-mazurskie	634	383	317	6	4	87	2
Wielkopolskie	1 484	1 045	774	31	55	91	19
Zachodniopomorskie	667	431	374	12	15	86	3

Tablica 18. Struktura powierzchni zasiewów według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Powierzchnia zasiewów ogółem	W tym					
		zboża		ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik	warzywa gruntowe
		ogółem	w tym podstawowe				
2010							
Polska	100,0	73,4	58,4	3,6	2,0	9,1	1,3
Dolnośląskie	100,0	71,0	57,5	3,1	2,7	17,8	0,8
Kujawsko-pomorskie	100,0	66,2	55,2	2,1	4,3	14,0	2,3
Lubelskie	100,0	78,7	63,2	2,7	3,3	4,4	1,1
Lubuskie	100,0	73,3	62,7	1,8	0,3	13,8	0,7
Łódzkie	100,0	79,0	62,0	5,8	0,9	2,9	2,1
Małopolskie	100,0	69,5	56,0	11,4	0,5	1,8	5,3
Mazowieckie	100,0	76,5	57,5	4,4	1,0	3,9	1,6
Opolskie	100,0	71,1	56,7	1,9	3,2	19,3	0,2
Podkarpackie	100,0	74,0	57,2	10,0	1,5	5,4	0,8
Podlaskie	100,0	77,1	44,0	2,8	0,0	1,4	0,2
Pomorskie	100,0	71,5	60,3	3,6	1,7	12,9	1,0
Śląskie	100,0	79,5	64,5	4,2	0,6	7,7	0,6
Świętokrzyskie	100,0	74,9	62,4	6,1	1,6	1,8	3,5
Warmińsko-mazurskie	100,0	72,5	58,7	1,8	0,6	11,6	0,3
Wielkopolskie	100,0	73,4	59,4	2,7	2,9	9,5	1,4
Zachodniopomorskie	100,0	64,3	59,6	2,3	1,8	17,6	0,3
2020							
Polska	100,0	69,0	53,8	2,1	2,3	9,1	1,3
Dolnośląskie	100,0	70,0	54,8	2,0	2,7	17,2	0,8
Kujawsko-pomorskie	100,0	65,1	47,3	2,1	5,7	9,7	2,8
Lubelskie	100,0	69,3	59,6	1,1	3,4	12,1	1,1
Lubuskie	100,0	69,8	57,3	1,0	0,9	9,4	0,4
Łódzkie	100,0	76,4	60,3	3,4	0,7	3,5	2,0
Małopolskie	100,0	73,6	56,0	5,8	0,5	4,6	5,0
Mazowieckie	100,0	70,6	52,7	2,0	1,6	4,5	1,5
Opolskie	100,0	71,8	56,2	1,3	3,3	16,6	0,4
Podkarpackie	100,0	75,8	54,8	4,5	1,2	8,6	1,0
Podlaskie	100,0	62,6	39,5	0,9	0,0	2,8	0,2
Pomorskie	100,0	63,7	54,3	3,2	1,7	13,6	1,3
Śląskie	100,0	76,7	61,3	1,8	0,5	9,0	0,6
Świętokrzyskie	100,0	73,5	62,5	3,2	0,7	5,7	3,0
Warmińsko-mazurskie	100,0	60,4	50,0	0,9	0,7	13,7	0,4
Wielkopolskie	100,0	70,4	52,1	2,1	3,7	6,1	1,3
Zachodniopomorskie	100,0	64,5	56,1	1,8	2,3	12,9	0,5

Tablica 19. Zwierzęta gospodarskie w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tysiącach sztuk				
Bydło	5 742	5 400	6 306	5 988
w tym krowy	2 646	2 499	2 475	2 347
Świnie	15 244	13 099	11 153	9 651
w tym lochy	1 424	1 225	814	617
Drób	174 326	156 448	225 636	198 269
w tym kury nioski	51 098	42 108	55 082	39 186
W tysiącach sztuk dużych				
Bydło	4 406	4 152	4 648	4 417
Świnie	3 657	3 151	2 868	2 521
Drób	2 064	1 820	2 456	2 118

Tablica 20. Zwierzęta gospodarskie według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Bydło		Świnie		Drób	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
	w tysiącach sztuk					
	2010					
Ogółem	5 742	2 646	15 244	1 424	174 326	51 098
Do 1 ha łącznie	14	7	122	24	35 644	11 479
Powyżej 1 ha razem	5 728	2 639	15 122	1 400	138 682	39 619
1– 2 ha	51	29	118	13	10 445	3 583
2– 3	80	43	184	20	10 123	2 708
3– 5	224	110	567	61	16 557	4 802
5– 7	290	130	790	87	11 170	3 387
7– 10	550	240	1 457	156	13 622	3 529
10– 15	983	438	2 264	221	12 257	3 874
15– 20	806	371	1 659	155	8 766	2 181
20– 30	1 011	479	1 969	176	9 918	2 072
30– 50	796	376	1 770	154	9 944	1 732
50–100	387	179	1 347	101	13 876	6 589
100 ha i więcej	551	244	2 996	256	22 004	5 162
	2020					
Ogółem	6 306	2 475	11 153	814	225 636	55 082
Do 1 ha łącznie	28	7	301	30	61 872	21 791
Powyżej 1 ha razem	6 278	2 468	10 852	784	163 763	33 291
1– 2 ha	36	12	88	5	9 951	2 717
2– 3	56	19	104	6	9 401	2 462
3– 5	149	52	247	23	15 371	3 265
5– 7	206	66	293	23	10 108	2 543
7– 10	426	139	586	48	12 265	2 747
10– 15	893	317	1 125	84	15 239	3 470
15– 20	780	300	868	60	10 850	1 797
20– 30	1 117	457	1 462	90	17 115	2 373
30– 50	1 117	467	1 701	106	14 929	1 814
50–100	810	347	1 613	99	16 964	2 697
100 ha i więcej	688	293	2 764	241	31 570	7 407
	W sztukach na 100 ha użytków rolnych					
	2010					
Ogółem	39	18	103	10	1 173	344
	2020					
Ogółem	43	17	76	6	1 537	375

Tablica 21. Pogłowie zwierząt gospodarskich w grupach obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Bydło		Świnie		Drób	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
	w odsetkach					
2010						
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 ha włącznie	0,3	0,3	0,8	1,7	20,4	22,5
Powyżej 1 ha razem	99,7	99,7	99,2	98,3	79,6	77,5
1– 2 ha	0,9	1,1	0,8	0,9	6,0	7,0
2– 3	1,4	1,6	1,2	1,4	5,8	5,3
3– 5	3,9	4,1	3,7	4,3	9,5	9,4
5– 7	5,0	4,9	5,2	6,1	6,4	6,6
7– 10	9,6	9,1	9,6	10,9	7,8	6,9
10– 15	17,1	16,6	14,9	15,5	7,0	7,6
15– 20	14,0	14,0	10,9	10,9	5,0	4,3
20– 30	17,6	18,1	12,9	12,4	5,7	4,1
30– 50	13,9	14,2	11,6	10,8	5,7	3,4
50–100	6,7	6,8	8,8	7,1	8,0	12,9
100 ha i więcej	9,6	9,2	19,7	18,0	12,6	10,1
2020						
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 ha włącznie	0,4	0,3	2,7	3,6	27,4	39,6
Powyżej 1 ha razem	99,6	99,7	97,3	96,4	72,6	60,4
1– 2 ha	0,6	0,5	0,8	0,6	4,4	4,9
2– 3	0,9	0,8	0,9	0,7	4,2	4,5
3– 5	2,4	2,1	2,2	2,8	6,8	5,9
5– 7	3,3	2,7	2,6	2,8	4,5	4,6
7– 10	6,8	5,6	5,3	5,9	5,4	5,0
10– 15	14,2	12,8	10,1	10,3	6,8	6,3
15– 20	12,4	12,1	7,8	7,4	4,8	3,3
20– 30	17,7	18,5	13,1	11,0	7,6	4,3
30– 50	17,7	18,9	15,3	13,1	6,6	3,3
50–100	12,8	14,0	14,5	12,1	7,5	4,9
100 ha i więcej	10,9	11,8	24,8	29,6	14,0	13,4

Tablica 22. Zwierzęta gospodarskie według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Bydło		Świnie		Drób	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
	w tysiącach sztuk					
2010						
Polska	5 742	2 646	15 244	1 424	174 326	51 098
Dolnośląskie	109	47	301	39	7 019	2 987
Kujawsko-pomorskie	466	177	1 789	190	8 858	1 871
Lubelskie	387	186	997	95	8 934	2 256
Lubuskie	70	28	164	15	6 444	1 294
Łódzkie	454	216	1 308	108	15 375	2 985
Małopolskie	197	109	357	47	6 297	2 800
Mazowieckie	1 058	542	1 438	134	28 052	9 331
Opolskie	123	48	601	57	4 884	946
Podkarpackie	114	72	296	27	6 661	1 912
Podlaskie	879	457	553	52	8 393	1 084
Pomorskie	195	76	845	91	7 709	1 582
Śląskie	127	53	349	34	9 993	3 751
Świętokrzyskie	181	79	382	43	5 709	1 340
Warmińsko-mazurskie	435	208	670	70	7 501	716
Wielkopolskie	844	304	4 813	383	32 157	14 348
Zachodniopomorskie	104	43	381	39	10 342	1 896
2020						
Polska	6 306	2 475	11 153	814	225 636	55 082
Dolnośląskie	109	45	214	25	7 027	2 729
Kujawsko-pomorskie	504	156	1 206	98	12 670	2 210
Lubelskie	362	135	489	34	10 552	1 497
Lubuskie	88	36	121	9	6 101	1 147
Łódzkie	448	173	1 319	69	16 082	2 655
Małopolskie	165	78	151	16	5 267	2 406
Mazowieckie	1 169	524	1 496	61	48 813	9 881
Opolskie	131	45	364	32	5 537	1 154
Podkarpackie	79	43	135	12	5 706	1 835
Podlaskie	1 043	485	370	25	14 154	1 452
Pomorskie	226	77	810	68	6 910	1 680
Śląskie	131	49	211	17	8 981	2 282
Świętokrzyskie	150	52	216	21	7 030	1 279
Warmińsko-mazurskie	487	219	626	43	9 617	560
Wielkopolskie	1 095	312	3 108	251	47 186	20 539
Zachodniopomorskie	118	46	315	33	14 003	1 775

Tablica 23. Udział województw w krajowym pogłowie zwierząt gospodarskich w latach 2010 i 2020

Województwa	Bydło		Świnie		Drób	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
	w odsetkach					
2010						
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	1,9	1,8	2,0	2,7	4,0	5,8
Kujawsko-pomorskie	8,1	6,7	11,7	13,3	5,1	3,7
Lubelskie	6,7	7,0	6,5	6,7	5,1	4,4
Lubuskie	1,2	1,1	1,1	1,0	3,7	2,5
Łódzkie	7,9	8,2	8,6	7,6	8,8	5,8
Małopolskie	3,4	4,1	2,3	3,3	3,6	5,5
Mazowieckie	18,4	20,5	9,4	9,4	16,1	18,3
Opolskie	2,1	1,8	3,9	4,0	2,8	1,9
Podkarpackie	2,0	2,7	1,9	1,9	3,8	3,7
Podlaskie	15,3	17,3	3,6	3,6	4,8	2,1
Pomorskie	3,4	2,9	5,5	6,4	4,4	3,1
Śląskie	2,2	2,0	2,3	2,4	5,7	7,3
Świętokrzyskie	3,2	3,0	2,5	3,0	3,3	2,6
Warmińsko-mazurskie	7,6	7,8	4,4	4,9	4,3	1,4
Wielkopolskie	14,7	11,5	31,6	26,9	18,4	28,1
Zachodniopomorskie	1,8	1,6	2,5	2,8	5,9	3,7
2020						
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie	1,7	1,8	1,9	3,1	3,1	5,0
Kujawsko-pomorskie	8,0	6,3	10,8	12,0	5,6	4,0
Lubelskie	5,7	5,5	4,4	4,1	4,7	2,7
Lubuskie	1,4	1,4	1,1	1,1	2,7	2,1
Łódzkie	7,1	7,0	11,8	8,5	7,1	4,8
Małopolskie	2,6	3,2	1,4	2,0	2,3	4,4
Mazowieckie	18,5	21,2	13,4	7,5	21,6	17,9
Opolskie	2,1	1,8	3,3	3,9	2,5	2,1
Podkarpackie	1,3	1,7	1,2	1,5	2,5	3,3
Podlaskie	16,5	19,6	3,3	3,0	6,3	2,6
Pomorskie	3,6	3,1	7,3	8,4	3,1	3,0
Śląskie	2,1	2,0	1,9	2,1	4,0	4,1
Świętokrzyskie	2,4	2,1	1,9	2,5	3,1	2,3
Warmińsko-mazurskie	7,7	8,9	5,6	5,3	4,3	1,0
Wielkopolskie	17,4	12,6	27,9	30,8	20,9	37,3
Zachodniopomorskie	1,9	1,8	2,8	4,1	6,2	3,2

Tablica 24. Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Bydło		Świnie		Drób	
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym kury nioski
	w sztukach					
2010						
Polska	39	18	103	10	1 173	344
Dolnośląskie	12	5	33	4	763	325
Kujawsko-pomorskie	43	16	166	18	821	173
Lubelskie	28	13	72	7	646	163
Lubuskie	16	6	38	3	1 472	296
Łódzkie	46	22	134	11	1 569	305
Małopolskie	33	18	60	8	1 058	471
Mazowieckie	54	28	74	7	1 443	480
Opolskie	24	9	117	11	952	184
Podkarpackie	19	12	49	5	1 093	314
Podlaskie	83	43	52	5	794	103
Pomorskie	26	10	113	12	1 028	211
Śląskie	33	14	89	9	2 555	959
Świętokrzyskie	35	15	74	8	1 106	260
Warmińsko-mazurskie	43	21	67	7	749	72
Wielkopolskie	48	17	271	22	1 813	809
Zachodniopomorskie	11	5	42	4	1 137	208
2020						
Polska	43	17	76	6	1 537	375
Dolnośląskie	12	5	24	3	783	304
Kujawsko-pomorskie	48	15	115	9	1 204	210
Lubelskie	26	10	36	2	769	109
Lubuskie	21	8	29	2	1 451	273
Łódzkie	46	18	135	7	1 648	272
Małopolskie	30	14	28	3	959	438
Mazowieckie	60	27	76	3	2 488	504
Opolskie	25	9	70	6	1 072	224
Podkarpackie	14	8	24	2	1 015	326
Podlaskie	98	45	35	2	1 323	136
Pomorskie	30	10	106	9	906	220
Śląskie	34	13	55	4	2 319	589
Świętokrzyskie	30	11	44	4	1 425	259
Warmińsko-mazurskie	48	22	62	4	946	55
Wielkopolskie	62	18	176	14	2 677	1 165
Zachodniopomorskie	13	5	36	4	1 589	201

Tablica 25. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tysiącach ton				
Nawozy mineralne	1 771	1 489	1 951	1 729
azotowe	1 024	862	1 034	912
fosforowe	352	301	359	322
potasowe	396	327	559	495
Nawozy wapniowe	591	446	1 340	1 167
W kg na 1 ha użytków rolnych				
Nawozy mineralne	119,2	112,7	132,9	1 29,1
azotowe	68,9	65,2	70,4	68,1
fosforowe	23,7	22,7	24,4	24,0
potasowe	26,6	24,7	38,1	37,0
Nawozy wapniowe	39,8	33,7	91,3	87,1
W kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze				
Nawozy mineralne	122,6	115,4	134,7	130,8
azotowe	70,9	66,8	71,4	69,0
fosforowe	24,3	23,3	24,8	24,3
potasowe	27,4	25,3	38,6	37,5
Nawozy wapniowe	40,9	34,5	92,5	88,3

Tablica 26. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Nawozy mineralne				Nawozy wapniowe
	ogółem	azotowe	fosforowe	potasowe	
w tysiącach ton					
2010					
Polska	1 771	1 024	352	396	591
Dolnośląskie	135	78	27	30	68
Kujawsko-pomorskie	168	98	33	37	52
Lubelskie	147	80	32	35	38
Lubuskie	43	26	8	9	17
Łódzkie	120	71	24	26	29
Małopolskie	37	20	8	9	8
Mazowieckie	195	113	39	42	46
Opolskie	94	52	20	23	53
Podkarpackie	40	21	9	10	10
Podlaskie	112	65	24	24	15
Pomorskie	99	58	19	22	46
Śląskie	44	25	9	10	16
Świętokrzyskie	44	25	9	10	5
Warmińsko-mazurskie	109	68	21	21	42
Wielkopolskie	267	156	49	62	81
Zachodniopomorskie	117	69	22	27	63
2020					
Polska	1 951	1 034	359	559	1 340
Dolnośląskie	144	79	26	39	126
Kujawsko-pomorskie	182	100	31	50	117
Lubelskie	191	93	39	59	121
Lubuskie	40	22	6	12	29
Łódzkie	131	66	25	40	94
Małopolskie	47	21	10	16	29
Mazowieckie	232	119	45	68	140
Opolskie	98	55	17	27	76
Podkarpackie	48	23	10	15	40
Podlaskie	133	67	29	36	72
Pomorskie	108	64	16	28	77
Śląskie	48	25	9	14	31
Świętokrzyskie	53	25	11	17	25
Warmińsko-mazurskie	113	69	18	26	91
Wielkopolskie	274	145	48	81	170
Zachodniopomorskie	110	60	19	31	101

Tablica 27. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Nawozy mineralne				Nawozy wapniowe
	ogółem	azotowe	fosforowe	potasowe	
	w kilogramach				
2010					
Polska	119,2	68,9	23,7	26,6	39,8
Dolnośląskie	147,1	85,0	29,0	33,1	74,1
Kujawsko-pomorskie	155,7	90,6	30,6	34,5	48,2
Lubelskie	106,0	57,8	23,2	25,0	27,4
Lubuskie	98,7	60,3	17,2	21,2	38,9
Łódzkie	122,9	72,1	24,1	26,7	30,1
Małopolskie	61,8	33,3	14,1	14,4	12,9
Mazowieckie	100,2	58,2	20,2	21,8	23,6
Opolskie	183,5	101,0	38,0	44,5	103,9
Podkarpackie	65,1	34,7	14,3	16,1	17,0
Podlaskie	106,2	61,2	22,8	22,2	14,4
Pomorskie	131,3	77,5	24,9	28,9	61,5
Śląskie	112,7	63,6	23,6	25,5	42,0
Świętokrzyskie	85,6	49,0	17,9	18,7	10,1
Warmińsko-mazurskie	109,1	67,5	20,6	21,1	42,0
Wielkopolskie	150,5	87,8	27,9	34,8	45,7
Zachodniopomorskie	129,0	75,6	23,7	29,7	69,2
2020					
Polska	132,9	70,4	24,4	38,1	91,3
Dolnośląskie	160,2	87,7	29,3	43,2	139,9
Kujawsko-pomorskie	172,7	95,3	29,6	47,7	111,0
Lubelskie	139,5	67,5	28,7	43,4	88,5
Lubuskie	94,5	52,7	13,6	28,3	69,6
Łódzkie	134,2	67,9	25,5	40,8	96,5
Małopolskie	85,8	38,9	18,5	28,3	52,4
Mazowieckie	118,1	60,8	22,9	34,4	71,6
Opolskie	190,2	105,7	32,6	51,9	146,5
Podkarpackie	85,9	40,5	18,0	27,4	71,3
Podlaskie	123,9	63,1	27,4	33,4	67,7
Pomorskie	141,7	83,5	21,2	37,0	100,9
Śląskie	124,4	64,7	23,5	36,2	80,9
Świętokrzyskie	106,8	51,3	21,5	34,0	50,9
Warmińsko-mazurskie	111,4	68,1	17,3	26,0	89,9
Wielkopolskie	155,4	82,3	27,2	46,0	96,3
Zachodniopomorskie	124,4	67,8	21,0	35,6	114,4

Tablica 28. Ciągniki i maszyny rolnicze w latach 2010 i 2020

Wyszczególnienie	2010		2020	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W tysiącach sztuk				
Ciągniki ogółem	1 418	1 396	1 448	1 430
o mocy do 15 kW	40	40	37	37
15 do 25	476	475	365	364
25 do 40	446	442	319	317
40 do 60	284	278	397	393
60 do 100	140	134	241	237
100 kW i więcej	33	27	88	82
Kombajny zbożowe	152	148	167	165
Kombajny buraczane	28	27	11	10
Kombajny ziemniaczane	79	79	60	59
Silosokombajny	12	11	4	4
Opryskiwacze polowe	491	487	462	459
Opryskiwacze sadownicze	51	51	52	52
W odsetkach				
Ciągniki ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
o mocy do 15 kW	2,8	2,8	2,6	2,6
15 do 25	33,6	34,0	25,2	25,5
25 do 40	31,4	31,7	22,0	22,1
40 do 60	20,0	19,9	27,4	27,5
60 do 100	9,9	9,6	16,7	16,5
100 kW i więcej	2,3	2,0	6,1	5,7

Tablica 29. Ciągniki i maszyny rolnicze według grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Ciągniki	Kombajny			Siloso- kombaj- ny	Opryski- wacze polowe	Opryski- wacze sadow- nicze
		zbożowe	buracza- ne	ziemnia- czane			
w tysiącach sztuk							
2010							
Ogółem	1 418	152	28	79	12	491	51
Do 1 ha włącznie	6	0	0	0	0	1	0
Powyżej 1 ha razem	1 412	152	28	79	12	490	51
1– 2 ha	94	1	0	1	0	13	4
2– 3	104	2	0	1	0	22	5
3– 5	193	6	0	4	0	60	10
5– 7	161	8	1	6	0	64	8
7– 10	195	15	2	11	1	85	9
10– 15	219	27	5	18	2	93	8
15– 20	130	22	5	12	2	51	3
20– 30	132	27	6	13	3	48	2
30– 50	91	22	5	8	2	30	1
50–100	47	12	2	3	1	14	1
100 ha i więcej	46	9	1	1	1	10	1
2020							
Ogółem	1 448	167	11	60	4	462	52
Do 1 ha włącznie	10	0	0	0	0	2	0
Powyżej 1 ha razem	1 438	167	11	59	4	461	51
1– 2 ha	93	2	0	1	0	18	4
2– 3	99	3	0	1	0	25	5
3– 5	182	8	0	4	0	58	10
5– 7	148	10	0	5	0	55	8
7– 10	185	18	1	9	0	70	9
10– 15	218	29	2	12	0	78	8
15– 20	132	22	2	8	0	44	3
20– 30	143	26	2	8	1	45	2
30– 50	116	24	2	6	1	35	1
50–100	72	15	1	3	1	20	1
100 ha i więcej	50	10	0	1	0	12	0

Tablica 30. Ciągniki i maszyny rolnicze w grupach obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Ciągniki	Kombajny			Siloso- kombajny	Opryski- wacze polowe	Opryski- wacze sadow- nicze
		zbożowe	buracza- ne	ziemnia- czane			
	w odsetkach						
2010							
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 ha włącznie	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,9
Powyżej 1 ha razem	99,6	99,9	99,9	99,9	99,9	99,8	99,1
1– 2 ha	6,6	0,8	0,2	1,0	0,8	2,7	7,0
2– 3	7,4	1,4	0,3	1,4	0,7	4,4	9,2
3– 5	13,6	4,1	1,2	4,9	2,0	12,1	18,9
5– 7	11,3	5,6	2,4	7,5	3,1	13,1	16,5
7– 10	13,7	10,1	8,1	14,3	6,0	17,4	17,8
10– 15	15,5	17,6	19,2	22,7	14,6	19,0	15,3
15– 20	9,1	14,3	18,0	15,7	14,8	10,4	5,8
20– 30	9,3	18,0	22,2	16,1	21,4	9,7	4,4
30– 50	6,4	14,5	17,5	10,3	19,4	6,1	2,0
50–100	3,3	7,8	7,7	4,2	9,2	2,9	1,1
100 ha i więcej	3,2	5,8	3,1	1,7	7,9	1,9	1,2
2020							
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Do 1 ha włącznie	0,7	0,3	0,3	0,3	0,1	0,4	0,8
Powyżej 1 ha razem	99,3	99,7	99,7	99,7	99,9	99,6	99,2
1– 2 ha	6,4	1,2	0,4	1,5	0,3	3,9	7,8
2– 3	6,8	1,7	0,7	2,2	1,1	5,3	9,4
3– 5	12,5	5,0	1,4	6,9	3,0	12,6	19,1
5– 7	10,2	6,1	3,0	8,9	3,2	11,9	15,0
7– 10	12,8	10,7	8,1	14,6	5,2	15,2	16,9
10– 15	15,0	17,1	19,5	20,6	12,3	17,0	15,5
15– 20	9,1	12,9	16,5	13,4	11,5	9,5	6,4
20– 30	9,9	15,8	20,1	13,8	18,6	9,7	4,6
30– 50	8,0	14,2	17,4	10,4	19,4	7,6	2,4
50–100	5,0	9,1	8,8	5,4	14,1	4,4	1,2
100 ha i więcej	3,4	6,0	3,7	2,1	11,1	2,5	0,9

Tablica 31. Ciągniki i maszyny rolnicze według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Ciągniki	Kombajny			Silosokombajny	Opryskiwacze polowe	Opryskiwacze sadownicze
		zbożowe	buraczane	ziemniaczane			
w tysiącach sztuk							
2010							
Polska	1 418	152	28	79	12	491	51
Dolnośląskie	56	8	2	3	0	20	1
Kujawsko-pomorskie	88	13	6	5	1	34	1
Lubelskie	167	20	6	9	1	77	9
Lubuskie	19	3	0	1	0	5	0
Łódzkie	125	10	1	13	1	50	6
Małopolskie	108	8	0	5	0	24	2
Mazowieckie	211	17	1	13	2	74	18
Opolskie	38	7	2	3	0	13	0
Podkarpackie	96	5	1	2	0	24	1
Podlaskie	101	11	0	4	2	33	1
Pomorskie	47	7	1	2	0	14	0
Śląskie	48	5	0	3	1	12	0
Świętokrzyskie	81	7	1	4	0	33	7
Warmińsko-mazurskie	51	7	0	1	0	14	0
Wielkopolskie	152	19	5	10	2	53	3
Zachodniopomorskie	31	6	0	2	0	9	0
2020							
Polska	1 448	167	11	60	4	462	52
Dolnośląskie	52	8	0	2	0	17	0
Kujawsko-pomorskie	87	14	2	4	0	30	1
Lubelskie	174	23	3	6	0	76	12
Lubuskie	19	3	0	1	0	5	0
Łódzkie	131	13	1	10	0	49	6
Małopolskie	106	9	0	5	0	23	2
Mazowieckie	231	20	0	9	1	74	18
Opolskie	35	6	1	1	0	11	0
Podkarpackie	91	7	0	2	0	23	1
Podlaskie	108	11	0	2	1	30	0
Pomorskie	48	8	0	2	0	13	0
Śląskie	45	5	0	2	0	11	0
Świętokrzyskie	82	8	1	4	0	31	9
Warmińsko-mazurskie	54	7	0	1	0	13	0
Wielkopolskie	155	19	2	7	0	49	2
Zachodniopomorskie	30	6	0	2	0	8	0

Tablica 32. Ciągniki i maszyny rolnicze na 100 gospodarstw rolnych według województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Ciągniki	Kombajny			Silosokombajny	Opryskiwacze polowe	Opryskiwacze sadownicze
		zbożowe	buraczane	ziemniaczane			
w sztukach							
2010							
Polska	94,0	10,1	1,8	5,3	0,8	32,5	3,4
Dolnośląskie	90,1	13,1	2,8	5,0	0,5	32,8	1,3
Kujawsko-pomorskie	129,7	18,7	8,4	6,9	2,0	50,1	2,0
Lubelskie	88,6	10,5	3,2	4,6	0,6	41,0	4,7
Lubuskie	87,4	12,0	0,5	2,7	0,8	23,3	1,1
Łódzkie	96,0	7,9	1,0	10,1	0,7	38,5	4,5
Małopolskie	70,3	4,9	0,2	3,6	0,3	15,6	1,6
Mazowieckie	92,2	7,5	0,6	5,7	0,7	32,2	7,8
Opolskie	131,9	24,2	7,1	9,5	1,3	46,3	0,9
Podkarpackie	68,4	3,7	0,4	1,7	0,1	17,3	0,8
Podlaskie	120,5	12,7	0,3	4,6	2,0	39,4	0,7
Pomorskie	113,1	18,0	1,7	4,4	0,9	33,6	1,2
Śląskie	74,8	7,8	0,6	4,9	0,8	18,5	0,7
Świętokrzyskie	83,3	7,0	1,4	3,8	0,4	34,6	7,7
Warmińsko-mazurskie	115,4	15,7	0,3	2,4	1,1	32,6	0,7
Wielkopolskie	120,6	15,1	4,3	7,9	1,3	42,1	2,1
Zachodniopomorskie	101,6	18,3	1,3	7,2	0,7	29,7	1,1
2020							
Polska	109,9	12,7	0,8	4,5	0,3	35,1	3,9
Dolnośląskie	98,7	15,9	0,7	4,3	0,1	31,9	0,9
Kujawsko-pomorskie	146,6	22,7	3,8	7,1	0,6	50,7	1,4
Lubelskie	107,8	14,3	1,8	3,8	0,2	47,0	7,2
Lubuskie	94,9	14,0	0,1	2,6	0,2	24,0	0,7
Łódzkie	112,2	10,8	0,5	8,3	0,2	41,8	4,9
Małopolskie	84,0	6,8	0,2	4,3	0,1	18,1	1,5
Mazowieckie	110,8	9,6	0,2	4,3	0,3	35,4	8,6
Opolskie	136,4	24,3	2,6	5,8	0,6	44,1	0,3
Podkarpackie	80,2	5,8	0,2	2,1	0,1	19,9	0,7
Podlaskie	141,0	14,5	0,1	2,3	0,7	39,1	0,3
Pomorskie	123,8	21,2	0,6	4,5	0,3	32,6	0,4
Śląskie	90,7	10,8	0,2	4,8	0,3	23,0	0,4
Świętokrzyskie	102,3	10,2	0,7	4,5	0,2	39,3	11,4
Warmińsko-mazurskie	126,1	17,0	0,1	2,0	0,5	29,6	0,4
Wielkopolskie	133,0	16,7	1,6	5,8	0,4	42,2	1,8
Zachodniopomorskie	105,0	20,5	0,3	5,5	0,2	28,5	0,8

Tablica 33. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według źródeł dochodów i grup obszarowych użytków rolnych w latach 2010 i 2020

Grupy obszarowe użytków rolnych	Gospodarstwa domowe, które uzyskały dochody z tytułu:				
	działalności rolniczej	działalności pozarolniczej	pracy najemnej	emerytury i renty	niezarobkowych źródeł utrzymania poza emeryturą i rentą
	w tysiącach				
2010					
Ogółem	1 505	297	700	445	100
Do 1 ha włącznie	25	6	12	9	2
Powyżej 1 ha razem	1 480	291	688	436	99
1– 2 ha	301	68	167	117	24
2– 3	213	47	116	80	17
3– 5	276	58	144	93	21
5– 7	175	34	84	49	12
7– 10	171	30	73	40	10
10– 15	151	24	54	30	8
15– 20	72	10	21	12	3
20– 30	61	9	15	9	2
30– 50	36	6	8	4	1
50– 100	17	3	3	2	0
100 ha i więcej	8	2	2	1	0
2020					
Ogółem	1 310	191	583	380	207
Do 1 ha włącznie	25	4	11	9	4
Powyżej 1 ha razem	1 285	186	572	371	204
1– 2 ha	245	38	128	95	37
2– 3	179	29	93	65	28
3– 5	236	36	122	77	38
5– 7	146	21	71	41	23
7– 10	142	19	63	35	22
10– 15	131	16	48	27	21
15– 20	65	7	19	11	11
20– 30	61	7	14	9	10
30– 50	44	6	8	6	8
50– 100	25	4	4	3	4
100 ha i więcej	11	3	1	1	1

Tablica 34. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według źródeł dochodów i województw w latach 2010 i 2020

Województwa	Gospodarstwa domowe, które uzyskały dochody z tytułu:				
	działalności rolniczej	działalności pozarolniczej	pracy najemnej	emerytury i renty	niezarobkowych źródeł utrzymania poza emeryturą i rentą
	w tysiącach				
2010					
Polska	1 505	297	700	445	100
Dolnośląskie	61	13	30	15	3
Kujawsko-pomorskie	68	13	23	12	3
Lubelskie	188	31	89	57	14
Lubuskie	22	6	10	6	2
Łódzkie	130	24	63	35	7
Małopolskie	154	33	83	63	12
Mazowieckie	229	43	104	49	12
Opolskie	28	7	13	6	1
Podkarpackie	140	31	77	68	15
Podlaskie	84	16	31	20	6
Pomorskie	41	8	17	9	3
Śląskie	65	16	35	24	4
Świętokrzyskie	97	18	43	32	8
Warmińsko-mazurskie	44	9	15	8	2
Wielkopolskie	125	22	53	32	6
Zachodniopomorskie	30	7	13	7	2
2020					
Polska	1 310	191	583	380	207
Dolnośląskie	52	9	23	15	6
Kujawsko-pomorskie	59	8	20	12	9
Lubelskie	161	19	75	45	27
Lubuskie	20	4	8	6	2
Łódzkie	117	16	57	30	16
Małopolskie	126	21	63	48	24
Mazowieckie	207	28	91	50	32
Opolskie	25	4	12	6	4
Podkarpackie	113	15	58	48	19
Podlaskie	76	10	28	18	13
Pomorskie	38	7	15	9	6
Śląskie	49	9	23	19	7
Świętokrzyskie	80	10	38	26	15
Warmińsko-mazurskie	42	6	15	9	5
Wielkopolskie	116	18	47	31	19
Zachodniopomorskie	28	5	11	7	3